

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE
ŞAHİS KADROSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mutlu DEVECİ

HAZIRLAYAN
Sinan DURAN

ELAZIĞ-2018

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHİS KADROSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mutlu DEVECİ

HAZIRLAYAN
Sinan DURAN

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans / doktora tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Bekir Yıldız'ın Öykülerinde Şahıs Kadrosu****Sinan DURAN****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı****Elazığ-2018; Sayfa: XI+104**

Güneydoğu Anadolu öykücüsü olarak tanınan ve toplumcu gerçekçi kimliği ile 1970'li yıllarda adından sıkça söz ettiren Bekir Yıldız'ın öykü ve romanları üzerine, 2003-2018 yılları arasında bir çeşit eleştiri kabul edebileceğimiz, altı yüksek lisans bir doktora düzeyinde çalışma yapılmış, yapılan bu çalışmalarda Bekir Yıldız'ın hayatı ve eserlerinden hareketle öykü ve romanları farklı yönleriyle düşünce boyutuna taşınmıştır.

Bu çalışmada, Bekir Yıldız'ın "Reşo Ağa, Kara Vagon, Kaçakçı Şahan, Sahipsizler, Evlilik Şirketi, Beyaz Türkü, Dünyadan Bir Atlı Geçti, Demir Bebek, Mahşerin İnsanları ve Bozkır Gelini" adlı öykü kitaplarında yer verdiği şahıslar kimlerdir ve hangi sosyo-ekonomik çevrenin ürünü/insanı olarak öyküde yer almışlardır sorularına cevap aranmaya çalışıldı. Bu amaçla ilk önce öykülerdeki şahıslar; erkekler, kadınlar ve çocuklar şeklinde üç ana başlık altında toplandı. Daha sonra her biri yaşadıkları sosyo-ekonomik çevreye göre Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayanlar, Şehir/Kent Çevresinde Yaşayanlar ve Yurtdışı Çevresinde Yaşayanlar olarak tasnif ederek açıkladı.

Anahtar Kelimeler: İnsan, Güneydoğu Anadolu, Ağa, Köylü, İşçi, Kaçakçılık, Töre, Kan davası, Almanya, Fabrika

ABSTRACT

Master's Thesis

In The Personality Stories of Bekir Yıldız

Sinan DURAN

Fırat University

Social Sciences Institute

Department of Turkish Language and Literature

Elazığ - 2018; Page: XI+104

Six postgraduate and one doctoral thesis, which all can be regarded as a kind of criticism, were done between 2003-2018 on the novels and stories of Bekir Yıldız, who became popular with his socialist realist identity in 1970s and is still known as a story teller of the South Eastern Anatolia. Based on the life of Bekir Yıldız and his works, in the studies his novels and stories have been carried to thought dimension with their different aspects.

In this study, we tried to find answers to these two questions: “Who are the people in the story books like Resho Agha, Black Wagon, Smuggler Şahan, Ownerless Ones, The Marriage Company, The White Folk Song, A Horse Man once Lived In The World, Iron Baby, The people of the Judgment Day and The Bride of Steppe?” and “What socio-economic environment do they belong to in the stories written by Bekir Yıldız?”. To realize the goal, the people in the stories were classified under three headings as follows: men, women and children. Afterwards, each of the people were sorted and explained according to the socio-economic environment they live in as follows: people living around a village, people living around a city/a town and the ones living abroad.

Key Words: human being, South Eastern Aantolia, Agha, Villager, Worker, Smuggling, Tradition, Blood Feud, Germany, Factory

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖN SÖZ	IX
KISALTMALAR.....	X
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHİS KADROSU: ERKEKLER	5
1.1. Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Çevreye göre Erkekler	5
1.1.1. Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayan Erkekler.....	5
1.1.1.1. Ağalar	5
1.1.1.2. Ağaların Akrabaları	13
1.1.1.3. Ağaların Adamları	13
1.1.1.4. Ağaların Azapları	14
1.1.1.4.1. Genç Azaplar	14
1.1.1.4.2. Yaşlı Azaplar	16
1.1.1.5. Ağaların Uşakları.....	16
1.1.1.6. Babalar.....	17
1.1.1.6.1. Kaçakçı Babaları.....	17
1.1.1.6.2. Töre Kışkacındaki Babalar	17
1.1.1.6.3. Esrarkeş Babalar	18
1.1.1.6.4. Terör Kışkacındaki Babalar	18
1.1.1.6.5. Vatan İçin Can Veren Babalar	19
1.1.1.7.Amcalar/Dayılar	19
1.1.1.8. Dedeler	20
1.1.1.9. İhtiyar Köylüler	21
1.1.1.10. Kaçakçılar.....	22
1.1.1.11. Berberler	25
1.1.1.12. Çobanlar	25
1.1.1.13. Hocalar	26

1.1.1.14. Jandarmalar.....	26
1.1.1.15. Muhtarlar	27
1.1.1.16. Eşkıyalar/Haydutlar	28
1.1.1.17. Mevsimlik İşçiler	29
1.1.1.18. Engelliler	29
1.1.2. Şehir/Kent Çevresinde Yaşayan Erkekler	30
1.1.2.1. Babalar.....	30
1.1.2.1.1. İşsiz Babalar.....	30
1.1.2.1.2. İşsiz Babaları.....	30
1.1.2.1.3. İşçi Babalar	31
1.1.2.1.4. İşçi Babaları	31
1.1.2.1.5. Amele Babaları	32
1.1.2.1.6. Terör/Hayat Kısılcısındaki Babalar	32
1.1.2.2. Amcalar	33
1.1.2.3. Yaşlılar	34
1.1.2.4. İşçiler	34
1.1.2.4.1. Matbaa İşçileri	35
1.1.2.4.2. Fabrika İşçileri	36
1.1.2.4.3. Maden İşçileri	37
1.1.2.5. Devlet Memurları	37
1.1.2.5.1. Doktorlar	37
1.1.2.5.2. Jandarmalar	39
1.1.2.5.3. Nüfus Memurları.....	40
1.1.2.5.4. Polisler	41
1.1.2.5.5. Postacılar.....	42
1.1.2.5.6. Savcılar/Hâkimler	42
1.1.2.5.7.Gardiyanlar	43
1.1.2.5.8. İstasyon Memurları	43
1.1.2.5.9. İş ve İşçi Bulma Kurumu Memurları	44
1.1.2.6. Sosyal Hayatın Unsuru Olarak Erkekler	44
1.1.2.6.1. Ameleler.....	44
1.1.2.6.2. Hamallar.....	45

1.1.2.6.3. Semerciler	46
1.1.2.6.4. Yayımcılar	47
1.1.2.6.5. Gözlükçüler.....	47
1.1.2.6.6. Hasta/Engelliler	47
1.1.2.6.7. Deliler	49
1.1.2.6.8. Kabadayılar	49
1.1.2.6.9. Kadın Satıcılar	50
1.1.2.6.10. Kumarbazlar.....	50
1.1.2.6.11. Mahkûmlar	50
1.1.2.6.12. Sapıklar	51
1.1.2.6.13. Mesleği Belirtilmeyen Erkekler	51
1.1.3. Yurtdışı Çevresinde Yaşayan Erkekler	52
1.1.3.1. Fabrika İşçileri.....	52
1.1.3.1.1. Türk İşçiler.....	52
1.1.3.1.2. Yabancı Uyruklu İşçiler.....	56
1.1.3.2. Yabancı Uyruklu Erkekler.....	57

İKİNCİ BÖLÜM

2. BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHİS KADROSU: KADINLAR 59

2.1. Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Çevreye Göre Kadınlar	59
2.1.1. Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayan Kadınlar	59
2.1.1.1. Köylü Kadınlar	59
2.1.1.2. Yaşlı Kadınlar.....	62
2.1.1.3. Ağa Karıları	63
2.1.1.4. Kaçakçı Karıları.....	64
2.1.1.5. Anneler	66
2.1.1.5.1. Ağa Karısı Anneler	68
2.1.1.5.2. Kaçakçı Anneleri	69
2.1.1.5.3. Maraba Anneleri	70
2.1.1.6. Yaşlı Anneler.....	70
2.1.1.7. Mevsimlik İşçiler.....	71
2.1.1.8. Ebeler.....	71
2.1.1.9. Ölü Yıkayıcılar	72

2.1.2. Şehir/Kent Çevresinde Yaşayan Kadınlar	72
2.1.2.1. Şehirli Kadınlar	72
2.1.2.2. Anneler	73
2.1.2.2.1. Yaşlı Anneler	73
2.1.2.2.2. Genç Anneler	75
2.1.2.3. Sevgililer.....	76
2.1.2.4. Devlet Memurları	77
2.1.2.4.1. Doktorlar	77
2.1.2.4.2. Polisler	77
2.1.2.5. Fabrika İşçileri.....	78
2.1.2.6. Hamamda Çalışan Kadınlar.....	78
2.1.2.7. Randevu Evinde / Genelevde Çalışan /Çalıştıran Kadınlar.....	78
2.1.2.8. Yaşlı Hükümlü Kadınlar.....	79
2.1.3. Yurtdışı Çevresinde Yaşayan Kadınlar	79
2.1.3.1. Türk Uyruklu Kadınlar	79
2.1.3.2. Yabancı Uyruklu Kadınlar	80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHİS KADROSU: ÇOCUKLAR..... 82

3.1. Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Çevreye Göre Çocuklar	82
3.1.1. Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayan Çocuklar.....	82
3.1.1.1. Ağa Çocukları.....	82
3.1.1.1.1. Ağaların Erkek Çocukları	82
3.1.1.1.2. Ağaların Kız Çocukları	83
3.1.1.2. Maraba Çocukları	84
3.1.1.2.1. Marabaların Erkek Çocukları.....	84
3.1.1.2.2. Marabaların Kız Çocukları	86
3.1.1.3. Köylü Çocukları	86
3.1.1.3.1. Köylülerin Erkek Çocukları	86
3.1.1.3.2. Köylülerin Kız Çocukları.....	89
3.1.1.4. Kaçakçı Çocukları	90
3.1.1.4.1. Kaçakçıların Erkek Çocukları.....	90
3.1.2. Şehir/Kent Çevresinde Yaşayan Çocuklar	91

3.1.2.1. İşsiz Çocukları	92
3.1.2.2. İşçi Çocukları.....	92
3.1.2.3. Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocuklar.....	93
3.1.2.4. Sembol Değer Çocuklar	94
3.1.2.5. Hasta Çocuklar	94
3.1.2.6. Öldürülen Çocuklar	94
3.1.3. Yurtdışı Çevresinde Yaşayan Çocuklar	95
3.1.3.1. Yurt Dışındaki İşçilerin Çocukları	95
3.1.3.2. Yabancı Uyruklu Çocuklar.....	96
KAYNAKLAR.....	98
EKLER	103
Ek 1. Orijinallik Raporu.....	103
ÖZGEÇMİŞ	104

ÖN SÖZ

Bir yazarın içinde yazma arzusu uyandıran çok çeşitli etkenler vardır. Bunlardan biri de ansızın ve teklifsizce yazarın hayatına giren şahıslardır.

Öykülerinde daha çok Güneydoğu Anadolu bölgesinin sorunlarını ve kişiler dünyasını ele alan ve toplumcu gerçekçi kimliği ile 1970'li yıllarda adından sıkça söz ettiren Bekir Yıldız, bir röportajında "Berlin'i tanımasaydım Harran'ı yazamazdım" diyerek, Harran'ın suyu, havası ve toprağıyla hayat verdiği Güneydoğu Anadolu insanını yazdığını anlatır. Öykülerini somut şahıslar üzerinden konuşturarak kurgulamayı tercih eden Bekir Yıldız, öyküyü öykü olmaktan kurtararak, hayatın içinde yaşayan insanı insana anlatmaya çalışır.

Bu çalışmada, Bekir Yıldız'ın, "Reşo Ağa, Kara Vagon, Kaçakçı Şahan, Sahipsizler, Evlilik Şirketi, Beyaz Türkü, Dünyadan Bir Atlı Geçti, Demir Bebek, Mahşerin İnsanları ve Bozkır Gelini" adlı kitaplarındaki öykülerinde yer verilen şahıslar ele alındı. Öykü/röportaj türünde yazdığı "Harran, Alman Ekmeği, İnsan Posası ve Yaman Göç" adlı kitaplarında yer verdiği şahıslar ise öykü kahramanı özelliği göstermediğinden çalışma dışı bırakıldı. Bölüm başlıkları altına alınan Bekir Yıldız'a ait sözler, tırnak içinde ve italik olarak gösterildi.

Çalışma vesilesi ile öncelikle Fırat Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmamda emeği olan tüm hocalarıma, mezun olduktan sonra yüksek lisansa başlamamda ve yazar Bekir Yıldız'ı bu vesile ile tanımamda payı olan hocam Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ'a ve Prof. Dr. İbrahim KAVAZ'a yine tez danışmanlığımı üstlenerek her türlü desteğini sunan hocam Doç. Dr. Mutlu DEVECİ'ye şükranlarımı sunarım.

KISALTMALAR

AÇ	: Acılı Çocuklar
AE	: Alman Ekmeği
Age	: Adı Geçen Eser
AO	: Arılar Ordusu
AS	: Aile Savaşları
BG	: Bozkır Gelini
BT	: Beyaz Türkü
C	: Cilt
Çev.	: Çeviren
D	: Dergi
DB	: Demir Bebek
DBAG	: Dünyadan Bir Atlı Geçti
DR	: Darbe
DTCF	: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
EŞ	: Evlilik Şirketi
Gzt.	: Gazete
HA	: Harran
HK	: Halkalı Köle
KÇG	: Kara Çarşafı Gelin
KG	: Kör Güvercin
KŞ	: Kaçakçı Şahan
KV	: Kara Vagon
Mİ	: Mahşerin İnsanları
ÖK	: Ölümsüz Kavak
RA	: Reşo Ağa
RP	: Röportajlar
S	: Sayı
s	: Sayfa
SA	: Sahipsizler
SA/DBAG	: Sahipsizler Dünyadan Bir Atlı Geçti

SÖ	: Seçilmiş Öyküler
ŞV	: Şahinler Vadisi
TA	: Türkler Almanyada
VZVİVK	: ve Zalim ve İnancı ve Kerbela
Yay.	: Yayınları/Yayınclık/Yaynevi
YG	: Yaman Göç
YZİ	: Yargılayan Zaman İçinden

GİRİŞ

"İnsanı, insana anlatmaktan utandığım için yazamıyorum."

1933 yılında Şanlıurfa'da doğan Bekir Yıldız'ın çocukluğu babasının memuriyeti dolayısıyla Anadolu'nun çeşitli kentlerinde geçer. Hayata tutunmak için bir iş/meslek sahibi olmanın önemini kavrayan Bekir Yıldız, Adana Sanat Enstitüsünde başladığı meslek eğitimini İstanbul Matbaacılık Okulunda tamamlar. Kendi işinin patronu olmayı kafasına koyan Yıldız, bu düşüncesini gerçekleştirebilmek için Almanya'ya işçi olarak gitmeye karar verir. 1962'de işçi olarak Almanya'ya giden Yıldız, Almanya'da dört yıl dışından tırnağından arttırarak biriktirdiği parayla bir ofset makinesi alarak İstanbul'a dönerek burada Asya matbaasını kurar. Bekir Yıldız, Almanya'daki Türk işçilerin yaşamış oldukları zorlukları anlattığı ilk öykü kitabı *Türkler Almanya'da*'da beklediği ilgiyi bulamaz. Adını öykücü olarak duyurması doğup büyüdüğü Güneydoğu Anadolu'nun yaşam koşullarını anlattığı Reşo Ağa adlı eseri ile mümkün olur. 1968'de Kara Vagon ile öykü dalında May Edebiyat ödülünü 1971 yılında Kaçakçı Şahan adlı eseri ile Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanır. Darbe adlı romanıyla 1990 Milliyet Yayınları Roman Yarışması'nda birincilik ödülünü alır. Bedrana, Kara Çarşafli Gelin ve Halkalı Köle adlı eserleri sinemaya uyarlanır. Eserlerinde Anadolu insanının yaşamı, ağa-köylü ilişkileri, törelerin katılığı, kadının ezilmişliği, kan davası, kaçakçılık, Almanya'ya çalışmaya giden Anadolu insanının batı toplumuna yabancılaşması, evlilik kurumunun çarpık yanları ve kırsal kesim insanının kentteki bunalımı gibi konuları işler. (Yıldız, 2006:1)

Bir sanatkârın eserlerindeki şahıs kadrosunun tespiti, metnin kime veya neye yönelik olduğunun cevabıdır.(Kavaz,1990:239) Bekir Yıldız öykülerinde şahıs karmaşası yaşanmaz. Şahıs kadrosu bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdır. Öykülerde yer verilen şahıslar, yaşadıkları sosyo-ekonomik çevrenin etkisi altında şekillenen bir hayat yaşarlar. Öykü içerisinde şahıslar, yazarın vermek istediği mesaja hizmet edecek şekilde ve tanıtıldığı kadarıyla yer alırlar. Öykülerdeki kahramanlar yaşadıkları dönemin sorunları altında ezilirken, bu ezilmişliğin etkisiyle kimi zaman suça bulaşır, kimi zaman sakat kalır bazen de öldürülürler. Cinsiyetleri ve yaşları vurgulanarak yaşadıkları durumlar en gerekçi haliyle öyküde yer alır.

Atilla Özkırımlı, *Bekir Yıldız'ı Okurken* adlı takdim yazısında, Bekir Yıldız'ın Türk aydınına bilmediği bir dünyanın kapılarını açtığını, onları yabancıları oldukları insanların

dünyası ile tanıştırdığını, bunu yaparken de toplumcu edebiyatın kimi örneklerinde görüldüğü gibi bir söylevci, çözümler öneren bir kurtarıcı edasıyla değil de gerçeği, gerçekteki boyutlarıyla, anlattığı olayı yaşayan insanı ise onun dünyasının içinden yansıttığını söyler. Bekir Yıldız'ın ağaya, töreye, toplumsal ya da doğal koşullara boyun eğen umarsız insanları anlatarak, gerçeğin üstüne gittiğini böylelikle insanı ezen, insanı insanlıktan çıkaran bir düzenin varlığını göstererek bu çarpık düzenin değiştirilmesi gerektiğini anlatmak istediğini söyler. (Yıldız,1988:7)

Bekir Yıldız öykülerinde, diken üstünde olayları izleyen okur, mutlu insana ve mutlu sona rastlayamaz. Bekir Yıldız, *Yargılayan Zaman İçinden* adlı kitabının *Konuşmalar* bölümünde öykü kahramanlarının normal bir yaşama olanağının ucundan bile tutamamış köylüler olduğunu, fakirlik bir yana düzenli bir yaşantıya erişme umutlarının da olmadığını, birbirini yediklerini ve ilkelin ilkel anlayışlar ile donatıldıklarını, bu kahramanları kötülemeye ve kızmaya hakkımızın olmadığını yaşanan koşulların neticesinde bu davranışların ortaya çıkmış olduğunu söyler. (Yıldız,1997:10)

Bekir Yıldız, Mahmut Makal'ın, Varlık dergisi için kendisiyle yapmış olduğu söyleşide, 'Kan davaları için ne dersiniz?' sorusuna 'Yaygındır. Feodalite düzeni içinde olmaktadır. Cinayet işleyenler, keyfinden değil, bir yaşama zorunluluğundan, yaşama gayretinden dolayı bunu yapmak zorunda kalıyorlar. Kınayamıyoruz bunları. Sorunlarına eğinilmemiş yiğit insanlarımızdır bunlar. Vatan için de aynı gayreti gösterirler. Yaşamak isterler. Onlara ilgisiz kalanları kınamalıyız asıl.' (Yıldız,1997:9) şeklinde cevap vererek, insanın devlet çatısı altında yaşamasına rağmen, ilgisizliğe mahkûm edilerek feodal yapılara terk edilmesinin sonucu olarak kan davalarının ortaya çıktığına işaret eder.

Bekir Yıldız'ın siyasi görüş ve düşünceleri üslubunun oluşmasında önemli bir etkidir, yani yazarın bunalımcı ve bireyci edebiyat yerine toplumcu edebiyatı benimsemesinde önemli bir rol oynar. (Yakut,2006;133) Haksızlığın 'müruru zamana' uğratılamayacağı bir çağda yaşadığına inanan Bekir Yıldız, öykü kahramanlarının yeşermemiş umutlarının, yaşanmamış sevgilerinin, verilmemiş haklarının alacaklılarının yanında olmayı bir sanatçı olarak kendine görev bilir. (Yıldız,1997:13)

Geleneksel öyküdeki kişilerin üst üste yığılması ve aynı kalıp niteliklerle betimlenmesi onun öykülerinde görülmez. (Korkmaz-Deveci, 2011:72) Bekir Yıldız, öykü kahramanlarını betimlerken kalıplara bağlı kalmaz. Onları zaman zaman şiveleri ile konuşturur. Konuşma dilinde kullanılan yöresel tabirler olarak ifade edebileceğimiz

şiveden, bölge insanının duygu ve düşünce tavrını, en iyi biçimde anlatan diri bir motif olarak yararlanılması gerektiğini ifade eder. (Yıldız,1997:15)

Konusunu dış göçün oluşturduğu öykülerinde Almanya'ya gitme hayalleri kuran öykü kahramanlarının ne yapmak istediğini, kendi öz yaşamından hareketle, yarınından emin olabilmek olarak ifade eden Bekir Yıldız, oradaki yaşama biçiminin şöyle, ya da böyle olmasının onu ve kahramanlarını ilgilendirmediğini (Yıldız,1997:16) ister Türkiye'de olsun, ister Almanya'da olsun işçilerin paylaştıkları kaderin aynı olduğunu, beden ve ruhen sömürölmekten kendilerini kurtaramadıklarını, Almanya'ya çalışmaya gidenlerin, dramını da beraberinde götördüklerini söyler. (Yıldız,1997:19)

Köy/kasaba sosyo-ekonomik çevresinde yaşayan insanların sorunlarını, bizzat sorunları yaşayan kişiler üzerinden anlatmayı daha etkili bulan Bekir Yıldız, çevresindeki bazı yazarların yazdıklarını okuduğunda onların köy ve köylünün değışen gerçeklerini anlamayışı karşısında şaşırdığını, bazı yazarların değışen köy gerçeklerini olduğı gibi yazacaklarına, gerçekleri değıştirip yazdıklarını, bu tutumlarının kendisine acı ve ürperti verdiğini söyler. (Yıldız,1997:49)

Gerek Batı'da gerekse toplumumuzda, bireylerin haksızlıklar karşısında susmalarına karşın, bireysel çıkarlarını çok iyi kolladıklarını gözlemleyen Bekir Yıldız, öykülerinde yer verdiği kahramanlar üzerinden insanoğlunu zaman zaman eleştirir. Kendisi, eleştirirken ki amacının bireyi aşağılamak olmadığını, aksine bireyi önemseydiğini için, toplumsal değışimlere onun da katılması için, umursamaz suskunluğundan onu silkeleyip onurlu bir yaşama davet etmek olarak tanımlar. (Yıldız,1997:45)

Okuru metne çekme noktasında başlangıçların, metnin unutulmazlığı noktasında bitişlerin önem kazanıp öne çıktığı bir tür olan hikâyede Yıldız; ...kişi odaklı giriş cümlelerini, şaşırtıcı, trajik, beklenmedik, ucu açık bitişlerle destekleyerek okunur ve hatırlanır hikâyeler yazar. (Durukoğlu, 2012: 61-62)

Bekir Yıldız, Türk yazarlarının tip yaratma çabası içinde olmaktan çok, içinde yaşadıkları toplumu tanıma sürecinde olduklarını kendisinin de Türkiyeli insan diye bir tip yaratmak için çok çaba sarf etmesine rağmen bunu başaramadığını, Türkçedeki tüm fiilleri, sıfatları kullansa bile, bir Türkiyeli tip yaratabileceğine artık inanmadığını söyler. Yıldız, yazdıklarına konu olan kişilerin, tip olamamalarına karşın somut kişiler olduklarını, bunlara *kahraman* demenin daha doğru olacağını belirtir. (Yıldız,1997:72)

Yıldız, bir yazar olarak dünyanın artık insanın uzağında olmadığını, gördüğü, izlediği, yaşadığı kadarıyla, çağımızda insanın onursuz bir suskunluğa itilerek, kafasına balyoz yemişçesine sersemletilmiş olduğunu, çoğu kez göz göre göre, uzağında, yakınında gördüğü haksızlıklar karşısında, susmak zorunda kaldığını, insanoğlunu bundan daha çok aşağılayıcı bir şeyin olmadığını, insanın, insana acımasızca saldırdığını, saldırıların, öldürmelerin çoğu kez gözlerimizin önünde iştahla yemek yerken, sevgi üzerine en aşilamaz sözler edilirken yapıldığını, asıl suçlunun toplumsal, siyasal koşullar ve çıkar ilişkileri olduğuna dikkatleri çekmek ister. (Yıldız,1997:35)

İnsanoğlunun varlık sahnesinde kendisine biçilen rolü başarıyla sahneleyebilmesinin, üzerine yöneltilen baskıları savma yeteneğine bağlı olduğunun bilincinde olan Bekir Yıldız, öykülerinde hayat verdiği şahısların bu yeteneklerini sergileme kabiliyetlerini okuruna göstermek ister. Çoğunlukla da bu yetenekte olmadıkları gözlenen şahıslar dramatik sonları ile okurda acıma duygusu uyandırır. Bekir Yıldız'ın amacı ise okurda acıma duygusunun değil, toplumsal sorumluluk bilincinin oluşmasıdır.

Baskının yöneldiği insanın cinsiyetinin, sosyo ekonomik durumunun ve yaşının, önemi yoktur. Bekir Yıldız öykülerinde bu baskı bazen bir çocuğa, bazen bir yetiştine, bazen de bir ihtiyara yöneltilmiş olarak ortaya çıkar. Çocuklar sağlıksız yaşam koşullarının baskısı altında kalabildiği gibi, cinsel taciz ve istismara uğrama tehlikesinin baskısı altında da kalabilir. Kadınlar, kırsal bölgelerde töre baskısını yaşarken, şehirlerde iş hayatına karışmak zorunda olmanın getirdiği baskıları yaşarlar. Erkekler ise işsiz kalmanın ve ailelerinin geçimini üstlenmek zorunda olmanın baskısından kaçamazlar.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHIS KADROSU: ERKEKLER

Bekir Yıldız öykülerinde önemli bir yere sahip olan erkekler, sosyal ve ekonomik statüleri yanında birlikte yaşadıkları insanlarla olan ilişkileri bakımından da anlatılırlar. Yıldız, bunu yaparken toplumcu gerçekçi yazar kimliği ile erkekleri en gerçekçi hali ile anlatır. Tüm öykülerinde yer bulan erkekler, olaylar karşısında çeşitli tepkiler vererek kişilik özelliklerini ve ruh dünyalarını ortaya koyarlar.

1.1. Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Çevreye göre Erkekler

Erkekler yaşadıkları sosyo-ekonomik çevreyi etkiledikleri gibi bazen de doğrudan bu çevrenin etkisi altında kalırlar. Yaşadıkları sosyo-ekonomik çevreden kendileriyle münasebette olanlar da etkilenir. Ekonomik durumları toplumsal statülerini belirlediği gibi toplumsal statüleri de ekonomik durumlarının iyi ya da kötü olmasına zemin oluşturur.

1.1.1. Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayan Erkekler

Köy/kasaba çevresinde yaşayan erkekler, almış oldukları ortak kültürün etkisiyle benzer özellik ve davranış gösterirler. Sözlü kültürün etkisi ile birbirlerini etkileme ve birbirlerinden etkilenmeye açıktırlar. Sabit fikirli olup, gelişim süreçleri daha çok birbirinden öğrenme şeklinde gerçekleşir.

1.1.1.1. Ağalar

"Haydi yolunuz kanlı ola."

Toplumu oluşturan insan yaşamı, belirli normlar ve kurumlar üzerine kurulmuştur. Toplum yaşamı, ister köylerde ister şehirlerde olsun, mutlaka belirli normlar ve kurumlar üzerinden kendini inşa eder.

Güneydoğu Anadolu coğrafyasında yaşayan insanların, çocukluktan itibaren etkilerini her yönüyle hissettikleri "Ağalık" bir toplumsal kurum olarak köklü bir geçmişe dayanır. Ağalık bir otorite olarak bölge insanının, köy yaşamındaki rollerinin sınırlarını çizmekte, yaşantısında düzenin kurulmasında etkili olmaktadır. Bir kurum olarak toplum yaşamında bugün dahi etkilerini sürdüren "Ağalık" kurumu, temsil ediliş noktasında farklılıklar gösterir. Kimi zaman sorunsuz işlemekte, kimi zaman ise ehliyetsiz ellerde, bir

baskı ve işkence aracına dönüşebilmektedir. Bir baskı aracına dönüşmüş "Ağalık" kurumunun eğitimsiz köylüler ve marabalar/azaplar üzerindeki toplumsal travmaya dönüşen etkileri topluma ayna tutan sanatçıların dikkatini bölgeye çeker.

Bölge insanı olan ve ağaları yakından tanımış biri olarak yazar Bekir YILDIZ, öykülerine taşıdığı ağaları farklı yönleriyle tanıtır. Öykülerde ağalar, bazen zalim, bazen kurnaz, bazen de bütün otoritesini kaybetmiş bir insan olarak ortaya çıkar. Ağalar, bir ağa olarak kullanmış oldukları otoritelerini, kendisi dışında, ailesi de dâhil tüm çevresine karşı kullanır. Bu pervasız güç ve otorite kullanımı, bu güç ve otoriteye maruz kalanlarca da çoğunlukla bir meşrulaştırma görür.

Reşo Ağa, Davut ile Sedef ve Oynaş Tutmak adlı öykülerin ortak konusu törelere bağlı işlenen namus cinayetleridir.

Reşo Ağa, yazarın kitabına adını veren öyküdür. Öyküde başkişi Reşo Ağa'nın bir ağa olmasına karşın töre karşısındaki çaresizliği ve törelere boyun eğişi, kızının devecisi tarafından kaçırılması ile başlayan olaylar üzerinden anlatılır. Kızının devecisi tarafından kaçırılması karşısında, büyük bir utanç yaşayan Reşo Ağa, günlerce insan içine çıkamaz. Soyuna sürülen bu lekenin, töre gereği ancak, kaçırılan kızının kanı ile temizleneceğini bilir ve bunun baskısı altında kıvrılır. Kızını öldürmekle öldürmemek kararı arasında sıkışıp kalır. Sonunda törelere olan bağlılığı galip gelir ve kızını bağa götürerek tek kurşunla vurarak öldürür. Reyhan KAYA, Aşiret ve Ağalık Düzeninde Dinin Sosyal Hayat Üzerindeki Etkisi adlı çalışmasında ağaların kişilik özelliklerinin verdikleri kararlara ve cezalara yansıdığını, ağa gaddar biriyse verdiği cezaların gaddarca olabileceğini söyler. (Kaya, 2015:27) Reşo Ağa, kızına verdiği bu ceza ile törelere olan bağlılığını ispatladığı gibi merhametten yoksun bir kişilikte olduğunu da ortaya koyar.

Davut İle Sedef adlı öyküde Davut Ağa, başkişi olarak öyküde yer alır. Davut Ağa'nın, ağa kızı olan Sedef ile evliliği üzerinden gelişen olaylarla ağaların törelere bağlılığı anlatılır. Davut Ağa, karısı Sedef'i namusu kirlendiği için öldürerek babasının evine bırakır. Öyküde yer alan her iki ağa da töre baskısı altında davranış sergiler. Davut Ağa, tıpkı Reşo Ağa gibi törelere boyun eğer ve masum olan karısını namusu kirlendiği gerekçesiyle öldürür. Sedef'in babası ise başlık parası yerine Davut Ağa'nın, Sedef'in kız kardeşini almasına razı olur: "*Benim ağalığımda başlığı geri almak yoktur, dedi. Bir kız isterim.*" (KV:19)

Oynaş Tutmak adlı öyküde ise yazar, ağaların törelere olan bağlılıklarını ve töre gereği işlenen namus cinayetlerinde dolaylı da olsa nasıl rol aldıklarını anlatır. Norm

karakter olarak öyküde yer alan ağa, öykü başkişisi Hamdo' nun Suriye sınırını geçerek kız kardeşini öldürmesine yardımcı olur:

"Ağa yumuşak bir sesle sordu:- Güciy ona mı yetti yanı?-Hee... Biye sorarsan suçun büyüğü, kocası olacak bu gözüyassı herifteydi." (KV:122)

Suriye sınırında yaşanan bu olayda, bir taraftan Suriye'nin nasıl bir kaçış, hayata yeniden başlamak için bir umut yeri olduğu, bir taraftan da namus cinayetlerinin sınır ötesine nasıl taşındığı görülür. Suriye sınırındaki mayın tarlalarında sadece kaçaklar, kaçakçılar değil aynı zamanda töre gereği namusunu temizlemek isteyen insanların da can verdiği anlatılır.

Bekir Yıldız'ın Güneydoğu Anadolu öykülerinde işlediği önemli konulardan biri de kan davalarıdır. Pala Hamo, Obaların Yasası ve Barutçu Maho adlı öykülerde farklı yönleriyle kan davaları işlenirken ağalar ortaya çıkar.

Pala Hamo öyküsünde bir taraftan kan davası tema olarak işlenirken bir taraftan da ağa düğünlerinde ağaların, misafirlerine karşı nasıl bir davranış sergilediği, ağalığın maddi güce dayandığı, düğünlerin bu güç gösterisinde bir fırsat olarak kullanıldığı anlatılır:

"Davul zurnanın sesi, komşu köyde gümbürdüyordu. Ağanın düğünü vardı. Köy meydanına kocaman bir sofra kurulmuştu." (RA:25) "Ağa yiyip içenlere seslendi:'Yeyin, için, dedi. Bugün benim misafırımsız. İçerde kazanlar sizin için fokurdi. Rakılar sizin için sebullah...Hey, Hey anasını..."(RA:25-26)

Bugün dahi aşiret düğünlerinde ağaların oğullarını evlendirdiklerinde geline takılan kilolarca altınla bu güç gösterisini yaptıkları görülür.

Obaların Yasası adlı öyküde kan davaları ve kan davalarının içine çocukların anneleri eli ile sürüklenişi ve ağaların kan davalarına seyirci kalışı anlatılır. Zaro'nun babası, Zaro küçük bir çocukken öldürülür. Henüz on yedi yaşına yeni giren ve annesi ile beraber bir hayat süren Zaro, babasının katilini hapisten çıktığı gün köy meydanında annesinin teşviki ile öldürmek zorunda kalır. Öyküde geçen ağa, olayların geçtiği köyün sahibi olarak işlenen bu cinayetten dolayı olarak sorumlu olmasına rağmen öyküde ön plana çıkarılmaz. Konuşturulmadan fon karakter olarak yer alır:

"Zaro bir ayağını yere vururken. 'Ufak belleme beni. Ağanın düvenini fırlatan kim? Deveyi çökertmeden, üstüne sıçrayan kim? Oğlun Zaro aney... " (SA:57)

Zaro, kendisinin artık büyüdüğünü ağanın düveninin başına geçmesiyle annesine anlatır. Öyküde yer alan düven, obalarda yaşanan kan ve göz yaşı dolu hayatın nasıl bir kısır döngüye mahkûm olduğunu ve bu kısır döngünün sorumlusunun da ağalar olduğunu

dikkatli okurlarına bir mesaj olarak sunar. Ağanın hışmına uğramamak için onun her emrine boyun eğilmesi gerektiği, aksi takdirde ağalığından aldığı cesaretle kapıya dayanacağı ve hesap soracağı,

"Eee' dedi Zaro, kızgın bir sesle. 'Aha ben de gitmiyem. Yere girsin, ağa da düven de.' Fenkli Sultan, oğluna bir iyice sokuldu. Onu kolunun birinde tutup kapıya doğru çekti. 'Töbe de yavrum' dedi. 'Ağaya küsmek olur mu? Neredeyse kapımıza dayanır. Şeytana uyma. " (SA:57) cümleleriyle anlatılır.

Barutçu Maho öyküsünde ağaların, işlenen cinayetlerin azmettiricisi olmalarına karşın, bir cezaya çarptırılmadığı, maşa olarak kullanacakları insanlara ellerindeki maddi gücü kullanarak kolayca ulaşabildikleri anlatılır.

Kart karakter olarak öyküde yerini alan ağanın, Barutçu Maho adındaki adamı, Tayyar adında bir köylüye, Nalçacı Hüseyin'in yeğenini pusuya düşürterek öldürtür. Tayyar, ağanın gölgesine girebilmek, çoluk çocuğunun karnını doyurabilmek adına bu cinayeti işler:

"Tamamdır inşallah?" diye sordu buyruk sahibi. 'He,' dedi, kara dağdan aşır gelen güneşi, bir yiğide zindan eden. 'Samsat kapısının ardına sinmişem ve de vurup yere devirmişem. Yüreğin rahat ola.' Buyruk sahibi, siyah şapkasını eline aldı. Parmaklarının ucunda çevirdi bir süre. Hıuydu bu onun. Önemli anlarda hep böyle yapardı. 'Eliye sağlık,' dedi sonunda. 'Kesemi, kesen bil bundan böyle.' 'Allah, Halil İbrahim bereketi versin ağam,' dedi, Tayyar. 'Gözüm parada değil, gölgeni al beni, yeter. Emme bir suvalim var, sözüme izin verirsen eğer.'" (BT:65)

Almanya'ya Türk işçi göçünün anlatıldığı Düdüklü Tencere ve Gaffar ile Zara adlı öykülerde, Almanya'ya, ağaların sömürsünden bıkarak, işçi olarak giden azaplar/marabalar anlatılır.

Düdüklü Tencere öyküsünde ağanın toprağında, azap olarak çalışan köylülerin karınlarını doyuramadıklarını, bu nedenle bir umut kapısı olan Almanya'ya ailelerini geride bırakarak gitmek zorunda kaldıkları anlatılır. Kart karakter olarak öyküde yerini alan ağa, öykü başkışı köylü Pehlivan Rüstem'in emeğini sömürür:

"Köyün Ağası ona: Çalış, demişti, tarlanda değil, tarlamda çalış, azap ol... Pehlivan Rüstem, buna "Yok" dememiş, ölümüne çalışmıştı. Fakat hala çoluk çocuğu aç, perişandı." (RA:28) Ölümüne çalışmasına rağmen hala ailesinin karnını doyuramayan Pehlivan Rüstem gibi köylülerin bu duruma, ağa tarafından sömürülerek düşürüldüğü, Almanya'ya giderek, para kazanarak ancak bu sömürüden kurtulabilecekleri anlatılır.

Kendi memleketinde sömürölmekten bıkarak, költürüne yabancı bir memlekette gelecek aramak bir çaresizliğin sonucudur.

Gaffar ile Zara öyküsünde de **Düdüklü Tencere** öyküsünde olduğu gibi ağanın toprağında, azap olarak çalışan köylülerin karınlarını doyuramadıklarını, bu nedenle bir umut kapısı olan Almanya'ya ailelerini geride bırakarak gitmek zorunda kaldıkları anlatılır.

Öyküde Hamdo Ağa, baskı ve zulmünden bıkip, gurbete çıkmak- Almanya'ya işçi olarak gitmek isteyen azaplarına -marabalarına- *"Ben bunca yıldır sizi ağalık etmişem. Kıtık olanda ambarlarımı açmışam, hastalık olanda, şehre salmışam ve de başınız devletten yana dolaştığında, adamlarım aracılığıyla işinizi düze çekmişem. Benim babam ağaydı. Babamın babası da... Saysam yedi göbeğe ulaşır en azından (KŞ:17) "Ağa, bu kez bağırdı:-Karşımda yaparım, ederim diyenin ağzına sıçarım ben. Ulan Hamdo Ağa'nın itleri, adam mı oldunuz. Büyük şehirlerde burnunuz sürtüldü. Şimdi de Almanya'yı mı mundar edeceksiniz ha!" (KŞ:28-29) cümleleriyle hakaretler eder. Bir kart karakter olarak karşılarna dikilir. Yazar, ağa kapısından kolayca ayrılarak gurbete çıkmmanın mümkün olmadığını, bunu ancak pek çok zorluğa ve hakarete katlananların başarabildiğini anlatır.*

Necim ÇELİK, 1996 yılında hazırladığı GAP ve Toprak Reformu adlı Yüksek Lisans çalışmasında Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki mülkiyet dağılımında büyük dengesizlikler bulunduğunu, işlenen arazilerin %50,5'inin çiftçilerin %94'ü tarafından işlenirken, %49,5'inin yani diğer yarısının çiftçilerin (Toprak Ağalarının) %6'sının elinde bulunduğunu söyler. (Çelik,1996: 11)

Bekir Yıldız, **Köpek** öyküsünde Güneydoğu Anadolu bölgesindeki bu mülkiyet dağılımındaki adaletsizliği ağaların toprağa olan düşkünlüğü üzerinden anlatır. Köylerin ağaların elinde insanlarıyla beraber alınıp satılarak el değıştirdiğı gerçeğine dikkatleri çekmek ister. Başkışı Harun Ağa, norm karakter Hacı Ağa'dan Çırpır Köyünü satın alır: *"Harun Ağa'nın çabası, satılığa çıkarılmış Çırpır Köyü'nü bir an önce ele geçirmektir. " (KV:51) "Hacı Ağa, iki elini birbirine çarptı. Çıkan ses henüz odada uflanmadan, bir azap kapıda göründü:-Buyur ağam." (KV:52) "Hacı Ağa elli yılı aşkın bedenini oturduğu yerde salladı. Suçu kardeşinin sırtına vurdu: -Hep uğursuz kardaşımın yüzündendir. Elim mavzere değmeden, köyü satmağı uygun bulmuşam."(KV:52) "Hacı Ağa, dürüstlükten yana söz etti.-Bak Harun, çürük birkaç azabımı bahane edip, fiyatı düşürme. Bu senin ağalığına yakışık düşmez." (KV:56) Bu alışverişte köylüler birer mal olarak, fiyat biçilerek alınıp satılır. Yazar, Harun Ağa'nın nasıl bir karakterde olduğu ve yeni köyünü nasıl yöneteceğini*

"Harun Ağa, köy meydanından geçerken, birden bire atını durdurttu. Duvarın dibinde oturan çocuğa seslendi:

-Köpek, senin işin yok mudur?.. Çocuk ayağa kalktı. Şaşırmişti." (KV:56)cümleleri ile anlatır. Burada özellikle bir çocuğa, "Köpek, senin işin yok mudur?.." cümlesi ile hakaret edilmesi, ağalığın ve ağa otoritesinin küçük yaşta bilinç altına nasıl kazındığını ortaya koyar. Yine Hacı Ağa'nın kumar düşkününü kardeşi üzerinden kumar illetine yakalanan ağaların ve ailelerinin tüm varlıklarını bu yolla kaybedebildikleri anlatılır.

Tüm varlıklarını içki ve kumarda kaybetmiş ağaların, düşmüş oldukları durumun konu olarak işlendiği **İt Ağası** adlı öyküde, çok eşliliğin, aynı zamanda kumalığın da anlatıldığı görülür. Öykünün başkışısı Şakir Ağa, bir zamanlar çok zengin bir ağa iken içki ve kumar bağımlılığı yüzünden tüm maddi varlığını kaybetmiş, sefil bir duruma düşmüştür:

"Kevser Bacı, kocasının gençlik yıllarını hatırladı: Yelek cebinin birinde altın, diğerinde gümüş paraların dolu olduğu yıllardı bu. Ve evlendiklerinde kocasının ismi "İt Ağası" değildi. Herkes ona "Şakir Ağa" derdi. O, üç beş köyün sahibiydi. Kumara oturduğunda gece ile gündüz birbirini geçer, kimi zaman eve sini sini baklava ile döner, kimi zaman da yüzünden düşen bin parça olurdu." (KV:71) "Şakir Ağa, günün birinde, içtiği boğma rakısıyla, dünyadaki tüm keyiflere sahip çıkmış, bir keklığe en güzel köyünü değiştirmişti." (KV:71)

Şakir Ağa, maddi olarak yaşamış olduğu sefalet nedeniyle oğlunu askere, kızı Elif'i de kardeşinin yanına karnı doysun diye gönderir. Bu maddi sıkıntılar içerisinde iken gözünü Zülküf adlı köylünün kız kardeşine diker. Bu evliliği yapabilmek için, küçük kızını Zülküf'e vermekten çekinmez.

Şakir Ağanın insanlara küstüğünü, bastıramadığı ağalık dürtüleri ile hareket edip, sokakta başboş dolaşan köpekleri peşine takarak evine getirir: "İnsanlara küsen Şakir Ağa, bu kez sokaktaki itleri peşine takıp, evine getirmişti. Onların aç karınlarını doyururken, silinen ağalık duygusunu yeniden tatmak istemişti. Ve böylece Şakir Ağa'nın ismi, İt Ağası oluvermişti." (KV:71) Bu onun ruhuna küçük yaşta kazınan hükmetme arzusunun bir sonucu olarak ortaya çıkar.

Üç Yoldaş adlı öyküde, Almanya'ya işçi olarak gitmek isteyen Türklerin gitmeden yaşadıkları zorlu süreç ve kimisinin ne kadar uğraşsa da bu hayaline ulaşamadığı tema olarak işlenir.

Ağaların zulmünden bıkararak, köyden şehre gelenler şehirlerde umduklarını bulamayarak aç kalırlar, yaşadıkları bu işsizlik sorunu nedeniyle de Almanya'ya gitmeye çalışırlar. Yazar, kart karakter ağa tarafından köyde aşağılanan ve hakaretlere maruz kalan köylülerin, şehirlerde de bu muameleye tabi tutulduklarını anlatır. Ağaların baskı ve hakaretinin şehirde de dolaylı olarak hüküm sürdüğü, " *Şimdi öyle mi ya? Ağa denen yezid, bellersen ki, tebdili kıyafet edip şehire gelmiş. Ulan, herbir köşeye bir ağa kurulmuş sanki.*" "*Kapıda, kul köleliği beğenmeyen bizler, şehirde itten beter olmuşuz. Gelen bir tekme atar, giden bir tekme atar. Hökümat adamları desen, bir başka ağa olmuşlar. Kurban olduğum ağa, beni gerisin geri köleliğe kabul et ve de şehirde işler yoluna girene dek bir lokma ekmeğini esirgeme benden. Çünküme, şehirde ekmek bile paraylan. Ambarıya kurban babo.*" (SA:50-51) cümleleriyle anlatır.

Dünyadan Bir Atlı Geçti adlı öyküde, ağaların ne kadar içten pazarlıklı, ikiyüzlü ve güvenilmez oldukları, suça bulaşmış kanun kaçaklarını ileride kullanabilmek düşüncesiyle koruyup kolladıkları, kendi şan ve itibarları söz konusu olduğunda kendilerine güvenip sığınan bir insanı dahi rahatlıkla pusuya düşürüp öldürebildikleri anlatılır. Başkişi ağa bütün bu alçaklığını, kendi oğluna bir hayat dersi olarak anlatır:

"Öteki odadan ağa geldi bu sıra. Üç erkek baktı birbirine. 'Şöyle otur,' diye divanda yer gösterdi ağa. Oturdular. 'Kusura bakmayı,' dedi. 'Başım darda kaldı da.' 'Hele,' dedi ağa, oğluna. 'Söyle de sofraya hazırlasınlar konuğumuza.' Çıktı odadan. Ağa sokuldu biraz. 'Başını dolaştıran ne?' 'Suyu geçmek isterim; öbür yüze.' 'Birini mi vurdun?' Başını salladı, evet'leri yok edercesine. 'Kaçak işi mi?' 'Anladım,' dedi ağa, bağdaşını tazelerken. 'Hükümetle karşı karşıya gelmişsin sen.' 'Öyle oldu.' (DBAG:96-97)

"Kısmet ayağımıza gelmiştir gene. Anasının sütü kurtarmıştı seni, şimdi de oğlunun başı, şanımıza şan katacak." (DBAG:98) "Hükümetle aramız açıktır," dedi ağa, durduğu bir sıra. 'Bunu düzeltmek gerek.' 'Süt kardeşimin başıyla mı?' 'He...Söyle bakalım şimdi, vurulacak en uygun yer neresidir?' 'Evimizin içi mi?' 'Dedim ya, sen ağa olamazsın ulan. Emdiğin süt haram olsun. Süt yere girsin hem. Emzikçinin sütüydü alt tarafı. Ya bunca emeklerim. " (DBAG:99) "Bak,' dedi ağa, oğluna iyice sokulunca. 'Tüm köylerimiz, tüm topraklarımızın dışında olmalı bu iş. Hükümete göz kırparken, töremizi bozup Tanrı misafirini ele verdi dedirtmemeli dosta, düşmana. Anladın mı ağalığın ustalığını oğul? " (DBAG:99)

Bir Nazlı Vardı adlı öyküde, küçük yaştaki kız çocuklarının başlık parası için evlendirilerek törelere kurban edilmesi işlenir. Kahpe olduğu gerekçesiyle baba evine

yollanan Nazlı'nın töre gereği kardeşleri veya babası tarafından öldürülmesi gerekir. Kart karakter olarak öyküde yer alan ağanın, oğlan evinin kızı kendi öldürmeyerek baba evine göndermesini töreye uygun bulmaz. Bu durumu yeni icat olarak niteleyen ağanın törelere aykırı davranışlara öfkelenildiği, *"Vel... Ağamız bu, duymaz olur mu? Hem, oğlan evinin yeni icadına çok öfkelenmiştir. Paraları getir hele."* (DBAG:107) cümleleri ile anlatılır.

Şahinler Vadisi adlı öyküde, ağa zorbalığı tema olarak işlenir.

Gafur'un ele geçirdiği ak şahinden haberdar olan ağa, buyruk vererek şahinin kendisine getirilmesini ister. Burada ağaların, isteklerinin önünde kimsenin durmadığı, istediklerinde insanların ellerinden en çok sevdiklerini bile çekip aldıkları anlatılır:

"Atlılar Ağanın önünde diz çöküp buyruğunun ters çevrildiğini söylediklerinde, Ağa iki elini birbirine vurup bağırды: 'Aferin ki, bin aferin Gafur'a,' dedi. 'Demek, yaman bir şahindir konuğu. Duyduklarım doğrudur, elifi elifine doğrudur...Atımı hazırlayın!...' Ağanın öfkeleneyeceğini bekleyenler, şaşırıp kaldı. Ağa buyruğunu bu kez daha da yükseltti: 'Duymadınız mı, atım hazırlansın!...' (Mİ:74) Ağa, Gafur'dan atını vererek almış olduğu Akşahin'i bir güç gösterisi olarak obasıyla hesap göreceği günde kolunda ister.

"Ağa atını, şahin karşılığı Gafur'a bırakmıştı. Altın-gümüş işlemeli ağa atı yeni sahibiyle kalınca kişnede. Atın kişnemesine, uzaklardan bir şahin ötüşü karşılık verdi." (Mİ:78) "Ağa konuşmaya başlayacağı sıra sıskalığını, kısa boyluluğunu örtbas edebilmek için, ak şahini kuluna aldı. Kanat çırpın şahin, Ağaya eklenince, obalıların saygınlığı daha bir arttı." (Mİ:78) Kart karakter olarak ağa, kişiliğinde yaşamış olduğu bu kompleksi perdelemek için Akşahin'in asaletini kullanarak, güç ve asaletin kendisinin ayrılmaz bir parçası olduğunu tüm obaya göstermek ister.

Gözler adlı öyküde, eşkıyaların, haydutların köylülere yaşattığı acılar, ağaların yapmış olduğu baskı ile karşılaştırmalı olarak işlenir.

Ağaların, kaçakçılık işi ile uğraştığı, bu iş için emri altındaki azapları baskı ve zorlamayla kullandığı, hastalık, yaşlılık gibi mazeretleri kabul etmediği *"Dün, dün gitmedim ağanın kaçacağına. Eeee?...Bilirsin, hastayım ben oğul. Hastasın sen baba. Canım ateşli. Verem mi baban?... Tifolu mu baban?...Baba, baba, diye bağırıyor Şahin... Bacak yaşındaki Şahin...Ama, ağa milleti anlamaz hastalıktan. Anlamaz mı baba? Anlamaz oğul, anlamaz. Bir çare bulmalı. Buldum, buldum oğul... İki göz neme benim. Bir göz yeter de artar benim gibisine... Yapma baba...Yapma... Reis'in gözlerinde babası... Babası, elini uzatıyor gözlerinin birisine. Baş parmağını sokuyor görene. Alıyor gözünü dışarıya. Göz yerde. Göz kıpır kıpır. Oh, diyor babası, şükür, kurtuldum ağanın aznavurluğundan...*

Gözüm çıktıydı da, onun için gelemeydim kaçığa deyiveririm a oğul, deyiveririm." (BG:76) cümleleri ile anlatılır. Kaçığa gitmek, aslında ölüme gitmektir. Ağaların kendi maddi menfaatleri için insanları ölüme zorla gönderdikleri, buna karşı koymanın ağır bedelinin olduğu görülür.

1.1.1.2. Ağaların Akrabaları

*"Yenge, yenge; tamam, dedi. Rahmet
ola..."*

Bekir Yıldız, **Köpek** ve **Reşo Ağa**'da ağa akrabalarına yer verir. Reşo Ağa öyküsünde bu kişi de Reşo Ağa'nın kardeşinin oğludur. Reşo Ağa'nın yeğeni öyküde *"Reşo Ağa'nın evi önünde atlı durdu. Bu öldürülen kızın, amcasının oğluydu. Kapı açıldı. Adam avludan içeri girip müjdeyi verdi: 'Yenge, yenge; tamam, dedi. Rahmet ola..."* (RA:13) cümleleri ile yer alır. Reşo Ağa'nın yeğeninin, kuzeninin ölüm haberini bir müjde olarak yengesine ulaştırması ne kadar töreyi özümsemiş olduğunu açık göstergesidir.

Köpek öyküsünde Güneydoğu Anadolu bölgesindeki mülkiyet dağılımındaki adaletsizlik, ağaların toprağa olan düşkünlüğü üzerinden anlatılır. Öyküde Çırpır Köyünün sahibi Hacı Ağa'nın kardeşinin kumar düşkünü biri olduğu, kumarda elindeki köyleri kaybettiği anlatılır.

1.1.1.3. Ağaların Adamları

*"Ağamız uzun konuşmayı
sevmez."*

Ağa zorbalığının tema olarak işlendiği **Şahinler Vadisi** adlı öyküde, gecenin bir yarısında Gafur'un evine dayanan iki adam ağanın adamlarıdır. Kart karakter olarak öyküde yer alan bu şahıslar, yapmış oldukları konuşmalarla ağanın emirlerinin sorgulanamaz olduğunu mesajını verirler:

"Gecenin dar bir saatinde. Gafur'un evi önünde atlar kişnedi. Kişneyen atların solukları şahinin kanatlarında dolaştı. Gafur kapıyı açtığında, Ağa'nın iki adamıyla karşılaştı. Şahinli odaya girip oturduklarında, konuklardan yaşlı olanı, konuşulacakların düğümünü çözdü. 'Bilirsin Gafur,' dedi. 'Ağamız uzun konuşmayı sevmez. Yani Ağamızın tek dilliliğini unutmayasın'" (Mİ:73) Ağa var olduğu sürece var olabilen ve tüm gücünü ağadan alan bu karakterler, kendi iradelerini ağa emrine vermişlerdir.

1.1.1.4. Ağaların Azapları

Tarıma dayalı toplumlarda ağaların toprağını işleyen azaplar, hayatlarını toprak işçisi olarak sürdürürler. Ağaların hayat bulduğu tüm öykülerde ortaya çıkan azaplar, yaşadıkları çeşitli sorunlarıyla öykülerde yerlerini alırlar. Yazar, genç ve yaşlı azapların yaşamış oldukları sorunların, yaşlarına bağlı olarak farklılaştığını ortaya koyar.

1.1.1.4.1. Genç Azaplar

"Babam vurulduğunda, ufacık enikmişim ben."

Genç azapların kan davalarının içine sürüklenişinin anlatıldığı **Obaların Yasası** adlı öyküde, Fenkli Sultan'ın kocası, ağa yanında genç bir azap iken öldürülmüş, arkasında bir eş, Zaro adında bir yetim ve kan davası bırakmıştır:

"Fenkli Sultan'ın ...Tek göz damda, oğluyla birlikte o. Az ötesine baş uzattı. Zaro uykudan sıyrılamamıştı daha. 'Kalk oğlum,' dedi, Fenkli Sultan. 'Düven seni bekler.' (S:55) 'Demek benim ayrıcalığım adam öldürmek,' dedi yeniden. 'Adam öldürmek.' Sonra ohlayıp içini boşalttı. Sıkıntısını atacağını ummuştu. Ama sıkıntı öyle içinden sıyrılıp akılverecek birşey değildi. Kendisinin tümüydü sıkıntı. O, bunu biliyordu. Ya, yüksek tepelere çıkıp aşağılara kendisini bırakmak vardı. Ya da, Fırat'ta boğulmak gerekti. Ama, başını iki yana sallayıp, 'Kendi kendini oyalama Zaro'dedi. ' Öldürmek boynunun borcu oldu. Kaçma. " (S:59) Yetim olarak annesi tarafından büyütülüp genç bir azap olan Zaro, obaların yasalarına 'TÖRE' ye boyun eğmek zorunda olduğunu bilir ve bunun hafakanlarını yaşar. En yakınındaki annesi olmak üzere tüm çevresinden 'TÖRE' baskısı görür.

Sekizinci Bebe adlı öyküde, yazar, köy yerinde küçük yaşta evlendirilen ve sürekli hamile bırakılan kadınları işler. Atiye Bacı'nın kocası, genç bir azaptır ve iki oğlu ile ağanın tarlasında çalışır:

"Ağanın tarlasında çalışan kocasıyla, iki oğlu da bu saatte bir gölgeliğe sığınmış olmalıydılar..." (KV:6) Atiye Bacı'nın düşük yaparak kanlar içinde kalmasına suçlayıcı bir tavırla yaklaşır. Karısına, bir annenin hak ettiği gereken özeni göstermez:

"Atiye Bacı'yı kocası kucaklayıp eşeğin üzerine oturttu. Sonra kızgınlığını kustu:-Ne poğ ayıkladıy ulan? Her yanıy kana kesmiş." (KV:9) Atiye Bacının kocası, ağanın emrinde kızgın güneş altında bir köle gibi çalışmaktan bıkmış, bu bıkkınlık onun karısına olan yaklaşımına da yansımıştır. Bilinçsizce karısını hamile bırakmasına karşın, suçu karısında bulur.

Taş Leyla adlı öyküde köy yerinde çocukların yaşadığı sağlık sorunları işlenir.

Yazar, ağa tarlalarında çalıştırılan azapların, evlerine buğdaydan başka gıdanın girmedğini, yetersiz beslenme sonunda çocukların çeşitli hastalıklara yakalandığını anlatır. Genç bir azap olan Leyla'nın babasının, annesi ile birlikte karın tokluğuna ağa tarlasında çalışır:

"Ananla baban çalışmış Ağa'nın tarlasında, bir timin buğday için." (KV:91)

Leyla'nın babası yaşadığı hayatı ve ağa otoritesini kabullenmiş, tepki ve sorgulama yeteneğini kaybetmiştir. Öyküde, yazar anlatıcının Leyla'yı anlatmak için kullandığı bir şahıstır.

Gaffar ile Zara adlı öyküde yazar, ağanın baskı ve zulmünden bıkip, gurbete çıkmak/Almanya'ya işçi olarak gitmek zorunda kalanların zor vedasını konu olarak işler. Gaffar genç bir azaptır. Almanya'ya işçi olarak gitmek istediğini babasına " *Yok baba. Kimseden kan alacağım yoktur, bilirsin. Fakat topraktan yana dertliyim. Uşaklarımın kursağı kurudu.*" (KŞ:13) cümleleri ile anlatır. Ağaya bu niyetini açan Gaffar, ağanın hakaretler içeren tepkisi ile karşılaşınca, *"Gaffar'ın göğsü kinle kabardı. Kara gözlerinde şimşekler çaktı. Aklına değen her sözü nefesledi.."* *Vaay, demek ağanın itleri ha? Doğrudur, ben item, babam da ittir. Hem uyuz ittir. Çünkü çaptan düşmüştür o. Yıllardan beri dört bir yanında yalanmaktan cılkı çıkmıştır. Babam savuşup gitse acep kılın kıpırdar mı? Yok...Emme ben, gidiyem deyince niye anzavurlaşıysan ha! Çünküme daha gücüm kuvvatım yerinde. Yağma yok ağa, ben babam gibi güzü küllü değilem. Askerliğimi büyük şehirlerde yapmışam, önümü ardımı biliyem gayrı. Sonra bu gidiş bir mecburiyettir."* (KŞ:29) cümleleri ile ağaya boyun eğmeyeceğini, emeğinin sömürülmesine izin vermeyeceğini haykırır. Yazar, öyküde başkişi olarak yer verdiği Gaffar'ın, bu baş kaldıran tavrının emeği sömürülenlere örnek olmasını ister.

Üç Yoldaş adlı öyküde yazar, ağa zulmünden kaçarak şehre kısmetini aramaya giden genç azapların, umduklarını bulamadıklarını, aksine daha çok sömürüye maruz kaldıklarını, ağa gölgesini arar olduklarını *"Kurban olduğum ağa, beni gerisin geri köleliğe kabul et ve de şehirde işler yoluna girene dek bir lokma ekmeğini esirgeme benden. Çünküme, şehirde ekmek bile paraylan. Ambarıya kurban babo."* (SA:50-51) cümleleriyle anlatır.

1.1.1.4.2. Yaşlı Azaplar

"Benim babam siye yıllarca azaplık etmiştir."

Yazarın, ağanın baskı ve zulmünü bir ömür boyu aileleriyle yaşayan azapların varlığı gerçeğini işlediği **Gaffar ile Zara** adlı öyküde, azap olarak yer alan ve kart karakter özelliği gösteren Gaffar'ın babası, geçmişte genç bir azap olarak ağanın elinde karın tokluğuna yıllarca emeği sömürülerek çalışmıştır. Bugün artık yaşlı ve hastadır. Ağanın gözünde "it" kadar değeri olmadığı oğlu Gaffar'ın ağzından, *"Vaay, demek ağanın itleri ha? Doğrudur, ben item, babam da ittir. Hem uyuz ittir. Çünkü çaptan düşmüştür o. Yıllardan beri dört bir yanında yalanmaktan cılkı çıkmıştır. Babam savuşup gitse acep kılın kıpırdar mı? Yok...Emme ben, gidiyem deyince niye anzavurlaşıysan ha! Çünküme daha gücüm kuvvatım yerinde. Yağma yok ağa, ben babam gibi güzü küllü değilem. Askerliğimi büyük şehirlerde yapmışam, önümü ardımı biliyem gayrı. Sonra bu gidiş bir mecburiyettir."* (KŞ:29) cümleleriyle anlatılır.

Köy yerinde törelere bağlı işlenen namus cinayetlerinin anlatıldığı **Oynaş Tutmak** adlı öyküde ise yazar, ağadan yardım isteyen Hamdo'yu kendisini ağanın yanında geçmişte çalışan bir azabın oğlu olarak tanıtır. Babası ağanın eski azaplarından. Azapların, ağa yanından ayrılmış olsalar bile bağlarını kesmedikleri, zora düştüklerinde ağaya müracaat ettikleri görülür. Hamdo, babasının ağaya yıllarca azaplık ettiğini, *"Ağa, Hamdo'ya sedirde bir yer gösterdi. Hamdo sordu:-Beni tanıdın mı ağam? Biye Hamdo derler. Benim babam, size yıllarca azaplık etmiştir. Sonra göçmüş bu köyden."* (KV:121)cümleleriyle anlatır. Yıllarca yapılan azaplığın karşılığı olarak yardımı istenir.

1.1.1.5. Ağaların Uşakları

Ağaların günlük işlerde kullandıkları uşaklar evin içinde yaşamalarına karşın, evden biri olarak kabul görmezler. **Reşo Ağa** adlı öyküde birden fazla olduğu anlaşılan uşaklar *"Uşaklardan biri kapıyı açtı."* (RA:10) cümlesi ile yer alır. Uşakların tek vazifesi hizmettir. Ağanın hafızasına yük olmaya değerinde bir adları dahi yoktur. Öyküde sözsüz fon karakter olarak yer alırlar.

1.1.1.6. Babalar

1.1.1.6.1. Kaçakçı Babaları

"Tanımıyam. Heç görmemişem."

Kitaba adını veren **Kaçakçı Şahan** öyküsünde, Suriye sınırında ölüm korkusu altında yapılan kaçakçılığın getirdiği dramatik sonun işlenir. Kaçakçı Şahan'ın ihtiyar babası, norm karakter olarak bir kaçakçı babasının duygu dünyasında yaşadıkları olarak yer alır:

"Teğmen omuzuna dürttü:'Hadi herif, yeter çömeldiğin,' dedi.'Tanıdınsa söyle.'İhtiyar adam, yavaş yavaş ayağa kalktı. Şahan'ın az öteye kayan bacağına uzandı. İki eliyle kavrayıp oğlunun eksikliğini tamamladı. Uzaklaşırken ihtiyar sesi zar-zor duyulabildi:'Tanımıyam. Heç görmemişem. " (KŞ:87) Yoksulluğun ve fakirliğin çıkmazında olan baba, oğlunu kaçığa/ölüme yollamış olmanın hüznünü yaşar.

Akyavuz adlı öyküde kaçakçılığın baba mesleğı olarak yapıldığı işlenir. Yazar, Akyavuz adlı kaçakçıyı tanıtırken, kaçakçılıktaki bütün maharetini babasından aldığını söyler:

"Atlar gelip geçmişti bazı çalıların üzerinden. Seyrek geçen, ama korkulu insan yüreğı taşıyan atlar...Akyavuz'du önde giden. Babasından yadigardı bu işin ona. O bilirdi, hem yolun kisasını hem hükümeteiz olanını. Korku çoğaltmamış yürek, yalana dönmemiş dil ondaydı." (BT:22) Öyküde fon karakter olarak yer alan Akyavuz'un kaçakçı babası, çocuklarına gelecek hazırlayamamış babaları temsil eder.

1.1.1.6.2. Töre Kısacındaki Babalar

"Bilmeniz vardır, ablanız kahpe olmuştur."

Töre cinayetlerinin tema olarak işlendiğı; Kuma ve Bir Nazlı Vardı adlı öykülerde töre kısacındaki babalara rastlanır. **Kuma** öyküde Feride adında genç bir kız İlyas adında evli bir adama kaçmış, kuma olmuştur. Kızı Feride'yi öldürmek için pusu kuran babası, hiçbir suçu günahı olmayan İlyas'ın ilk karısı Gülbahar'ı kendi kızı sanarak öldürür:

"Gülbahar karanlığın içine doldu. Henüz köşeyi dönmeden bir mavzer sesi işitildi. Köşede pusu kuran Feride'nin babası, İlyas'ın evinden çıkan kara gölgeyi kızı sanmıştı. Gülbahar, göğsüne gömülen kurşunun etkisiyle, yokuşçatına devrildi." (KV:69) Feride'nin babasını katil yapan törenin ona yüklediğı görevdir.

Bir Nazlı Vardı adlı öyküde ise yazar, başlık parası karşılığında babası tarafından zorla evlendirilen kızları anlatır. Kızı Nazlı'yı on beş yaşında başlık parasına satan bir

babası, onun zorla evlendirildiği evden kısır olduğu gerekçesiyle geri gönderilmesi karşısında kızını ya kendisi öldürecek başlık parasını geri vermeyecek ya da başlık parasını geri vererek onların kızını öldürmesine razı olacaktır. Bu ikilem içerisinde ne yapacağına bir türlü karar veremez. Önce Nazlı'nın erkek kardeşlerine ablalarını öldürtecek konuşmalar yapar:

" Uyanın uşaklar, babanız sizi çağırır. 'Nazlı'nın kardeşleri gözlerindeki uykuyu sildiler. 'Buyur baba. 'Sokulun yanıma. 'Küçüğü sekiz yaşındaydı. Büyüğü bu güz on üçüne ulaşmıştı. 'Bilmeniz vardır, ablanız kahpe olmuştur. '(DBAG:105-106) "Demem odur ki oğlum. bacısı kahpe olana, kız bulmak kolay değildir. Kızı kahpe olana iş de vermezler. '(DBAG:106) Ancak buna gönlü razı olmaz, son anda başlık parasından vazgeçerek kızını öldürüleceği eve başlık parası ile birlikte gönderir. Töre kısı kacında bir babanın yaşadığı ikilemler aktarılırken, babalık duygusunun galip geldiği durumların da olduğu anlatılır.

1.1.1.6.3. Esrarkeş Babalar

Deli Miço adlı öyküde, savunmasız çocukların eğitimsiz ebeveynler elinde akıl sağlıklarını nasıl yitirdikleri anlatılır. Deli Miço'nun esrarkeş babası oğlunun ağlamalarını susturmak için ona esrar dumanı çektirir:

"Deli Miço'nun çocukken akli başındaydı. O zamanlar, yalnız bir kusuru vardı. Ağladığında yeri göğü birbirine katardı. Böylesi zamanlarda babası, susması için kucağına oturturdu onu. Ve esrar sarılı tütününü suratına suratına üflerdi. Yani onu, duman altı yapardı. Çocuk esrarı ciğerine taşıdıkça sersemler ve yıkılıp uyurdu. Zaman geldi, esrarkeş babası, uyuduğu yerden kalkamadı günün birinde. Tabuta girdi. " (KV:46) Yazar, Deli Miço'nun babasının sergilediği bu davranış ile bölgedeki eğitim eksikliğine ve esrar bağımlılığına dikkatleri çeker.

1.1.1.6.4. Terör Kısı kacındaki Babalar

"Bağırmak hakkımızken susmak niye?"

Bir Yeryüzü Parçası adlı öyküde, teröristlerce baskına uğrayan bir köyde oğlunu korumak adına eli silahlı teröristlere direnen bir baba anlatılır. Öykü başkişisi olan baba, oğlunu ele vermeye zorlanır. Teröristler, köy meydanında herkesin gözü önünde karısıyla birlikte olmasını ondan isterler. Baba, çok yalvarır fakat ölümle tehdit edilir. En sonunda eşini birlikte oluyormuş gibi yaparak öldürür:

"Kadını, ansızın yere yıktı eli tabancalı. babaya döndü.'Çık üzerine öyleyse! Kıymetliyse oğlun, bir çocuk daha yap, gözlerimizin önünde.'Kadın, yan dönüp büzüldü. Baba, diz çöktü buyruk sahibine.'Kölen olurum, ömrüm boyu. Bir erkekten, tövbe tövbe. Vur beni. Vurmazsan, ver tabancanı, önce karımı, sonra kendimi... Hem niyetlensek bile, mümkün mü?... " (DBAG:114)"Babanın, özellikle kolları gerildi. Gerildi. Gevşeyince, durdu bir süre. Sonra ayağa kalktı. Altından, kadının gülümseyen, ama boğulmuş olmaktan ötürü, kasılmaya başlamış yüzü göründü." (DBAG:116) terör kısıracındaki baba, eşini öldürerek namusunu korur ve bu ahlaksız teklifi yerine getirmekten kurtulur.

Kitaba adını veren **Beyaz Türkü** adlı öyküde aileleri için kendi hayatlarını feda eden babalar işlenir. Yeni bir hayat kurmak için yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalan, bu zorunlu kaçışta hamile eşinin ve doğacak çocuğunun hayatlarını kurtarmak için kendini feda eden bu baba, doğan çocuğunu göremeden ölen tüm babaları temsil eder:

"Çukurun içine atıyorlar kendilerini. Adam daha az görünüyor. Kadın gebe. Karnındaki çocuk kadar yüksek duruyor kocasından. Geçiyor arabalar. Rahatlıyorlar. Adam sırtüstü şimdi. Kadın oturmuş. İkisnin de yüzü alacakaranlık. Oysa gün, en aydınlık, en sıcak zamanında." (BT:44) Babanın bu kaçışa mecbur bırakılması bir baskı ve terör olarak adlandırılabilir.

1.1.1.6.5. Vatan İçin Can Veren Babalar

"Dönmez artık

seninkisi..."

Yalnız başına ölümü bekleyen yaşlı annelerin işlendiği **Ölü Bohçası** adlı öyküde yazar, Balkan Harbine giden ve bir daha dönmeyen Kazım adında bir babayı "Balkanlarda savaş vardı o yıllar. On dört, on beş yaştan tazeliğiyle kalktı bir sabah Atiye gelin. 'Ben gidiciyim,' dedi kocası.'Balkan'a mı?' diye sordu Atiye.'Balkan'a' dedi Kazım.Sarıldılar birbirine. Bedenli sarılış değildi bu ama. Gözleriyle sarılmışlardı birbirlerine.Köy ayaktaydı o gün. Sekiz can gidiyordu Balkan Savaşı'na...Yaşlısıyla, genciyle sekiz can..."(BG:99-100) cümleleriyle tanıtır. Kazım, geride oğlunu ve eşi Atiye'yi bırakmış, Atiye oğlu Ali'yi babasız büyütmüştür.

1.1.1.7.Amcalar/Dayılar

"Yürü ulan gevvat,"

Bekir Yıldız,'ın Güneydoğu Anadolu öykülerinden olan Tozun Altı, Barutçu Maho ve Oynaş Tutmak' da amca ve dayılara rastlanır.

Tozun Altı adlı öyküde, köy yerinde çocukların cahillikten ve ilgisizlikten yaşadığı sağlık sorunları işlenir. Amcası yeğenini istemeye istemeye babası gibi kör olmasın diye şehre doktora götürür:

"Emmim baktı ki, gözüm elden gidiy. Babama yanaştı: "Senin işin biye düştü, ben isteyem ki bu oğlan da senin gibi kör topalak olmaya...Diyem ki aparım bir sefer de Asalathlı Mirco'ya." (KV:62) "Günlerden bir gün, küçük kuşlukta Emmim beni uyandırdı: "Kalk ulan gevvat," dedi. "Başımın derdi... Seni tabibe aparacağam..."(KV:63) "Ve emmim biye heç sahap çıkmadı. Heç elime yapışmadı. O: 'Yürü ulan gevvat,' dedi durdu." (KV:63) Öyküde norm karakter olarak yer alan amca, yapmış olduğu konuşmalar ve sergilediği tavırlarıyla olumlu bir imaj çizmez. Yazarın da anlatmak istediği amca tam da bu karakterdeki amcalardır.

Barutçu Maho adlı öyküde töre ve törelere bağlı işlenen cinayetleri tema olarak işleyen yazar, bir amca olarak Nalçacı Hüseyin'in yeğeni ile olan yakınlığını *"Cenazeyi, musalla taşından dualarla kaldırdılar. Nalçacı Hüseyin'di ilk omuz veren. Daha dün konuşmuşlardı amca-yeğen. İşin buraya varacağını sezinlemişti sanki o. 'Toprağı gör, üstüne konuşma, silahı sev, emme paran yoksa tetiğine basma.' demişti yeğenine. 'Delikanlılık,' dedi şimdi de, içinden. Omuz boşalttı bu sıra." (BT:66)*cümleleri ile aktarır.

Ağanın, Barutçu Maho adındaki adamı, Tayyar adında bir köylüye, Nalçacı Hüseyin'in yeğenini pusuya düşürerek öldürtür. Nalçacı Hüseyin, yeğenine asıl katili cezalandıracağına söz vermiştir. Nalçacı Hüseyin, norm karakter olarak yeğenine düşkünlüğü ve vermiş olduğu sözü tutması ile olumlu bir amca imajı çizer.

Töre cinayetinin işlendiği **Oynaş Tutmak** adlı öyküde ise yazar, kız kardeşini töre gereği öldüren bir dayıya yer verir:

"Bacım dostuyla bir olup, Suriye'ye kaçtı. Hemin çocuğunu da aparmış kahpe. İşte ben, bu çocuğa çok yanıyam. Şimdi o, iki namussuzun arasında kaldı." (KV:122) Töre gereği kız kardeşini öldürerek namusunu temizleyen dayı, annesiz kalan yeğenini koruması altına alır.

1.1.1.8. Dedeler

Bekir Yıldız'ın öykülerinde dedeler, karşımıza bazen Tozun Altı adlı öyküde olduğu gibi cehaletleri ile bazen de Kefene Sarılı Mavzer adlı öyküde olduğu gibi geçmişe

olan sadakatleri ile yer bulur. **Tozun Altı** adlı öyküsünde yazar, köy çocuklarının sağlıklı koşullarda trahom hastalığına yakalanarak gözlerini kaybedişini anlatır. Torununun, gözlerini tozun altında açabildiği iddiasına, verdiği tepki dedesinin torununa bu sağlıklı koşulda önereceği bir şey olmadığını gösterir:

"Eyi hatırlıyam, dedem kulağımın tözüne bir şamar attı ve dedi ki: 'Ulan gevvat, sen el kadar eniksen, tozun içinde göziyi açabiliysen de boşbüyük herifler neden suyun içinde açmaya?...' (KV:59) **Kefene Sarılı Mavzer** adlı öyküde ise öykü başkışisi olan Ragıp, Almanya'ya gidebilmek için paraya ihtiyaç duyar. Bunun için dedesinden antika tüfeğini ister. Dedesi, Çanakkale'de düşmanla çarpışırken kullanmış olduğu tüfeğini babasından aldığını ve manevi değeri olduğunu söyleyerek vermek istemez:

"Dede, başını duvara dayadı. Gözleri sulanmaya hazırdı. 'Dedem vermişti,' dedi. 'Çanakkale'ye giderken. Büyüdün demişti. Benden sana yadigar. Ona da, dedesi vermiş. Elden ele. Üstündeki işlemeler, gönül bağımız yavrum." (BT:86) Torununun ısrarına dayanamayıp en sonunda razı olan dede sömürülen geçmişine isyan eder:

"Aklın-fikrin gitmekte,' dedi dede, kızgınlığını çoğaltırken. 'Ben, Çanakkale'de, kurşunu kime sıktım? Bacağımın birisini kimler düşürdü toprağa? Şimdi de ata yadigarıma gözlerini dikmişler anlaşılan. Seni alacaklar ya!.. Seni vereceğiz ya! Daha ne isterler? " (BT:88) Torunu Ragıp'tan son isteği, kefen parasını ayırmasıdır:

"Mavzeri sattığında, benim kefen paramı unutmayasın. Ölümlü dünya. Sen de gittikten sonra...' 'Sana,' dedi Ragıp, iyice şaşırılmış. 'Almanya'dan kefenin en iyisini alıp yollarım... Dede...Şey..." (BT:89) Kefen parası onun bu dünyadaki tek kaygısıdır.

1.1.1.9. İhtiyar Köylüler

İhtiyar köylüler Zırhlı Şamı, Obaların Yasası ve Gözler öykülerinde farklı kişilik yapısı ile ortaya çıkarlar. **Zırhlı Şamı** öyküsünde İhtiyar köylü, Vakkas Emmi'nin kuş dövuştürme merakına alaylı bir dille laf atar. Onun bu kuş merakının hayırlı bir iş olmadığını söyler:

"Ula kerkere Vakkas, seni gören de hayırlı bir boş yeyisen beller. Nedir bu aznavurluğun? İyi ki eline, hünerli bir kuş geçirmişsen." (KŞ:58-59)

Obaların Yasası adlı öyküde, Zaro'nun babasını öldürerek uzun yıllar hapis yattıktan sonra hapisten çıkarak köye gelen bir ihtiyar köylü vardır:

"Ula bu enik, kundaktaki Zaro olmya' dedi ihtiyar adam.'He' dedi. Zaro.'Babamın oğluyam ben.' Eskimiş köylü, Yanlış bir söz ettiğini anladı bu sıra. Ama iş işten geçmişti."

(S:65) Öyküde kart karakter olarak yer alan ihtiyarın, genç olarak girdiği hapisshaneden cezasını çekmiş bir ihtiyar olarak köyüne dönmesine rağmen töre gereği öldürülür.

Gözler adlı öyküde, haydutların işkencesine maruz kalan ihtiyar canını hiçe sayarak haydutlara karşı koyar:

" Köyünüz kaç hanedir ihtiyar?' Bakışlarını, köy alanına toplanmışlara çevirdi. Konuşmak istemediği apaçıktı. Haydut, atı ihtiyarın üzerine sürdü. Bu insan ve hayvan beraberliği kudurmuş gibiydi. Kudurmuşluk, ihtiyarın önünde çivilendi. Haydut, üzengiden çıkardığı ayağıyla ihtiyarın göğsüne vurdu. Yere yuvarlandı bu can."..."Haydut, yere yuvarlanmış ihtiyarın üzerinden, atı birkaç kez sıçrattı. Her şey, acımasız bir gösteri gibiydi. Haydut, son bir tur daha attırdı ata. Geliyordu uzaktan. Parçalatacaktı belki de ihtiyarı, ata." (BG:70) Hayatının sonuna yaklaşan bu ihtiyar, kaçınılmaz sonun eşiğinde olduğunun farkında olarak, şerefiyle son nefesini vermenin en büyük arzusu olduğunu sessizce haydutların yüzüne haykırır.

1.1.1.10. Kaçakçılar

"Aç adamın yüreği büyük olur aney."

Kaçakçılar, şahıs olarak Bekir Yıldız'ın öykülerinde önemli bir yere sahiptir. Kaçakçıları ve kaçakçılığı tüm yönleri ile tanıtmaya çalışan Bekir Yıldız, Türk öykülerine yeni bir konu kazandırmıştır. Bir yandan Suriye sınırında yapılan kaçakçılığın bölgenin bir gerçeği olduğunu, iş ve aş kapısı olarak görüldüğünü anlatırken bir yandan da devletin kaçakçılıkla mücadelesinin acımasızlığını anlatır. Milli sanayinin korunması adına gümrük vergileri ile fiyatların yükseltilmesinin, kaçakçılığı örtülü olarak teşvik ettiği, Dolayısı ile sınırda mayın tarlalarında solmuş pek çok hayatın varlığı gerçeği topluma gösterilir.

Okan ACAROĞLU'nun Türkiye'de Sigara Kaçakçılığı, Karakteristikler, Kullanılan Yöntemler ve Kaçakçı Profili, adlı doktora çalışmasında sigara kaçakçılığının yoğun olarak görüldüğü özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan bir kısım bölge insanının bu suç türünü bir ticaret olarak gördüklerini ve geçim kaynağı olarak bu suç faaliyetini yürüttüklerini, kaçak sigaraların Türkiye'ye girdiği kara ve deniz sınırlarında gerekli kontrollerin olması gerektiği gibi yapılamaması ve komşu ülkelerdeki kontrolsüz sigara üretiminin sigara kaçakçılığını arttıran nedenler arasında sayılabileceğini söyler. (Acaroğlu, 2013:40) Suriye sınırında jandarma korkusu altında ölüm pahasına yapılan kaçakçılığın getirdiği dramatik sonun tema olarak işlendiği, **Kaçakçı Şahan** adlı öykü, yazarın kitabına adını vermiştir. Şahan, yapacağı başka iş olmadığı için gönülsüz

kaçakçılık yapmak zorunda kalır. En büyük arzusu çocuklarının kaçakçı olmamasıdır. Çocuklarının kaçakçı olmaması için birkaç kez daha kaçağa gitmek zorundadır. Kaçakçı Şahan, kaçak dönüşü sınırda jandarma kurşunu ile can verir. Şahan, çocuklarının geleceği için kendisini ölüme atar:

"Şahan, Halep'te kazandığı parayı altına çevirmişti. Şimdi onun iki altını vardı. İşler böyle denk düşerse, birkaç kez daha gidip-gelecek, sonra bu işten elini ayağını çekecekti. Çünkü kaçakçılığa kabarık değildi hevesi." (KŞ:79) "Biricik amacı, az ötedeki huduttan geçip köyüne girivermekti. Çömeldi. Bir cıgara sarıp ateşi, avuçları arasında körleterek yaktı. Yoğun bir kaç nefes çekti. Akli bir solukta ocağına sıçradı. Karısı, çocukları uyuyordu şimdi. Nedense küçük olduğuna gönlü aktı. Onu çok seviyordu. Kıvırcık saçlarını mı, kara gözlerini mi, yoksa çükünü sallıya sallıya koşusunu mu ötekilerden ayırdığını pek bilmiyordu Şahan. Ama sevginin sıcaklığı, bolu onundu işte. Şahan başını öne düşürdü. 'Bu eniği kaçakçı etmiyecağam, ona böylesi korkulara bulaştırmıyacağam,' diye geçirdi içinden." (KŞ:80) Korku, Şahan'ın canındaydı. Ne ettiyse onu, toprağa gömmedi. Başını kaldırdı. 'Allah,' dedi duyulur bir sesle. 'Ya korkuyu al, ya canımı...' (KŞ:80) "Bu sıra jandarmalardan biri mavzerini, jeepin farları altında kıpırdanan insan lekesine doğru rasgele boşalttı. Şahan'ın canı, bedenine giren mermilere hiç direnmedi. Hemencecik bitti." (KŞ:84) Bir baba olarak çocuklarının kaçakçı olmaması için bu işi yapmak zorunda kalmasına karşılık, sınırda jandarma kurşunu ile öldürülmüş olması, bu ölümün haksız bir ölüm olduğunu vurgular.

Akyavuz öyküsünde ise kaçakçılığın babadan oğula geçen bir meslek olduğu gerçeğine yer verilir:

"Atlar gelip geçmişti bazı çalıların üzerinden. Seyrek geçen, ama korkulu insan yüreği taşıyan atlar...Akyavuz'du önde giden. Babasından yadigardı bu işin ona. O bilirdi, hem yolun kisasını hem hükümsüz olanını. Korku çoğaltmamış yürek, yalana dönmemiş dil ondaydı." (BT:22) Akyavuz'un kaçakçılıktaki mahareti ve korkusuzluğu özel olarak öyküde yer bulur. Akyavuz'un başı müzevirlik yapanlardan yana derttedir. Bir kaçakta pusuya düşürülen Akyavuz, bu sefer müzevirin izini bulmuş, bulunca da onu kafasını keserek öldürmekte tereddüt göstermez. Bu olay kaçakçıların, müzevirlik yapanlara karşı acımasızlığını, bir taraftan anlatırken bir taraftan da sebebi anlaşılamamış faili meçhul cinayetlere ışık tutar.

Beyaz Baba adlı öyküde yazar, kaçakçıların mayın tarlalarında can vermeleri halinde sevdiklerinin başucunda dua edecekleri bir mezarlarının bile olmadığını anlatılır.

Hoşan adlı kaçakçı çocuğu, kaçakçılık yaparken mayın tarlasında ölen babasını bir bayram günü ziyarete gider:

"Çok uzaktaki trenin düdüklarını duydu. Bu sesi, Hoşan'dan başka hiç kimse duymadı belki de. Hoşan'dı aylardan beri trenin gelip gidişini izleyen. Bu trendi çünkü; Hoşan'ı babasına götürecek olan. " (DB:15) "Uyy, Şehmuz Emmi, yoksa şu görünen tümsek midir babam? Bir de beyazlanırsa eğer...He geliyem işte babey. Ahtım olsun, bir büyüyüm, bir bıyıklarım terlesin hele. Kaçağa gidip geldikçe, toplarım kemiklerini, yığaram anamın önüne. Kurban tren, yavaşla biraz. Olsa olsa, o tümsektir, benim babam." (DB:18) Bu ziyaret bir tren yolculuğu ile sınırdan geçip gitmek şeklinde gerçekleşen bu ziyaretle kaçakçıların öldükten sonra geride bıraktıkları dram anlatılır. Temizliğin, saflığın rengi beyaz, kaçakçılar için ölümün rengi olur.

Kaçakçılıkta tüketilen bir ömrün tema olarak işlendiği **Birkaç Kaçakçı** adlı öyküde yazar, Kaçakçı Hamdo'nun ömrünü kaçakçılıkta nasıl tükettiğini, *"Kaçakçı Hamdo, bozkırdaki tüm sesleri tanır, yerde bir böceği ötüşünden, havada bir kuşun kanat çırpışından türlü anlamlar çıkarabilirdi. Ama, o yıllar geride kalmıştı. Şimdi, Urfa'nın unutulmuş bir mahallesinde, kalın, eskimiş taşların örttüğü iki göz damda yaşıyordu. Bozkır sesleri, mayınlı topraklar yoktu artık"* (BG:27)cümleleriyle aktardıktan sonra, eskiden kaçak olarak yurda sokulan sigaraların yurda artık gümrüklerden sokulduğunu ve insan bedenlerinin bu yabancı sigara firmalarınca nasıl sömürüldüğünü anlatır.

Kaçakçılığın ve töre cinayetinin birlikte tema olarak işlendiği **Kesik El** adlı öyküde, kaçakçı Murtaza yeni evlendiği karısına kaçakçı olduğunun sırrını verir:

"Bak avrat, sana bir sır verecem. Benim ekmeğim Suriye'de. Yani ben kaçakçıyam. Ölüm böyle, gölgem gibi kovalar beni." (RA:14) Bölgede yapılan sınır kaçakçılığı suç unsuru taşır, dolayısı ile kimlerin kaçakçılık yaptığı bir sırdır. Kaçakçı Murtaza, karısına bir kaçakçı karısının baskın yapılması halinde nasıl davranması gerektiğini *"Emme sen de bugüne bugün kaçakçı avradı sayılırsan. Er olacan, baskın yapıp beni sorarlarsa, "Düvene gitti" diyecen. "Hangi düvene?" diye sordular mı, "Kadın kısmı kocasının düvenini bilir mi?" diye kestirip atacan. Her gidişinden sonra iki sefer güneş doğup gün olacak, ben gelirim. Eğer gelemesem yarı canım gitti bilesen..."* (RA:14)cümleleri ile anlatır.

Güzel Çocuk adlı öyküde yazar, kaçakçıların kendilerini jandarmaya ihbar edeni öldürdükten sonra oğlunu dağa kaldırarak ırzına geçtiklerini anlatır:

"Candarmalar pusuya düşürmüş kaçakçıları..." (KV:95) *"Kaçakçı milletiyle oyun olur mu? Devirdiler herifi, hükümat meydanında..."* (KV:95)

"Kaçakçılar herifi hakladıktan sonra oğlanı dağa aparmışlar. Ve emmioğluna söylüyem, kuytu bir yerde ırzına geçmişler. Sonra el ayak çekilince getirip, anasının önüne kürelenmişler, avrat o saat, cansız kalmış..."(KV:96) Kaçakçıların acımasız ruhlu kimseler olduğu gerçeğine dikkat çekilir.

Oynaş Tutmak adlı öyküde Hamdo, Suriye'ye dostu ve çocuğu ile kaçan kız kardeşini öldürmek için ağadan yardım ister. Kendisi de eski bir kaçakçı olan Hamdo sınırın ötesine geçebilmenin yolunun kaçakçılara katılmak olduğunu çok iyi bilir. Ağa, Hamdo'yu hayvan kaçakçılığı yapan adamlarına katarak sınırdan geçirir:

"Kaçakçılardan biri bağırdı:-Hey, Hamdo!... Davarların ardına geç. D,tez..."(KV:124) Bu öyküde ağaların da kaçakçılık işiyle uğraştığı, emri altında çalışanlara kaçakçılık yaptırdığı görülür.

1.1.1.11. Berberler

Köy yerinde yaşanan sağlık sorunlarının işlendiği **Şark Çıbanı** adlı öyküde, Urfa yöresinde "Güzellik Çıbanı" olarak adlandırılın ve çocukların yüzlerinde kalıcı hasar bırakan bir hastalığın, nasıl da toplumda kanıksanır hale geldiği, tedavisinin dahi düşünülmediği anlatılır. Eğitimsiz bir toplumun olaylar karşısındaki çaresizliği, vurdum duymazlığı, peşin kabullenışı gözler önüne serilir. Kart karakter olarak öyküde yer alan berber Cilveli Circo'nun köylü nazarındaki tabipliği *"Babam beni -nur içinde yatsın- Cilveli Circo'ya aparmış. Sen, Cilveli Circo deyip geçme... Berberdi emme, attığı neşteri şimdiki tabipler atamaz."* cümleleri ile aktarılır.(KV:26)

1.1.1.12. Çobanlar

Töre cinayetlerinin tema olarak işlendiği **Davut İle Sedef** adlı öyküde ağa yanında çalışan çobanların, ağa kızlarına olan karşılıksız aşkı ve bu aşkın doğurduğu neticeler anlatılır. Kart karakter olarak öyküde yer alan çoban, bu sevginin karşısına çıkan engellerin başında ağayı görür. Ağa korkusunun onda bıraktığı etki *"Yıllarca aşkını bile açmaya korktuğu ağasının kızı Sedef, şimdi yanan ateşin bir yanındaydı. Çoban onun kocaya vardığını duymuştu. Fakat o gönlünde beslediği, aklında canlandırdığı Sedefine nasıl kendisi dil döndürüp yanaşamamışsa, tüm erkeklerin de ondan uzak kalacağına aklını yanıltmıştı."* (KV:15)cümleleriyle aktarılır. Burada adı konmamış bir kast sisteminden bahsedilebilir. Çünkü ağaların kızlarının ancak ağalar ile evlendirileceği gibi bir yaygın kanı mevcuttur. Davut Ağayı bir yolunu bulup etkisiz hale getiren çobanın kendi

hareketlerini kontrol edemeyerek hırsına yenik düşüp Sedef ile birlikte olmasının bedelini canıyla öder.

1.1.1.13. Hocalar

Bekir Yıldız'ın Güneydoğu Anadolu öykülerinde görülen hocalar, başkişi olarak öyküde yer almamakla birlikte çizdikleri olumsuz imaj ile yazarın mesajını aktarmada önemli görevler üstlenirler. Halkının cahilliğinden istifade ederek onları zor durumlara düşürdükleri görülür.

Tozun Altı öyküsünde köy yerinde cahillikten/hurafelerden beslenen sağlık sorunlarını işleyen yazar, kart karakter olarak öyküde köylülerin güvenini kötüye kullanan, onları sömüren bir hoca tiplemesi yapar. Köylüler sağlık sorunları karşısında hocaya müracaat eder. Hocanın maddiyata düşkünlüğü, onun boz inekten söz açmasıyla kolaylıkla anlaşılır:

"Anam hocanın eteklerine kapaklandı:'Ocağına düşmüşsem, oğlumun çırası sönmeye,'dedi. Hoca gözümü bir yana bırakıp boz, ineğimizden laf açtı. Anam göğsünü yumrukladı:'Sen bu gözlerin şavkını yitirme, boz inek yoluna kurban olsun.'dedi." (KV:61)

Köy yerinde hurafelerden beslenen cahilliğin işlendiği **Avrat** adlı öyküde yazar, cahilliğin ve çaresizliğin insanı düşürmüş olduğu durumu öyküleştiren, olumsuz hoca tiplemesine yer verir. Kart karakter olarak öyküde yer alan hoca, köylünün kendine olan güvenini kötüye kullanarak ırz ve namusa göz diker:

"Mansur, bir çocuğa sahip olmak için hocaya götürdüğü karısına, kendisi kapıda beklerken içeride hocanın neler yaptığını hiç bilmiyordu." (KV:117) Öykülerde zaaflarıyla ortaya konan hocalar üzerinden köylünün cehaletinin boyutları işlenir.

1.1.1.14. Jandarmalar

Ülke içerisinde özellikle kırsal bölgelerde kamu düzeninin sağlanmasında önemli görevler üstlenen jandarmalar, Bekir Yıldız öykülerinde sınır bölgelerindeki kaçakçılığın önlenmesindeki rolleri ile yer bulurlar. **Kaçakçı Şahan** adlı öyküde yer alan jandarmaların gözünde kaçakçıların insan olarak değeri yoktur. Mayın tarlasında mayına basarak ölmeleri çok doğal bir olay olarak karşılanır:

"Jandarmalardan biri Şahan'ı gördü.'Na orda,' dedi arkadaşına, dürterek. Sonra bağırdı: 'Kimdir o?'Şahan'dan ses gitmedi.Öteki jandarma öfkeli öfkeli:'Kaçakçı itidir,' dedi. 'Ses versene!..'Gebermiştir belki...'Uykumuzu böldü pezevenk."Yürü, gidek...'Ya gebermemişse?'Sabaha kadar geberir nasıl olsa. Gündüz gözüyle gelip alırız."(KŞ:83)"Bu

sıra jandarmalardan biri mavzerini, jeepin farları altında kıpırdanan insan lekesine doğru rasgele boşalttı. Şahan'ın canı, bedenine giren mermilere hiç direnmedi. Hemencecik bitti." (KŞ:84) Kaçakçılar ile jandarmalar arasında adı konulmamış bir kin ve nefret vardır.

Çiçeksiz Mezarlar adlı öyküde de bu kin ve öfke yer bulur:

"...'Seni istemedi Kumandan İdan. Neymiş, kaçakçı vatandaştan sayılmazmış. Yazı yazdı da gömün gitsin Suriye'ye dedi. Ah, şu mayını bir aşalım... Kumandanın önünden, sen sırtımda geçmezsem, bana da Hamise demesinler, İdan'ım... "(DB:86) Görevini yaparken kişisel duygularını işine karıştıran tüm kamu personeli gibi jandarmaların da kaçakçılara karşı bu kin ve nefretinin hastalık boyutunda olduğu söylenebilir.

Çocuk İstismarının tema olarak işlendiği **Güzel Çocuk** adlı öyküde de jandarmaların kaçakçıların peşinde oldukları ve onları pusuya düşürdükleri yer alır:

"Candarmalar pusuya düşürmüş kaçakçıları..."(KV:95) Yazar, jandarmaların devlet otoritesi olarak kaçakçıların ensesinde olduğunu, bu işte bu kadar gayret gösterilmesine karşın insanları kaçakçılığa yönelten etkenler üzerinde durulmadığına dikkat çekmek ister.

Çok Eşliliğin/Kumalığın tema olarak işlendiği **Kuma** adlı öyküde fon karakter olarak yer alan jandarmalar, kız kaçıran İlyas'ın peşindedir:

"Birkaç hafta sonra candarma, gece vakti İlyas'ın evine dayandı.'Kapıyı açın!... Tez..."(KV:66) Jandarmalar, köy yerinde devlet otoritesi olarak asayişin sağlanmasında rol alırlar fakat İlyas'ın karısı Gülbahar tarafından bir cümle ile kolaylıkla kandırıldıkları görülür.

1.1.1.15. Muhtarlar

Ağanın baskı ve zulmünden bıkip, gurbete çıkmanın/Almanya'ya işçi olarak gitmek zorunda kalanların zor vedasının tema olarak işlendiği **Gaffar ile Zara** adlı öyküde Hamdo Ağa, muhtardan Gaffar'ın Almanya'ya gidebilmek için hazırlık yaptığını öğrenir:

"... Hamdo Ağa güir bir sesle sordu: 'Ulan Gaffar, muhtardan öğrendiklerim doğru mudur?' (KŞ:27-28) Bekir Yıldız öykülerinde olaylar genellikle köyde geçmesine karşın muhtarlar pek ortalıkta görünmezler. Bunda da ağaların otoritesinin gölgesinde kalmaları etkilidir.

1.1.1.16. Eşkılar/Haydutlar

Bekir Yıldız, insanın insana yaptıklarına ve yapabileceklerine dikkat çekmek ister. Bu amaçla kendilerini savunmaktan aciz köylülerin karşlarına eşkıyaları çıkarır. İnsani değerden kopuk neme lazımcı, ikiyüzlü, bencil tiplerin egemen olduğu ortamda, düzensizliğin düzeni vardır. *'Dağ hukuku'*nda insan unsuru ikinci plandadır. (Deveci, 2012:466)

Bir Yeryüzü Parçası öyküsünde eşkıyaların köylülere yapmış oldukları baskı ve zulüm anlatılırken eşkıyalar öykü başkişisinin karşısına, kart karakter özelliği ile çıkartılır. Eşkıların karşısında köylüler, korku ve çaresizliği yaşar:

"Köy çevrildiğinde, güneş toprağın gecedan kalma terini çoktan kurulmuştu. Erkekler anladı gelenlerin kimler olduklarını. Elllerinde tüfekler vardı. Çocuklar önce oyun sandı, olup biteni. Tüfeklilerin bacakları arasına girmek istediler. Kovuldular. Kadınlar, yaban çiçeklerini koparıp namluların ucuna takmak istediler. Takmak istediler ya, korkularından büzüşüp kaldılar oldukları yerde." (DBAG:112) Eşkıların, nazarında köylüler birer köpektir. Eğer istediklerini alamazlarsa tüm köyü cezalandırmakta kararlıdır: *"Tabancalı birisi, tabancasını çıkarıp babaya yaklaştı. 'Oğlun nereye gitti?' Kadın, kocasına sokulduğunda, titremesi görülebiliyordu. 'Ne bileyim aslanım,' dedi baba. 'Yakılacak bu köy!' Dört yöne döndü sonra. Elindeki tabancada da dört yönü gördü. 'Bunların yüzünden olacak herşey!' (DBAG:113) 'Söyletmeden gitmem. Bunu aklınıza iyi yerleştirin köpekler!' (DBAG:114)* Elleriindeki silahları onları güçlü yapmakta, istediklerini cezalandırabilecekleri duygusunu onlara yaşatmaktadır.

Gözler adlı öyküde, öykü başkişisi Şahin'in karşısına kart karakter olarak çıkan eşkıya kendini, "Dağların Reisi" olarak adlandırır. Köy meydanına toplanan köylüyü kendine boyun eğmeye zorlar:

"Şahin birkaç adım öne çıktı. Köylüler bir ona, bir Reis'e baktılar. İşte kurtla kuzu karşı karşıyaydı. 'Söylediklerimden kaçacak değilim,' dedi Şahin. 'Sorduğun benim.' Reis, atının üzerinden karşısında durana, devin, karıncaya baktığı gibi baktı. Bu görünüşte, at da katılıp kişnedi. 'Demek, iki güneş arasında bile geri çekilmedin ha?... 'Çekilmem,' dedi Şahin. 'İki cihan üstüme kalksa, gene de çekilmem. Bunu, böyle bilesin.' Bana, bana karşı böyle konuşabiliyorsun ha?... Ben ki, dağların Reis'i... Bozkırların boyun bükücüsü... Ben olmazsam, köyünüzü yerle bir etmez mi düşmanlar ula gevvat?' 'Yalan,' dedi Şahin, bozkıra yayılan bir sesle. 'Bizim düşmanımız... Hem sizin zalimliğiniz hangi düşmandan geri kalmıştır ki?... ' (BG:73) Bekir Yıldız, eşkıyaların kendilerine boyun eğmeyen herkese

düşman olmakta tereddüt göstermediklerini ve istediklerini istedikleri gibi cezalandırabildiklerini anlatırken, devlet otoritesinin eksikliğinde ortaya çıkan bu eşkıyaların, panzehirinin kamu düzeni olduğunu anlatmak ister. Memleketin ücra yerlerinde de kamu düzeninin sağlanması için yetkilileri uyarır.

1.1.1.17. Mevsimlik İşçiler

Bekir Yıldız, mevsimlik işçilere kitaba adını veren **Kara Vagon** adlı öyküsünde değinir. Öyküde başkışı Anzavur Davud, sadece adıyla anılırken, diğer köylüler isimsiz bir şekilde fon karakter olarak yer bulur. Çukurova'ya mevsimlik işçi olarak trenlerle götürülen köylüler, hayvanların taşındığı vagonlarda insan onuruna yakışmayan şartlar altında yolculuk yapmak zorunda bırakılır. Kendilerine bir bilet bile reva görülmez. Bu yolculukta köylüler, tuvalet ihtiyaçlarını, tren hareket halindeyken vagonun sarkarak giderir:

"İki adamdan her biri, Anzavur Davud'un bir elini kavradı. Anzavur Davud: '- Ellerime iyi yapışasınız ha babalar,' dedi. 'Düşman karşısında, mavzere yapışır gibisine...' Adamlar: '-He... Gönlünü serin tut, dediler." (KV:31) Bazısı da tren altında kalarak engelli olur: *"Adam atar kendini bir vagona. Binemez... Düşer tekerleklerin altına. Birkaç kişi bağırır tren durur, zınnk... Adamı çekerler trenin altından. Bir ayağı kesik... Kesik ayaklı adam orada kalır. Bacağından kan akar. Onun asıl kanayan umutlarıdır. Al kana bulanana ak pak umutları." (KV:29-30)* Öyküde, insanın insana reva gördüğü muamelenin ne kadar acımasız olduğu mevsimlik işçilerin yaşadıkları üzerinden gözler önüne serilir. Bugün dahi bu işçilerin yaşamış oldukları sıkıntılar zaman zaman ülke gündemine bir trafik kazası sonrasında ölü sayısı olarak taşınır.

1.1.1.18. Engelliler

Bekir Yıldız öykülerinde görme engelli babalara Tozun Altı ve Gözler adlı öykülerde rastlanır. Bu babaların görme engelli hale gelmelerinin nedenleri farklılık gösterir. **Tozun Altı** adlı öyküde yazar, Urfa yöresinde özellikle köylerde tozdan kaynaklanan, çocuklukta yakalanılan trahom hastalığının sonunda gözlerini kaybeden, baba ve oğlunu anlatır:

"Emmim baktı ki, gözüm elden gidiy. Babama yanaştı: "Senin işin biye düştü, ben isteyem ki bu oğlan da senin gibi kör topalak olmaya...Diyem ki aparım bir sefer de Asalathı Mirco'ya." (KV:62) Öyküde fon karakter özelliği gösteren görme engelli baba

kendi çocuğunun sağlık sorunlarıyla ilgilenemediği için oğlunu kardeşine emanet etmek zorunda kalır. Bölgenin kronik hastalığına dönüşen trahom hastalığının insanları çocuklukta yakalayarak görme engeli insanlar haline getirdiği, bu soruna ilgililerin yeterince eğilmediklerine dikkat çekilir.

Gözler adlı öyküde, ise ağa baskısı altında kaçakçılık yapmak istemeyen hasta ve ihtiyar bir azabın, kendi elleriyle gözünü çıkartmak zorunda kalışı anlatılır:

"Oh, diyor babası, şükür, kurtuldum ağanın anzavurluğundan...Gözüm çıktıydı da, onun için gelemeydim kaçığa deyiveririm a oğul, deyiveririm..."(BG:76) Köylülerin bilinçaltındaki ağa korkusunun ne denli şiddetli olduğunu göstermesi bakımından oldukça ilginçtir.

1.1.2. Şehir/Kent Çevresinde Yaşayan Erkekler

Şehir/kent çevresinde yaşayan erkeklerde tıpkı köy/kasaba çevresinde yaşayan erkekler gibi farklı yönleriyle işlenir. Genellikle iş bulmak için köyden kente göç etmiş köylüler olmaları bakımından yaşadıkları ekonomik sıkıntılar ve kültür çatışması bakımından benzer özellik gösterirler.

1.1.2.1. Babalar

Öykülerde babalar olumlu imajlarıyla yer alır. Hayatın yüküne sevdikleri için katlanan fedakâr babaların, yoksulluk ve işsizlik baskısı altındaki hayatları işlenir.

1.1.2.1.1. İşsiz Babalar

Tek Kanat adlı öyküde yazar, işsizliğin/yoksulluğun aile içerisinde yarattığı dramı tema olarak işler. Öykü başkışisi Tahsin, işsizliğin, yoksulluğun pençesine düşmüş bir babadır. İhtiyar babasından yardım istemek için babasının evine gider. Orada aç, susuz ve üvey annesi tarafından terk edilmiş halde yaşlı babasını donmak üzere bulur:

-Tahsin- " Karım,' dedi. 'Benden ekmek beklerken, seni nasıl götürürüm baba?' (BT:78) İşsizliğin getirdiği açlık ve sefalet, Tahsin'i kendi çoluk çocuğuna bakamayacak hale getirdiği gibi öz babasına da bakamayacak hale getirmiştir.

1.1.2.1.2. İşsiz Babaları

Tek Kanat adlı öyküde işsizlik kısıracındaki Tahsin'in, ölüm yatağındaki yaşlı babasını tanıtır:

"Hayırsız evlat,' dedi, yufka, ağlamaya yakın bir sesle. 'Babanı unuttun buralarda'(BT:76)-Tahsin- " Karım,' dedi. 'Benden ekmek beklerken, seni nasıl götürürüm baba?' 'Yorganım, döşeğim var benim,' dedi, ihtiyar adam. 'Karın sevinir üstelik. Ayaklarımın şişini gösterirsin. O da batırır parmaklarını. Gençliğinde, birinden duymuş dersin. Böylesi ayaklar öldürürmüş, tezce dersin. Ölümüm yakın yavrum. Bırakma beni buralarda." (BT:78) Norm karakter olarak öyküde yer alan Tahsin'in babası, yaşadığı fakirlik ve kimsesizlikle tek kanatlı bir kuş misali yaşam karşısında tüm umutlarını kaybetmiş, fakir oğluna sığınmıştır.

1.1.2.1.3. İşçi Babalar

Tahir Usta adlı öyküde yazar, işçilerin geçim sıkıntısı içerisinde ailelerinin en temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanmasını, bir babanın öyküsü olarak anlatır. Öykü başkışisi olarak da matbaa işçisi Tahir Usta tanıtılır. Kardeşinin matbaasında çalışan Tahir Usta, ailesinin geçimini kıt kanaat yapabilmektedir:

"Baba' dedi çocuk, gülümseyerek. 'Dışarıda kar yağıyormuş.' Anladık be oğlum,' dedi Tahir Usta.'Şey baba, iyi ki ayakkabı aldın geçen hafta.'....."Var mısın baba?"Ne?"Bu hafta da İsmail'e alalım. Gıslavedi delinmiş."Derim, odun alalım ilkin. Artarsa eğer." (BT:29) Bu öyküde ayrıca aile içerisinde patron ve işçi münasebetinin çarpıklıkları ortaya konur. Tahir Usta, kardeşinin matbaasında işçi olarak çalışmasına, işçi olarak muamele görmesine rağmen, ücret almaya sıra geldiğinde kendisinden fedakârlık beklenir:

"Elini uzattı Tahir Usta. Sırtında taşıdığı, o cılız, korkak, ama çok sevdiği kardeşine...'Mesaini kestim abey,' dedi kardeşi. 'Umduğum paralar gelmedi de.'Sağlık olsun,' dedi Tahir Usta, eksik parayı alırken. 'Sıkma canını.' (BT:33) Oysa o, çocukluk yıllarında kardeşini kendinden çok düşünmüş birisi olarak böyle bir muameleyi hiç hak etmez.

1.1.2.1.4. İşçi Babaları

"Demek, böyle yoksul ölecek kocası."

Bir Günün Ölülere adlı öyküde yazar, işçilerin sendikal eylemde bulunurkenki ruh hallerini anlatır. Hak ettiklerini bu dünyada alamayan işçiler öyküde Mestan karakteriyle can bulur. Öyle ki hasta yatağında doktor çağtıracak maddi imkândan yoksundur:

"Mutfağa koşuyor kadın. Su getiriyor. Alnını, sinisini ıslatıyor kocasının. Tüyleri dökülmüş sinesinde, çukurluklar, benekler var. Eski bir atletin askıları, lime lime olmuş. Kadın çırpınıyor. Kadın ölmek üzere olan adamdan daha çok çırpınıyor. Demek, böyle yoksul ölecek kocası. Hani, umutları? Hani, bir gün yoksulluğun belini kıracakları üzerine konuştukları tatlı sözler? Bu sözleri de alıp götürecek kocası. Kapıya çıkıp bağırıyor. Doktor çağırın, ölüyor!" (SÖ:324) Mestan'ın babası bir İşçi olarak yaşamış, çoluk çocuğuna maddi anlamda rahat bir hayat yaşatamamıştır.

1.1.2.1.5. Amele Babaları

Amele adlı öyküde yazar, başkişi olarak Beytullah,'ı tanıtır. Beytullah inşaatlarda amelelik yaparak geçimini sağlar. Yanında böbrek hastası babası vardır. Beytullah, babasını ameliyat ettirebilmek için iki bin lira bularak doktora vermek zorundadır. Kendisi de bir baba olan Beytullah, babasına vefa göstermekte onun sağlığına kavuşması için kendi bedenini hiçe saymaktadır:

"Beytullah'ın yüreği, babasına karşı oğulluk görevini yapabilmiş olduğundan, sevinç kanatlıydı. İki bin lirayı bulmuştu işte. Doktor sayıyordu bile. Hem de sonuna gelmek üzereydi saymanın. Demek babası, çoluk çocuğuyla kaldıkları odalarında, gece gündüz demeden sancıdan kıvranmıyacaktı. Nice seferberlik görmüş, nice düşmana kurşun sıkmış, tutsak edilmiş, ama hiç ağlamamış babasını, şu birkaç yüz gramlık bir böbrek ağlatmıyacaktı artık." (DB:22) Beytullah'ın babası oğlunun tüm çabalarına rağmen ameliyat masasında hayata amele babası olarak gözlerini kapar:

"Bin dokuz yüz... Bin dokuz yüz elli..."İki bin..."Babamın ameliyatını yapacaksınız artık, değil mi doktor bey?'Dekanın kapısı önüne gelmişlerdi. Doktor paraları, kan sıçramış beyaz gömleğinin cebine sokuşturdu. Kapıyı açtı. İçeriye gireceği sıra, Beytullah'a döndü.'Az önce ameliyat ettiğim babandı,'dedi. 'Başın sağolsun..." (DB:23) Öyküde norm karakter olarak yer bulan böbrek hastası baba, başkişi Beytullah'ın tüm imkânsızlıklara rağmen bir oğlun babasına vefasını anlatmaya hizmet eder.

1.1.2.1.6. Terör/Hayat Kıskaçındaki Babalar

Canlı Tabanca adlı öyküde toplumsal çatışmanın, kutuplaşmanın yarattığı cinayetlerin çocukların ruh dünyasına yapmış olduğu tahribat işlenir. Terör kıskaçında baba olmasına karşın, Fadime, babasının polislerce öldürüleceği korkusu ile sayıklar:

"Bağırıyor Fadime. Çırpınıyor Fadime. Doktorun bacaklarına sarılıyor. 'Ben hiç kelebek görmedim amca,' diyor. 'Ben hiç kurbağa sesi duymadım. Babamı da öldürecekler mi?'" (BG:90) Yazarın polisleri baba katili olarak göstermesi çelişkidir. Polisin toplumdaki varlık sebebini çocuğun yanlış kavramasında babasının polise bakış açısının belirleyici olduğu açıktır.

Çocuğunun geleceğine kastedilen tüm babalar bir baskı ve kısıkaç altındadır. **Sabahın Kurtları** adlı öyküde yazar, ekmek kavgasının başındaki gençlerin üniversiteye yerleşmeye çalışırken yaşamış oldukları travmaları baskı olarak işler. Üniversiteye alımların mülakatla yapılması, bu alımlara siyasi görüş ve ideolojik bakışı getirir. Bunun sonucunda da aynı siyasi görüş ve ideolojide olmayanlar üzerinde baskı oluşur. Öykü başkışisi baba, kızının hayatına kasteden bu insanları kurda benzetir ve onlara engel olmaya çalışır:

"Kesecek misin anne?' Nasıl bir anne o? Ya babası? Babası da mı engel olamaz kesilmesine? Kızları..." (DB:64) Kızlarının mülakatta elenmemesi için sarı saçlarının kesilmesi gerekir. Baba olarak kızının saçlarının kesilmesine engel olamaz.

1.1.2.2. Amcalar

"Amcan unutmaz."

Son Kuş adlı öyküde yazar, işsizliğin/yoksulluğun aile içerisinde yarattığı dramı tema olarak işlerken Haşim Amca'ya yer verir. Öyküde başkışisi olarak yer alan Haşim Amca, işsiz kalmıştır. Ailesinin karnını doyurmakta sıkıntı yaşadığını, maddi sıkıntıda olduğunu köydeki kardeşine söyleyemez. Zaten durumunu kardeşine söylemeye de gururu müsaade etmez. Liseyi okumak için Diyarbakır'a yanına gelen yeğeninin karnını doyurmak için çok sevdiği kuşlarını bir bir feda eder:

"Avlunun bir köşesinde, tek bir kuş vardı. Kuşların en güzeli, en kıymetlisi...Haşim Amca, bu kuşun yanına geldi. Başında, beyaz tüylerle süslenmiş bir taç, ayaklarında da bilezikleri olan kuşa elini uzattı. Kuş, Haşim Amca'nın olduğu kadar Diyarbakır'ın bile en kıymetli kuşuydu. Hem adı da vardı: Sultan..." (KV:102) Haşim Amca yaptığı fedakârlıkla öyküde olumlu imaj çizer.

Tahir Usta adlı öyküde yazar, İstanbul'da matbaa sahibi bir amcaı tanıtır. Öyküde ismi geçmeyen bu amca abisini ve yeğenini matbaasında çalıştırır. Ücretlerini verirken ağırdan alan amca fazla mesailerini sonra veririm diyerek geçirir:

"Kaç mesain vardı?"İki.'...'Ben de seninle kaldıydım baba.' dedi çocuk.'Amcan unutmaz.' dedi Tahir Usta, gene başını çevirmeden." (BT:28) Amca, kart karakter olarak yanında çalıştırdığı kardeşine ve yeğenine yakınlık göstermez.

1.1.2.3. Yaşlılar

Bekir Yıldız'ın öykülerinde yaşlılar, şehir hayatının içinde olmadık yerde ortaya çıkarlar. Üç Yoldaş adlı öyküde olduğu gibi bazen bir kabadayı sohbetinde fon karakter, bazen de Şair Ana adlı öyküdeki gibi ölüm döşeğindeki başka bir yaşlının başucunda norm karakter olarak belirirler. **Üç Yoldaş** adlı öyküde yazar, öykü başkişilerinden kabadayı Tayyar'ın kurnazlığını, Kanlı Cafer'i alt edişini öyküde yer alan ihtiyar adamın konuşmaları ile aktarır:

"Hele anlat' dedi gençten birisi. Karşısındakine yücelten bir sesle.'Şu Kanlı Cafer'i nasıl oyuna getirdin?...' 'Ben de oyun mu ararsın' dedi Tayyar, gücüne hayran bir kasılmayla. 'Kanlı Cafer'in sözü mü olurmuş.' 'Bırak şimdi ötekileri' dedi ihtiyar adam. 'Nankörlük etme. Kanlı Cafer olmasaydı, ünün böylesine yayılır mıydı?'"(S:45)

Şair Ana adlı öyküde yazar, yaşlılıkta ölüm döşeğinde yaşanan yalnızlığı, kimsesizliği işler. Şair Ana adlı öykü başkişisi, doksan iki yaşında ve ölüm döşeğindedir. Başucunda yine öyküde norm karakter olarak yerini alan yaşlı bir adam vardır. Yaşlı adam, onu ölüm döşeğinde yalnız bırakmamaya söz vermiş, oğulluğa kabul ettiği biridir:

"Kapı çalındı. Sokak kapısı... Birkaç kişi daha geldi. Odanın ağzında durdular. Beyaz saçlı, ince bir ihtiyar, en yakını, belki de kendisi ölecekmiş gibi üzüntülüydü. Küçük odaya, sonra odanın büyük bir yerini dolduran karyolanın yanı başına geldi.'Benim, ben, şair ana,' dedi.Duymadı. İki günden beri can çekişiyordu.'Benim, ben. Ölürlen yanımda ol dedin ya. Geldim işte.'Dudakları kıpırdadı. Gözleri varmış gibi, sese doğru baktı.'Benim ya... O'yum işte. Oğulluğa kabul ettiğin, beyaz saçlın... " (BG:19-20)

Geçmişte ortak yaşamışlıkları, birlikte vermiş oldukları sendikal mücadeleler vardır.

1.1.2.4. İşçiler

İşçiler, kendilerinin ve ailelerinin karınlarını doyurmakta zorluk çeken insanlardır. Toplumu oluşturan insanların özgürlük sınırlarını belirleyen sosyal adaletsizlik, sembolik ve simgesel anlatımların yanı sıra net bir görüntü olarak da öykü kurgusuna hizmet eder. (Deveci, 2014:214) Bekir Yıldız öykülerinde yer alan işçiler, yaşadıkları dünyadan tat

almayan özgürlükleri baskılanmış insanlar olarak, sosyal adaletsizliğin anlatılmasında kullanılır.

1.1.2.4.1. Matbaa İşçileri

Kendisi de matbaalarda çalışmış, daha sonra matbaa sahibi olmuş olan Bekir Yıldız'ın, matbaa sahipleri ve işçileri üzerindeki gözlemi yaşanmışlıklarına dayanır. Elazığlı Hamal adlı öyküde yazar bazen fon karakter olarak matbaa işçilerinden bahsederken bazen de Tahir Usta adlı öyküde olduğu gibi matbaa işçilerine öykü başkışisi olarak yer verir.

İstanbul gurbetinde ailesinden uzakta hamallık yapan Hasan Dayı'nın ekmek kavgasını, yoksulluğunu **Elazığlı Hamal** adlı öyküde işlerken yazar, matbaa işçilerinin ona karşı almış oldukları, saygısız tavrı özellikle aktarır:

"Hasan Dayı bedenindeki bütün kan, başına sıkışır, gözleri yuvasında ağırlaşır. Sonra matbaanın kapısına gelip, durur. Matbaanın içindeki bacaklar kıpırdamazlar hemen. Ve Hasan Dayı bağırır:-Haydi!...İnsanlar başlarını sestene yana çevirirler." (KV:79)*"Hasan Dayı sırtında yük varmış gibi korka korka belini doğrultur ve yükün altına gireliden beri, göremediği insanların yüzünü ilk kez görür. Fakat o, bu yüzlerden hiç hoşlanmaz. Çünkü bu yüzlerde, Hasan Dayı'yı iyi aşağılayan çizgiler vardır. Onun iki büklüm olan bedeninde, bir insan yüreği taşıdığını çoğu düşünmemiştir bile..."* (KV:80) Matbaa çırağının, Hasan Dayı'yı alaya alan yaklaşımı, hamallara toplumun bakış açısının çarpıklığının özetidir.

Tahir Usta adlı öyküde ise, kardeşinin matbaa atölyesinde oğluyla birlikte çalışan matbaa işçisi olarak çalışan öykü başkışisi Tahir Usta, ailesini geçindirmekte zorlanınca oğlunu da bir çocuk olmasına rağmen matbaada yanında çalıştırmak zorunda kalır:

"Atölyeye girdiğinde herkes ona baktı. Kar tutmuştu üstü-başı.'Baba,'dedi çocuk.'Kar yağıyor.'Tahir Usta, dışarıya baktı. Alışkanlıktı bu. Dışarıya, birkaç duvarın ötesindeydi oysa.'Bugün cumartesi evladım.' dedi, Rapidi çalıştıracağı sıra. 'İş, yarım gün. Karı, sen de görürsün nasıl olsa. " (BT:27) Tahir Usta'nın kardeşinin yanında çalışırken abi olarak değil de bir çalışan olarak görülmesi, alttan alta zoruna gider. Oysa o, kardeşini küçükken ne kadar da çok koruyup kollamıştı. Şimdi kollanma sırası kendisine gelmiş fakat beklediği ilgiyi kardeşinden görememiştir.

1.1.2.4.2. Fabrika İşçileri

"Mavi tulumu, makine ve emeğin renk karışımıyla dalga dalgaydı."

Almanya'ya işçi olarak giden yazar, orada kaldığı dört yıl içerisinde, fabrikalarda çalışan işçilerin, makine başında makineye dönüşen bedenlerinin yaşamış oldukları ruhsal travmalara şahit olmuştur. Yine fabrikalardaki işçilerin, sendikal faaliyetlere katılarak emeklerinin karşılığını alabildiklerini gözlemlemiştir.

Bekir Yıldız, **Sucukçu** adlı öyküde, hastalık düzeyinde cinsel takıntılı bireylerin varlığını işler. Bunun için Türkiye'de sucuk, salam imalatı yapan bir fabrikada çalışan işçinin cinsel sorunları anlatılarak, toplumda yaşayan cinsel takıntılı insanların varlığına dikkat çeker. Aile yaşantısında cinsel yönden tatmin olamayan insanların, bu tatminsizliklerinin baskısı sonucunda iş hayatlarında da ruhsal sorunlar yaşamaya başladıklarını anlatmak ister:

"Artık bu işe son vermeli, ne olursa olsun, bir kez daha ustabaşıyla konuşmalıydı." (RA:38)"-Eğer ben çok iş çıkartıyorsam, bu benim sucuklara olan kinimden. Kin duyuyorum işte. Ne olur anlayın artık..." "Sucukçu yeniden işine yöneldi. Bu farkı nasıl anlatmalıydı? Anlatamazdı. Bu derdini anlayan, başkaları var mıydı sanki?" "Fabrikanın paydos zilleri çaldı. Sucukçu son sucuk kangalını da kinle sepetin içine attı." (RA:39)"Yolda gördüğü kadınların bacaklarını inceleyerek ilerliyordu. Sucuk bacaklı kadınlar, salam bacaklı kadınlar..." (RA:39)"Adam karısını anımsadı. İnce bacaklı karısını, çarpık bacaklı karısını... Bacakları, sucuk yapılı karısını..." (RA:42) Yazar tarafından "Sucukçu" olarak adlandırılan öykü başkışisinin, çalıştığı fabrikada yaşadığı ruhsal travmaların etkisiyle önce geneleve sonra da porno filmler oynatan sinemaya giderek kendini sakinleştirmeye çalıştığı görülür. Kendini, karısının bacaklarını başka kadınların bacaklarıyla karşılaştırmaktan bir türlü alamaz. Bunun baskısı altında tam bir kendini arama ve kurma kaygısı altında sokaklarda sürüklenir durur. (Korkmaz -Deveci, 2011:127)

Bir Günün Ölülere adlı öyküde, ölüm döşeğinde olan bir ihtiyarın sayıklamaları görülür. Bu ihtiyar, gençliğinde fabrikalarda işçi olarak çalışmıştır. Oğlu Mestan da bir fabrikada işçidir. Sömürülen emeğinin karşılığını alabilmek ve insan onuruna yakışır şartlar altında çalışabilmek için sendikal eylemlere katılır:

"Alçaklar! Görsünler gücümüzü. Bütün emekçiler katılıyormuş. Biz de katılalım. Yeter diyelim, sömürünün böylesi. Birleşebilirsek. Birleşebilirsek, ne demek. Birleşelim. Burada, şu küflü, hayvanların bile duramayacağı yerde ölüp gitmek yerine, yeryüzüne,

merhaba diyelim." (SÖ:323) "Mestan çevresine bakındı. Birkaç kişi kalmışlardı. Onlar da hazırlanıyordu yürüyüşe katılmaya. Matkabı bıraktı elinden. Tulumunu çıkarmaya niyetlendi. Ama sona kalan birkaç kişi, kolundan tutup çektiler. Zaman dardır, hadi yürü, dediler. Mavi tulumu, makina ve emeğin renk karışımıyla dalga dalgaydı." (SÖ:324) Öykü başkışisi Mestan'ın, işçi olan babası emeğinin sömürülmesine mani olamadan bu dünyadan göçüp gitmek üzeredir. Mestan ise emeğinin sömürülmesine sendikal eylemlerle artık karşı koyar. Yazar, sendikal faaliyetlerin varlığı ile artık işçiler açısından yeni bir devrin başladığı, geçmiş dönemin kapandığı mesajını verir.

1.1.2.4.3. Maden İşçileri

"Geldiler!..."

Türkiye'de madenlerde yaşamını yitiren işçilerin konu olarak işlendiği **Kömür** adlı öyküde, maden işçilerinin evlerine ekmek götürebilmek için hayatlarını ortaya koydukları anlatılır. Yazar, onların maden göçüğündeki son anlarını okurları için kurgular. Özellikle gençlikleri ve hayata doyamamışlıklarına dikkatleri çeker:

"Güm, güm... Kazma sesleri mi bunlar? Kazma sesleri... Geldiler işte. Bağırarak istiyor. Buradayız, diye bağırarak istiyor. Gözleri açık, ağzı bağırmaya hazır, arkadaşının dizlerine başının ağırlığı düşüyor. Yüzünde ondokuz yaşın, sarı tüyleri, simsiyah...'Gelecekler değil mi Ali?'.....'Uyudun mu?' '.....'Kerim dizindeki başı oynattı. Başı nereye götürürse, orada kalıyordu. Anladı Kerim.'Biraz daha bekliyemedin mi a kardeşim?' dedi. 'Neredeyse gelecekler. Gelecekler değil mi? Hey, gelsenize be.' Dizindeki unutarak, ayağa fırladı Kerim. Bir tak sesi duydu bu sıra. 'Geldiler!..."(DB:47) Yazar, öyküsünü bir değil birden çok başkışı üzerine bina eder. Dört madenci arkadaşın (Kerim-Rasim-Ali-Osman) gün yüzü görmeden, hayatlarının baharında madenlerde ölüp gitmelerine gönlü razı olmaz. Çaresizce ölümü beklemenin ölümden beter olduğu madencilerin ağzından anlatılır.

1.1.2.5. Devlet Memurları

1.1.2.5.1. Doktorlar

"Ne biçim insansın sen. Bir köşede elli liran yoksa, neden yaşarsın."

Bekir Yıldız'ın Ayağa Dayak, Bir Günün Ölülere ve Amele adlı öykülerinde sosyal güvenceden yoksun, fakir insanların, ameliyat ve muayene ücretlerini öderken düştükleri

sıkıntılı ruh halleri anlatılır. Doktorlar, bu öykülerde maddiyata olan düşkünlükleri ile yer alır.

Ayağa Dayak adlı öyküde yazar, doktorların sosyal sigortadan ve adaletten yoksun toplumlardaki yerini genelleme yaparak, *"Böylece, sosyal sigortadan ve adaletten yoksun toplumlarda, doktorluk mesleği ölüm korkusunun istismarı oluyordu."* (RA:81) cümlesiyle ifade ettikten sonra, öyküdeki yaşanan somut olayı iddiasına dayanak yapar:

"Adamı, ameliyattan birkaç hafta sonra, parası bittiğinden özel bölümden almışlardı. Doktorlar öteki hastalarla ilgileniyor bu hastayı es geçiyorlardı." (RA:82)

Amele adlı öyküde yazar, ameliyat ücretini -halk arasında bıçak parası- işlerken, doktorun umursamaz tavrını doktorun kan bulaşmış beyaz gömleğini okura göstererek aktarır:

" Bin dokuz yüz... Bin dokuz yüz elli...' İki bin...' 'Babamın ameliyatını yapacaksınız artık, değil mi doktor bey?' Dekanın kapısı önüne gelmişlerdi. Doktor paraları, kan sıçramış beyaz gömleğinin cebine sokuşturdu. Kapıyı açtı. İçeriye gireceği sıra, Beytullah'a döndü. 'Az önce ameliyat ettiğim babandı,' dedi.'Başın sağolsun...' (DB:23)

Bir Günün Ölülere adlı öyküde ise yazar, doktorların hastaya olan yaklaşımındaki insan dışılığı kart karakter özelliği yüklediği doktor üzerinden işler:

"Doktor geliyor. Genç bir doktor bu. Orta boylu. Yüzü asık. Sanki öliye can verecekmiş gibi kibirli. Eğiliyor. Adamın nabzını tutuyor. Sonra, bir aynayı dudaklarına yapıştırıyor. Bekliyor. Alıyor, aynayı. Oturmak istiyor. Kırık bir sandalye veriyorlar altına. Dizleri üzerine çantasını alıyor. Kağıt kalem çıkarıyor. Bir şeyler yazıyor.Ölmüş!" (SÖ:327) Öyküde yer alan doktorun, hastaya olan yaklaşımındaki bozukluğun maddiyata dayandığını yine onun ağzından, *"Pişman ettirirsiniz, diyor doktor. Gelip geleceğine pişman ettirirsiniz insanı. Ne biçim insansın sen. Bir köşede elli liran yoksa, neden yaşarsın."* (SÖ: 327)cümleleri ile verir.

Bekir Yıldız'ın Canlı Tabanca, Bahtiyar Amele ve Hamuş adlı öykülerinde yer alan doktorlarla ilgili ise olumsuz bir mesaj verilmez. **Canlı Tabanca** adlı öyküde travma geçiren küçük bir kız çocuğuna müdahale eden bir psikolog vardır. Psikologun, Fadime'ye şefkatle yaklaştığı görülür:

"Fadime, yuvasından düşmüş taze kanatlı bir serçe gibi çırpınıyordu. Doktorun bacaklarına sarılıp ağlıyor.'Benim saçlarım neden beyaz doktor amca?'Fadime dokuz-on yaşlarında. Fadime'nin saçları simsiyah. Ama o, hala ağlayarak, çırpınarak

soruyor: 'Benim saçlarım neden, neden beyaz?' Doktor, Fadime'yi kucagina alıyor. Kocaman olmuş gözlerinin içine bakıyor. 'Saçların beyaz değil' diyor. 'Anlat, her şeyi doktor amcana anlat. Bir bir anlat... Aklına geldiği gibi, her şeyi... Göreceksin, anlattıkça saçları nasıl da siyahlaşacak. " (BG:79) Öykü başkışisi olan Fadime, norm karakter doktor ile hayat üzerine konuşmalar yapar. Yazar bu konuşmalar üzerinden mesajlarını okuyucu ulaştırır.

Bahtiyar Amele'de, doktor trafik kazası sonucunda hastane aciline getirilen yaralı ameleye müdahale ederken görülür:

"Uzattılar. Doktor kırık bacakların üzerindeki çimento torbasından yapılmış çorapları çözdü. Ter, kan, toz, toprak ve çimento karışımının kapladığı deri, delik-deşikti. Kırılan kemikler, deriyi yer yer yırtıp dışarıya pırtlamıştı. Çökük bazı yerler de kurumuş kanla doluydu." 'Fena kırılmış' dedi doktor. 'Sağ dizkapağı da parçalanmış " (SA:73)

Hamuş adlı öyküde kaçırılıp tecavüze uğrayan yaralı bir kadının hayatını kurtaran doktor vardır:

"Avradımı vurmaliyam. Be Allah'in kulu sarı toktor, öldürüyüm diye mi eyi ettin bu avradı. Meramın beni mahpusa attırmak mıydı? Ecelin önünü kestir, eyidir hoştur, emme benim obam, senin şehrinin orta yerinde değil ki, lekelenmeye niyet tutulmuş avradı, öpüp öpüp de başıma koyam..." (BT:42) Doktorun yaralı kadının hayatını kurtarması, öykü başkışisi tarafından "Ecelin önünü kesmek" olarak ifade edilir.

1.1.2.5.2. Jandarmalar

"Çok da küçükmüş,"

Kamu gücü olarak, toplum düzeninin sağlanmasında önemli bir yere sahip olan jandarmalar, Bekir Yıldız'ın öykülerinde genellikle sınır boylarında kaçakçıların korkulu rüyası olarak yer alır. Jandarmalar Ateeeeş ve Bozkır Gelini adlı öykülerde ise hapishane güvenliğini alan personel olarak görev yapar.

Düşünce suçu işlemiş mahkûmlara yapılan kötü muamelelerin konu olarak işlendiği; **Ateeeeş** adlı öyküde bazı askerlerden bahsedilir. Yazarın olumsuz imaj yüklediği askerler öyküde kart karakter özellikleri ile yer alır. Bu askerler tutsakları mayın tarlasına sürmekte onların arkasından ateş ederek onları öldürmektedir:

"Geri döndü. Koşuyordu. Korktuğunu düşündü. 'Korkmak, korkmamak neye yarar?' dedi. 'Vursanıza!' 'Mayın tarlasına doğru!' 'Sağa mı, sola mı kumandanım?' ' Tetikler düştü. Kurşunlar ard-arda tazelendi." (SÖ:322) Askerlerin mahkûmlara göstermiş

olduğu bu davranış bir şiddet olarak tanımlanabilir. Erich Fromm Sevginin ve Şiddetin Kaynağı adlı eserinde bunu öç alıcı şiddet olarak tanımlar ve şiddetin savunma işlevinin olmadığını söyler.

Törelere kurban edilen, çocuk yaşta zorla başlık parası için evlendirilen kızların konu olarak işlendiği **Bozkır Gelini** adlı öyküde ise, sınırlı da olsa olumlu imaj yüklenen fon karakter özellikleri ile jandarmalar vardır. Kocasını Hamza'yı öldürmekten yargılanan Atiye, kelepçelenerek mahkemeye jandarmalar tarafından götürülür:

"Koşuş kapısının demir parmaklıkları gerisinde bir yüz göründü. Yüzün ağzı bağırdı. 'Bugün Atiye'nin duruşması var, hazırlansın!...' (BG:7)"Gardiyan, dışarıya aldı Atiye'yi. Az ötede duran jandarma yaklaştı bu sıra. 'Çok da küçükmiş,' dedi gardiyana, 'Küçük müçük,' dedi gardiyan, kapıyı kilitlerken. 'Uzat ellerini,' dedi jandarma. Atiye, kurumuş kanlı, taze dualı ellerini uzattı. Kelepçeledi jandarma. Tutukevinin önünde duran demirle kaplı, küçücük tek pencereci bir arabaya bindirdiler Atiye'yi. Araba silkeleneceğe yola koyuldu..." (BG:11)

Ölüm Yaşı adlı öyküde yine mahkemeye çıkarılan tutuklunun başında jandarmalar beklerken görülür:

"Yakasından gül yok şimdi. Ellerine vurulacak kelepçe, candarmanın yanbaşı. Gözlerini kırıştırıyor. Savcı okumasını sürdürüyor. Yüzü geriliyor Yayımcının. Savcının okuduklarından sanılıyor. Oysa, suçlu kitaptan başka bölümleri düşünüyor o." (DB:38) Jandarmalar kendilerine verilen görevin sınırları içinde hareket eder.

1.1.2.5.3. Nüfus Memurları

Bekir Yıldız'ın öykülerinden sadece **Avrat** adlı öyküde nüfus memurlarına rastlanır. Köy yerinde hurafelerden beslenen cahilliğin konu olarak işlendiği **Avrat** adlı öyküde yazar, öykü başkışısı Mansur'un karşısına kart karakter olarak ilçedeki nüfus memuru çıkar:

"Mansur, muhtarın verdiği kağıdı nüfus memuruna uzattı. Memur hemen uzanıp almadı kağıdı. Bir sigara çıkardı. Yavaşça ateşledi. Sonra isteksizce elini uzattı. Kağıdı okudu. Önündeki büyük defterin sayfalarını çevirdi. Aradığı kayıt yoktu. Başka deftere uzandı." (KV:118) Nüfus memuru hizmet etmekle görevli olduğu vatandaşı, hakir gören ve onunla alay eden bir yaklaşım sergiler. Yazar burada cehaletin insanı ne durumlara düşürdüğünü gösterirken, kumu görevlisinin bu alaycı tavrı takınmasındaki hoyratlığının kaynağı olarak cehaleti işaret eder.

1.1.2.5.4. Polisler

Bir polis çocuğu olan ve polisleri yakından tanıyan biri olarak Bekir Yıldız, öykülerinde polisleri kimi zaman şiddet meraklısı, kimi zaman babacan tavırlı, kimi zaman da insan öldüren birer katil olarak yer verir. Gelin kaynana çekişmesinde arada kalan kocaların konu olarak işlendiği **Hacer Nine** adlı öyküde, karakolda görevli polisler vardır:

"Hacer Nine'ye eski bir sandalya gösterdiler. 'Şuraya otur nine, şimdi çağırırız oğlunu.' Bilmiyordu o başına gelecekleri. Oturdu. Polise, masanın üzerindeki daktiloya, telefona, kağıtlara baktı. Duvarda asılı duran portreyi, devletin en büyüğü sandı. Az sonra onun buyruğuyla oğlu getirilecekti. Sarılacaklardı birbirlerine." (SA/DBAG:127) Bu polisler dayak atarak suçluları ıslah edeceklerine inanan fon karakterlerdir.

Bir Kadın Polis adlı öyküde, kadın polislerin mesleklerinden dolayı evliliklerinde yaşadıkları sorunlar konu olarak işlenir. Öykü başkışisi Leman'ı, işe başladığı ilk gün karşılayan komiser bir meslek mensubu olmasının ona yüklediği kart karakter özelliği ile öyküde yer alır. Konuşmalarından komiserin iyi niyetli babacan bir polis olduğu anlaşılır:

"Komiserim beklediğiniz polis," dedi Leman'ı getiren. Komiserin telefon konuşması sürüyordu. Eliyle bir sandalyeyi gösterdi. Leman oraya oturdu. Öteki polis yerine döndü." (BG:56-57) *"Evet," dedi komiser, telefonu kapatınca. 'Görevinize hoş geldiniz.' 'Sağolun efendim.' 'Ben komiserim,' dedi. 'Bana, komiserim demelisin.' 'Sağolun komiserim.' 'Birkaç gün izleyip kollayacaksın çevreyi kızım. Hele bir ısın işine. Daktilo bilir misin?' 'Bilmem efendim. Şey... Komiserim...' (BG:57)*

Canlı Tabanca adlı öyküde ise belirli bir polisten bahsedilmemekle birlikte, polisleri genelleme yapılarak olumsuz imaj yüklenir. Toplumsal olaylara müdahale ederken insanları öldürdükleri, buna şahit olan çocukların da travma yaşadıkları anlatılır:

"Fadime, kolayına çözülemeyecek kuşkularıyla caddeye bakıyor. Bu sıra iki panzer, o doğadaki hiçbir sese benzemeyen seslerini çıkararak, kırmızı ışıklarını yakmış geçiyor. 'Öldürmeye gidiyorlar,' diye haykırıyor Fadime. 'Gene ölüm... Öyleyse saçlarım daha çok beyaz, bembeyaz olacak!...' " Korkma kızım, sana, babana hiçbir şey olmayacak." Bebeklerimizi(Oyuncak)... Ama polisleri söyleme, olur mu doktor amca?" Peki kızım, söylemem. " (BG:93) Aynı meslek mensuplarının öykülerde farklı rollerde hayat bulması insan unsurundan kaynaklanır.

1.1.2.5.5. Postacılar

"Mahkemeden ihbarnameniz var, "

Postacılar fon karakter olarak **Ayağa Dayak** adlı öyküde yer alır. Müjdeli haberler getirmesi beklenen postacı öyküde mahkeme ihbarnamesi getirerek olumsuz rol alır:

"Postacı apartmanın ikinci katına çıktı. Sağdaki dairenin zilini çaldı: Az sonra esmer güzeli bir kadın kapıyı açtı: 'Mahkemeden ihbarnameniz var,' dedi. Sonra kadının imzalaması için, bir kağıt uzattı." (RA:73) Aileden biri olmamasına karşın postacılar görevleri gereği insanların acı tatlı günlerine şahitlik eden devlet memurlarıdır.

1.1.2.5.6. Savcılar/Hâkimler

"İsmin?"

Türkiye'de yayımcılık yapanların yaşamış oldukları sıkıntıların işlendiği **Ölüm Yaşı** adlı öyküde, yasaklı bir kitabı yayımlayan Mehmet Memiş'in sorgusu esnasında savcıya yer verilir:

"Koşuşmalar... Suçüstü Mahkemesi. Cumhuriyet Savcısı. ikinci, Üçüncü Ağır Cezalar. Sanık çıkıyor merdivenlerden. Uğultular. Yüzlerce binlerce suçlu... Bir suçlu ötekini arıyor... Yayımcı suçluyu biliyor. Gülümsüyor koridordan geçerken. Bir odaya giriyor. Savcılar, yargıçlar yüksekçe bir yerde oturuyorlar. Önlerindeki dosyayı karıştırıyorlar. Yayımcı ayakta.' İsmin?" Memet Ermiş."Bu kitabı sen mi yayınladın?"Evet."Suç olduğunu bilmiyor muydun?"Suç mu!..." (DB:37)Savcının odaklandığı tek şey yasaklı bir yayının basılmış olmasıdır. Yasaklı yayının içeriğinin ne olduğunun savcı için önemi yoktur.

Bozkır Gelini adlı öyküde de kocası Hamza'yı öldürmekten yargılanan çocuk yaştaki Atiye'nin mahkemede hâkim karşısına çıkarıldığı görülür. Ona, hâkimi nasıl tanıyacağı yaşlı bir kadın hükümlü tarafından anlatılır:

"Yaşlı hükümlü bir iyice sokuldu Atiye'ye.'Gel kendine, dön kendine,' dedi, taze tutuklunun saçlarını okşarken. 'Yeşil yakalının karşısına çıkacaksın bugün...'Atiye, az ötedeki Koğuş duvarlarına çarpan, dökülen bakışlarını, bu kez yaşlı hükümlüye çevirdi.'Yeşil yakalı,'dedi. 'Nedir, ne değildir o?...''Davaya bakacak adam,' dedi yaşlı hükümlü. " (BG:8) Hakim ve savcılar yapmış oldukları mesleklerinin kalıbı içerisinde sergiledikleri rolleri ile öyküde kart karakterler olarak yerini alırlar.

1.1.2.5.7.Gardiyanlar

"Küçük müçük,"

Bozkır Gelini adlı öyküde, kocası Hamza'yı öldürmekten yargılanan Atiye'yi jandarmaya gardiyan teslim eder. Bu esnada sarf ettiği sözlerden, umursamaz tavırlı ve katı bir yüreğe sahip olduğu anlaşılır:

"Gardiyan, dışarıya aldı Atiye'yi. Az ötede duran jandarma yaklaştı bu sıra.'Çok da küçükmüş,' dedi gardiyana, 'Küçük müçük,' dedi gardiyan, kapıyı kilitlerken.'Uzat ellerini,' dedi jandarma. Atiye, kurumuş kanlı, taze dualı ellerini uzattı. Kelepçeledi jandarma. Tutukevinin önünde duran demirle kaplı, küçücük tek pencerele bir arabaya bindirdiler Atiye'yi. Araba silkelenip yola koyuldu..."(BG:11) Bu katı yürekliliği ile gardiyanlar kart karakter özelliği yüklenir.

1.1.2.5.8. İstasyon Memurları

"Bu kaçınıcı soruşun gevvat!"

Kara Vagon adlı öyküde, karınlarını doyurmak için mevsimlik işçi olarak iç göçe mecbur kalan insanlar-köylüler-anlatılır. Trenle yapılan bu göçte, istasyon memurlarının vagonlara doldurulan mevsimlik işçilere yaklaşımı aşağılayıcıdır:

"Trenciler bağırır, trenciler küfreder. Yeni bir emir: Bütün kapılar kapanacak...Suçlu, yaşamasını beceremeyen! Suçlular dışarda!" (KV-30)

Beyaz Baba adlı öyküde de istasyon memurlarının, aşağılayıcı tavrının babasız bir çocuğa yöneldiği görülür:

"Çok uzaktaki trenin düdüklerini duydu. Bu sesi, Hoşan'dan başka hiç kimse duymadı belki de. Hoşan'dı aylardan beri trenin gelip gidişini izleyen. Bu trendi çünkü; Hoşan'ı babasına götürecek olan.", "Üç-beş kişi vardı sırada. Yandan sokuldu. Buharlı soluğu ile gideceği yerin fiyatını bir kez daha sormak istedi. Memur tersledi Hoşan'ı.'Gene mi sen!'He! Gidip babamı göreceğam.'Bu kaçınıcı soruşun gevvat! On altı lira! On altı lira! on altı. Çekil, tren geldi gelecek." (DB:15) İşini benimsememiş insanlara özgü bir gerginlik halinin yansıması, her iki öyküdeki istasyon memurlarının öyküdeki kısa konuşmalarından anlaşılır.

1.1.2.5.9. İş ve İşçi Bulma Kurumu Memurları

"Tanıyorlardı onu. Konuşmuyorlardı onunla."

Bir Kadın Polis adlı öyküde, iş hayatında erkeklerin işsiz kalmasına karşın kadınların, daha çok iş hayatına zorlanmasıyla aile içerisindeki uyumun bozulmasına neden olduğu anlatılır. İşsiz kocanın yaşadığı bunalım günlük hayatına yansır:

"Senin çalışıp çalışmaman başka. Acı olan, benim işimi kaybetmiş olmam. Üstelik, hak ararken-Grev-, haksızlığa uğramam." (BG:50)" Güliyordu Rauf şimdi de. Çıldırmış gibiydi. 'Karım polis olacak! Karımın polis ekmeği!... Polis benim karım!... Karakollardan, baskınlardan getireceği ekmeği yiyeceğiz biz.. Polisim benim... Ne güzel de yakışır, bu ince bele kalın bir palaska... Palaskanın taşıdığı bir tabanca...Tabancalı karım benim... Yemek masamızın bir ucunda duracak browning.... Polis... Karakol kokacak evliliğimiz....Ah, bir de çocuğumuz olsaydı... İsmi...İsmi ne koyardık?... Sahi...Browning..." (BG:51) İş ve İşçi Bulma Kurumu memurlarının umursamaz tavrı öyküde *"Yürüyordu ya, nereye gideceğini bilemiyordu. İş ve İşçi Bulma Kurumu'na gitmekten bıkmıştı. Tanıyorlardı onu. Konuşmuyorlardı onunla. Memur, salt başını sallıyordu." (BG:63)* cümleleri ile yer alır. Memuriyetin vermiş olduğu iş garantisinin sonucu olarak bu tavrın sergilendiği söylenebilir.

1.1.2.6. Sosyal Hayatın Unsuru Olarak Erkekler

1.1.2.6.1. Ameleler

"Başkalarından ilk kez hizmet gördüğüne sevindi."

Hayatın yükünü çeken ameleler Bekir Yıldız'ın öykülerinde bazen yaşlı bazen de genç olarak yer alır. Hak ettikleri değeri göremeyen bu meslek gurubunun yaşadıkları değersizliğe hem devletin hem de toplumun dikkati çekilmek istenir.

Bahtiyar Amele adlı öyküde, bir zamanlar inşaatlarda amelelik yapan yaşlı bir adama çarpan lüks bir otomobil sahibinin, onu hastaneye götürüşü anlatılır. Amele kendi bedenini çürüterek yapmış olduğu bir hastaneye bu sefer bir yaralı olarak Ford marka bir aracın içinde getirilir. Vücudundan akan kanlar, lüks otomobili kirletecek diye çok tedirgin olurken, hak etmediği bir muamele görür:

"Ford durdu. Önce arabası gibi giysileri de yeni olan, bir adam çıktı dışarı. 'Haber vereyim' dedi, acil servise doğru yürürken. Arabada kalan iki kişi, hastanenin az ötesinde duran denize baktılar." ... "Bu sıra, arabanın içinde bir kıpırdanma oldu. Amele, sırtını, yumuşak, kadife örtülü koltuğa dayadı. Yanındaki adam sert baktı ona. 'Kirleteceksin' dedi.

' Yaslanma.'Amele, sırtını, yumuşaklıktan aldı. İki eliyle ön koltuğa tutundu. Adam bu kez döşemeyi çizen ellere baktı." (S:69)"Amele, bacaklarında soğumaya başlayan kırık ve kanın verdiği acıyla inledi. Azarlandığını unutup sırtını yeniden koltuğa dayadı." (S:70)"Az sonra içine gireceği yapının yüzüne baktı. Ansızın yüreğine sıcak bir sevinç geldi. O, bu yapıyı anımsamıştı. Yıllar önce, toprağını çukurlaştırıp temeli açan oydu. Yılın dört mevsimini birkaç kez yaşamıştı burada." (S:72) Yaşlı amele, öykü başkışisi olarak, öyküde hayatın tüm yükünü çeken fakat karşılığını ne maddi ne de manevi olarak göremeyen ameleleri temsil eder.

Amele adlı öyküde, inşaatlarda amelelik yapan Beytullah, babasını böbrek sancısından kurtarmak için ameliyat ettirmek ister. Bu ameliyat için iki bin lira para isteyen doktora, bu parayı getireceğini babasını ameliyat etmesini söyler. Gece gündüz demeden çalışır. Parayı doktorun eline veren Beytullah, babasının ameliyat masasında öldüğü haberini doktordan hastane koridorunda alır:

"Beytullah'ın yüreği, babasına karşı oğulluk görevini yapabilmiş olduğundan, sevinç kanatlıydı. İki bin lirayı bulmuştu işte. Doktor sayıyordu bile. Hem de sonuna gelmek üzereydi saymanın. Demek babası, çoluk çocuğuyla kaldıkları odalarında, gece gündüz demeden sancıdan kıvranmıyacaktı. Nice seferberlik görmüş, nice düşmana kurşun sıkmış, tutsak edilmiş, ama hiç ağlamamış babasını, şu birkaç yüz gramlık bir böbrek ağlatmıyacaktı artık." (DB:22)"Bin dokuz yüz... Bin dokuz yüz elli...' İki bin...' 'Babamın ameliyatını yapacaksınız artık, değil mi doktor bey?'Dekanın kapısı önüne gelmişlerdi. Doktor paraları, kan sıçramış beyaz gömleğinin cebine sokuşturdu. Kapıyı açtı. İçeriye gireceği sıra, Beytullah'a döndü.'Az önce ameliyat ettiğim babandı,' dedi. 'Başın sağolsun...' (DB:23) Yazar, öykü başkışisi Beytullah'ın yaşadıkları ile sağlık sistemindeki çarpıklığı ve doktorların hasta ve hasta yakınlarına olan kötü muamelesini anlatırken, maddi gücün insanın değerini belirlemesine isyan eder.

1.1.2.6.2. Hamallar

"Hasan Dayı hamalların en ufağıdır."

Yalnızlık, kendilik değerleri ile toplumsal değerlerin çatışmasından doğduğu gibi, memleketinden ve/veya sevdiklerinden ayrı kalan insanın da hissettiği bir varoluş durumudur. (Deveci, 2014:260) Ekmek kavgasının, yoksulluğun ve gurbette yalnızlığın tema olarak işlendiği **Elazığlı Hamal** adlı öyküde, başkışi olarak Hasan Dayı'nın İstanbul'da -gurbette- yaşadıkları ve hazine sonu anlatılır.

Hasan Dayı'nın hamal olmasına karşın bedeninin bu işe uygun olmadığı, *"Hasan Dayı hamalların en ufağıdır. Onun yüzü pek görünmez. Matbaalara iki büküm gelir, iki büküm gider."* (KV:78) cümleleri ile anlatıldıktan sonra; *"Çok tutarlar Hasan Dayı'yı. Boyu ufaktır. Eğildi mi aşağılara iner yüksekliği. yerden kaldırırılar kurşun kalıplarını hop sırtına."* (KV:78) Hasan Dayı'nın kısa boyluluğunun ona kurşun kalıpları yükleyenlerin işine geldiği, bencilliğin geldiği boyut olarak anlatılır. Yazar anlatıcı tarafından Hasan Dayı'nın okuryazar olmayışı, yaşadığı gurbet ve çocukça saflığı ayrıntılı olarak işlenir:

"Onun evi yoktu. Çoluk çocuğu köydeydi. Büyük bir odada kalıyordu o. On beş, yirmi hamalla" (KV:80) *"Hasan Dayı, yatağının altından, daha önce sakladığı kağıdı kalemi aldı. Yatak komşusuna biraz sokuldu:-Hemşerim, dedi. Biye bir mektup yazacağsan değil mi ? Dün akşam vadettiydın."* (KV:81) *"Hadi hoşça kalın. Beni soranlara baki Selam... Hasso"* (KV:82) *"Hasan Dayı, yeni bir elbiseye kavuşmuş çocuk sevinciyle, az sonra semerci dükkânından çıktı."* (KV:83) *"Hiç kimse, yeni arkalığını fark etmedi. Oysa o, neler ummuştı."* (KV:83) Hasan Dayı, çalışkanlığı, saflığı ve temiz yürekliliğiyle bu dünyada onurlu bir yaşamı fazlasıyla hak etmesine karşılık, kendisine böyle bir hayat fazla görülmüştür.

Tahir Usta adlı öyküde ise yazarın, öyküde fon karakter olarak yer alan hamallara olumsuz imaj yüklediği görülür. Matbaa sahibi hamallardan yana dertlidir:

"Patron, Rapidin yanına geldi.'Kaç bin?'Tahir Usta, başını kaldırmadan - kaldıramazdı- yeni bir kartonu solundan alıp kazana yerleştirdi.'Üç bin.'Dört binin üzerinde oluyordu her gün, bu saatte. yengem nasıl?'İyi sayılır. Karton bekledik de.'Ah bu imansız hamallar!" (BT:27-28) Onları imansızlıkla yani acımasızlıkla nitelendirir.

1.1.2.6.3. Semerciler

"Aleykümselam hemşehrim.

Buyur."

Elazıglı Hamal adlı öyküde, İstanbul'da hamallık yapan Hasan Dayı'nın eskimiş olan arkalığını yenilemek için bir semerciye gittiği görülür:

"Bir dükkanın önünde durdu. İçeri baktı. Yüreği yerinden hopladı. Arkalıklar duvara sıralanmıştı. İçeri girdi.-Selamünaleyküm...Semerci, çay içiyordu. Çayını yudumladıktan sonra:-Aleykümselam hemşehrim. dedi. Buyur." (KV:82) Öyküde fon karakter olarak yer alan semerci, esnafılığı özümsemiş biri olarak Hasan Dayı'ya yakınlık gösterip yardımcı olur.

1.1.2.6.4. Yayımıcılar

'Suç mu!...'

Kendisi de belli bir süre matbaacılık/yayımıcılık yapmış olan Bekir Yıldız, **Ölüm Yaşı** adlı öyküde, Türkiye'de yayımıcılık yapanların yaşamış oldukları sıkıntıları Memet Ermiş adlı öykü başkişisinin mahkemede yargılandığı sahne ile aktarır:

"Koşuşmalar... Suçüstü Mahkemesi. Cumhuriyet Savcısı. ikinci, Üçüncü Ağır Cezalar. Sanık çıkıyor merdivenlerden. Uğultular. Yüzlerce binlerce suçlu... Bir suçlu ötekini arıyor... Yayımıcı suçluyu biliyor. Gülümsüyor koridordan geçerken. Bir odaya giriyor. Savcılar, yargıçlar yüksekçe bir yerde oturuyorlar. Önlerindeki dosyayı karıştırıyorlar. Yayımıcı ayakta. 'İsmin?' 'Memet Ermiş.' 'Bu kitabı sen mi yayımladın?' 'Evet.' 'Suç olduğunu bilmiyor muydun?' 'Suç mu!...' (DB:37) Düşüncelerin hayat bulduğu ve eleştirilerek geliştirilmesi için okurlara sunulduğu kitapların, yayımlanmasının suç olmasını aklına sığdıramayan yazar, kendi düşüncesini öykü kahramanının ağzından 'Suç mu?' cümlesi ile aktarır.

1.1.2.6.5. Gözlükçüler

Ayağa Dayak adlı öyküde başkişi olarak, gözlük mağazasında aylıkla çalışan bir menenjitli gözlükçü yer alır:

"Gözlükçüydü. Akşama kadar hassas aletlerin altında çalışıyor, insanların iyi görmeyen gözlerine yararlı oluyordu. Ama her gözlük yaptığında kendi sağlığından biraz daha kaybediyordu. Fakat bu onun kaderiydi. Ancak, hayatını kaybetmesi pahasına, ona para veriyorlardı." (RA:76) Gözlükçünün hayatını ortaya koyarak evine para götürdüğü lüks mağazada, 'Göz milyonlar kazanır, Ama milyonlar bir göz kazanamaz.' yazılı levhanın asılı olması hayatın çelişkili yönüne bir göndermedir.

1.1.2.6.6. Hasta/Engelliler

"Sakin çocuklara hastanede olduğunu söyleme..."

Bekir Yıldız, öykülerinde hasta ve engellilere öykü başkişisi olarak yer verir. Sosyal hayatın içinde %10 gibi yüksek oranda var olan engelli ve ağır hastalara dikkatleri çekerek toplumu ve devleti sorumluluklarını yerine getirmeye davet eder.

Tohum adlı öyküde, cüzam hastalığına yakalananların duyu organlarını kaybederek, engelli hale gelişi bir aşk hikâyesi ile anlatılır:

"İsmim Bahri'dir doktor hanım. Köylüm Muş'a bağlıdır ağalar, beyler. Viran oldu sevdam. Sevdama vurgunum ben. Cüzam yıktı beni. Olur muymuş böyle? Böyle de olur muymuş ya?... Çalışmaya alıp götürüldüğün dağ başında, insanın kendi eli, taş olup yüzüne düşer miymiş hiç? Sevdalıma söylemesin dost, düşman...Demek cüzamlıyım ben. Şunun gibi mi olacak sonum? Bir bahar gününün çürümesi nasıl olur, diye sormayın bana. Gözleri nerede bu adamın? Gözlerime baktım aynada. Benimkiler yerli yerinde. Kulak memelerim sarmaya, parmaklarım ufalanmaya başladığında, ben de bakamaz oldum aynalara, beyler, paşalar...Aynalara küskünüm doktor hanım..." (BG:43) Amansız hastalık pençesine düşen öykü başkışisi Bahri, insan olarak dünyadan bir murat alamadan gidenlerin yaşadığı duygusal dalgalanmaları temsil eder.

Dilsizin Anlatamadıkları adlı öyküde yazar, hayatın içinde yaşayan engellilerin yaşamış oldukları zorlukları bir dilsizin öyküsü olarak aktarır:

"Tepsi gibi yüzünde, gözleri kocamandı dilsizin. Bir şeyler anlatmaya başladı. Karşısında oturan aşağı yukarı kendi yaşında bir delikanlıydı. Pencere kenarında da orta yaşlı birisi vardı. Dilsiz gülümsüyor, acılanıyor, şaşıyorlardı.Tren, Muş ovasına ulaştığında bitti tüneller, kıvrımlar. Anlaşmaları da düşleştirdi böylece. Kolunun birisini uzun, birisini kısa tuttu dilsiz. Gözlerini kıstı. Genç olan, orta yaşlıya baktı. Omuz silkti orta yaşlı. Bir av, bir kan davasından söz ettiğine yorumladı kendince. Genç başka şeyler düşündü." Sigara paketini çıkardı dilsiz. Uzattı karşı sırada oturanlara. Bunu iyi anladılar. Birer sigara aldılar. Dilsiz, sigarasız yumruğunu sıkıyor, bildiklerini anlatamamanın acısını yaşıyordu." (SA/DBAG:131) Öykü başkışisinin yaşadığı sıkıntılı hayata karşı tek yapabildiği yumruğunu sıkımdır. Derdini söylemek isteyip de söyleyememeye mahkum edilmiştir. Yazar, konuşabilenlerin susmasına örtülü gönderme yaparak, gerçek anlamda dilsizlerin kimler olduğuna işaret eder.

Ayağa Dayak adlı öyküde, menenjit hastalığına yakalanarak kısmi felç geçiren bir baba vardır. Engelli haliyle oturduğu yerden çalışmaya devam eder. Ailesini geçindirmek için buna mecburdur. Hastalığı ilerleyince hastaneye yatmak zorunda kalır:

"Kadın yerinden kalkıp kocasının altını değiştirmeye başladı." "Adamın belden aşağısı her zaman çıplak olduğundan, don değiştirmek külfeti olmadı." "-Canıma tak etti artık, dedi. Seni de hastalığımla yiyip bitirdim. Ölmek zor olmasaydı, yaşamak neye yarardı sanki. Kimi zaman diyorum, gözümü kapatayım, bir de bakmışım ki, ölüvermişim. Olmuyor işte." (RA:74) "Adam farkında olmadan, umulmadık yerde ve zamanda altına kaçırıyordu." (RA:76) Kadın, ayrılırken kocası arkasından seslendi: 'Sakın çocuklara

hastanede olduğunu söyleme..."(RA:80) Öykü başkışisi, bir baba olarak çocuklarının geçimini yapmak zorunda kalışı ile engelli oluşu arasında sıkışıp kalmıştır. Babanın yaşadığı çaresizlik ayağa dayak vurmak şeklinde somutlaşır.

1.1.2.6.7. Deliler

"Deli Miço avuç açıp dilenmezdi."

Deli Miço öyküsünde, çocukluğunda babası tarafında esrara alıştırılan, daha sonra esrar bağımlısı olan öykü başkışisi **Deli Miço**'nun ölümle sonlanan hayatı anlatılır.

"Deli Miço uyandı. Hamamın küllüğünde birkaç kez gitti, geldi. Uzun ve kirli saçları, sakalıyla karışmıştı." "Deli Miço avuç açıp dilenmezdi. O kısmetini aslanın pençesi gibi, vurup alırdı. Hiç kimse, ona ses çıkarmazdı. Çünkü akıllı bir hoştı." (KV:44) Yazar, esrar kullanımının insanın akıl sağlığı üzerindeki etkisini, Deli Miço'nun hayatı üzerinden anlatılır. Toplumda karşılaşılan delilerin, nasıl deliliğe sürüklendiğini anlatırken, devletin bu duruma müdahale ederek kendi vatandaşının akıl sağlığını koruması gerektiği mesajını verir.

1.1.2.6.8. Kabadayılar

"Ben de oyun mu ararsın"

Üç Yoldaş adlı öyküde, Almanya'ya işçi olarak gitmek isteyen Türklerin henüz gitmeden yaşadıklarını anlatılırken Tayyar adında bir kabadayıya yer verilir. Tayyar'ın Almanya'ya gidebilmek için Alman doktordan sağlam raporu alması gerekir:

"Hele anlat' dedi gençten birisi. Karşısındakini yücelten bir sesle. 'Şu Kanlı Cafer'i nasıl oyuna getirdin?..'Ben de oyun mu ararsın' dedi Tayyar, gücüne hayran bir kasılmayla. 'Kanlı Cafer'in sözü mü olurmuş.'Bırak şimdi ötekileri' dedi ihtiyar adam. 'Nankörlük etme. Kanlı Cafer olmasaydı, ünün böylesine yayılır mıydı?'"(SA:45) Öykü başkışilerinden Tayyar, kabadayılığını gururla çevresine satmasına karşın, Alman doktoru karşısında süt dökmüş kediye döner. Tayyar'ın doktora yalan söyleyerek kişiliğine ters bir tutum takınmasında Almanya'ya gidebilme arzusunun ağır bastığı görülür. Almanya'ya gitmeden Almanya'nın onun karakteri üzerindeki ilk tesiri yalan söylemek olarak ortaya çıkar.

1.1.2.6.9. Kadın Satıcılar

Yorulmayan Adam adlı öyküde, genç bir kızı randevu evine getirerek satan yaşlı bir adamdan bahsedilir. Öyküde fon karakter olarak yer alan yaşlı adamın kızın neyi olduğu belirtilmez:

"Bu sırada kapı vuruldu. Gene yaşlı ve kıvrıcık saçlı kadın kapıyı açtı. İçeriye henüz on beşine varmamış genç bir kızla, yaşlı bir adam girdi. Yaşlı adam: -Ben gidiyorum, dedi. On ikide gelirim. Kıvrıcık saçlı kadın atıldı: Ya sabahlarsa? - O başka..." (RA:55) Toplumda kimlikleri pek bilinmeyen kadın satıcılar, kişilikleri ile de tam olarak tanınmazlar. Yazar öyküde fon karakter olarak yer verdiği kadın satıcısının sadece yaşlı biri olduğunu söylemekle yetinmiş, ilerlemiş yaşına karşın bu işi yapmasının yorumunu okura bırakmıştır.

1.1.2.6.10. Kumarbazlar

"Yalnız ve yalnız kumar oynamak için istiyordu."

Toplum düzenini ve insan huzurunu tehdit eden kumar bağımlılığının cinnet boyutunda insan davranışlarını kontrol altına aldığı ve bağımlıyı rahatlıkla cinayete sürükleyebildiği yapılan çalışmalarla ortaya konulmuş bir gerçektir.

Kuyu adlı öyküde, başkişi olarak yer alan Ökkeş *"Kumar oynanan ev, kentin en berbat mahallesindeydi. Odada beş altı kişiydiler içlerinden kumara en çok kendini kaptıran Ökkeş idi. O, on sekiz'ine yeni basmıştı."* (KV:106) cümleleri ile tanıtıldıktan sonra, kumar bağımlılığının Ökkeş'i ne derece esir aldığı anlatılır:

"Ökkeş, dudakları arasında tüten sigarayı unutmuş, yokuş aşağı iniyordu. Elleri, kumarda boşalan pantolon cebinde yumruk olmuştu. Aklı paradaydı hep. Doğup büyüdüğü, her gün gördüğü kenti çevreleyen dağlar kadar parası olsun istiyordu. Mutlu yaşamak, ev bark sahibi olmak, dünyayı dolaşmak için değil ama... Yalnız ve yalnız kumar oynamak için istiyordu." (KV:107) Kumar bağımlılığının insanı cinayete sürükleme potansiyelinin olduğu, Ökkeş'in kumar krizine girerek annesini öldürmesi üzerinden işlenir.

1.1.2.6.11. Mahkûmlar

"Belki de salıverirler?"

Yasaların suç olarak kabul ettiği eylemleri işleyenlere, yasalarda belirtilen yaptırımların uygulanması devletten beklenen bir görevdir. Kanunların yazılı olması ile

uygulamada birliğin sağlanması ve keyfilğin önlenmesi amaçlanır. Bekir Yıldız, mahkûmların askerler tarafından kötü muameleye tabi tutulduklarını **Ateeeeş** adlı öyküde işlerken, adını anmadan bir mahkûmdan bahseder:

"Belki de salıverirler?" Salınacağına inanmaya başladı. Gerçi, doğrunun yolunu tıkayanlara karşı, arkadaşlarıyla birlik, dar sokaklarda, geniş caddelerde bağırıyordu. Bağırıyordu ya, hiç bir zaman önde giden olmamıştı. Bağırarak inanmıyor değildi. Ama yasaların gücünü de küçümsemiyordu." (SÖ:319) Bu mahkûm sokaklarda protesto gösterileri yaparken yakalanmış, tutuklandıktan sonra da mayın tarlasına sürülerek askerler tarafından öldürülmüştür. Mahkûm olarak, hakkında bir cezaya hükmolunması, sadist duyguların tatmini maksadıyla öldürülmesi için bir sebep olamaz.

1.1.2.6.12. Sapıklar

"Şerefe..."

Çocuk İstismarının tema olarak işlendiği **Güzel Çocuk** adlı öyküde, on iki yaşlarında bir çocuğu istismar eden üç gençten bahsedilir:

"Üç bekarla on iki yaşlarında bir çocuk, kentin dışına alem yapmaya gelmişlerdi." KV:92) "Şakir, arkadaşlarının bardağını boğma rakısı ile doldurduktan sonra:'Haydin arkadaşlar, dedi. Misafirımızın şerefine...'Şerefe..."(KV:92)"Şakir, yirmi yaşlarında, orta boylu, kara suratlı bir gençti. Gözleri gecenin içinde bile parlak ve eziciydi." (KV:93)"Henüz, on sekizini bile aşmamış olan Hidayet atıldı:-Öyledir kardeş, dedi." (KV:93)"Konuk aklına takılır soruyu tekrar ortaya attı:'Bu çocuk kimin nesi? Şakir, pis pis güldü:'Siye, enine boyuna bir ziyafet çekek dedik. Bu oğlanın hüneri sonra başlar. Hele kafalar tütsülensin..."(KV:93)"Konuk kızgın bir sesle araya girdi:'Bırakın canım... Küçük çocukta rakı içirtmek olur mu?" (KV:94) Bu üç gencin küçük çocuğu istismarının "ziyafet " olarak ifade edilmesi, sapıklıklarının ne derece ilerlemiş olduğunu ortaya koyar. Bu istismara pervasızca yeltenmeleri kamu düzeninin bozukluğunun ve kanunlardaki cezaların caydırıcılığının yetersizliğinin göstergesidir.

1.1.2.6.13. Mesleği Belirtilmeyen Erkekler

Bekir Yıldız'ın, Öl Ana, Bahtiyar Amele, Evlilik Şirketi, Hacer Nine ve Şair Ana adlı öykülerinde, meslekleri belirtilmeyen erkeklere yer verir. Bu erkekler; **Öl Ana**'da karısı ve anası arasında sıkışıp kalırken; *"Adam, gecenin çok ilerlemiş bir saat olmasına karşın, hala uyanıktı. Karanlık odada, gözleri açıktı. Anasını düşünüyordu. Anası sılada*

değildi. *O yan odada yatıyordu.*" (RA:86) **Bahtiyar Amele**'de zengin olduğu vurgulanırken; *"Ford durdu. Önce arabası gibi giysileri de yeni olan, bir adam çıktı dışarı."* (SA:69) **Evlilik Şirketi**'nde karısı ile tartışırken; *"Sus!' dedi adam. Tüylerimi diken diken eden şu iki sözcüğü duymak istemiyorum: Sen ve ben... Güzel her konuşmayı, sonunda tartışmaya dönüştüren iki sözcük. Birlikte bir ömrü paylaşıyoruz, bir türlü biz olamıyoruz nedense?"* (EŞ:7) **Hacer Nine**'de polise hesap verirken; *"Dövmüşsün ananı. 'Polis yakasına yapıştı oğlunun. 'Utanmıyor musun eşşoğlu eşek?"* (S/DBAG:128)ve **Şair Ana** adlı öyküde, yaşlı bir kadını hasta yatağında ziyaret ederken; *"Kapı çalındı. Sokak kapısı... Birkaç kişi daha geldi. Odanın ağzında durdular. Beyaz saçlı, ince bir ihtiyar, en yakını, belki de kendisi ölecekmiş gibi üzüntülüydü. Küçük odaya, sonra odanın büyük bir yerini dolduran karyolanın yanı başına geldi."* (BG:19) görülürler.

Mesleği belirtilmeyen bu erkekler hakkında maddi durumları, eğitim seviyeleri ve statüleri hakkında yeterli bilgi verilmediğinden, sergiledikleri yaklaşımlara eleştiri ve yorum getirmek sınırlı olmaktadır.

1.1.3. Yurtdışı Çevresinde Yaşayan Erkekler

Yurtdışı çevresinde yaşayan erkekler olarak Türk ve yabancı uyruklu fabrika işçileri ile işçi olmayan yabancı uyruklu erkekler işlenir. Yurtdışı çevresi olarak özellikle Almanya yer alır. Türk ve diğer yabancı göçmen işçilerin Almanya'da yaşadıkları uyum sorunları, kültürel yakınlığa/yatkınlığa bağlı olarak değişmekle birlikte benzerlik gösterir.

1.1.3.1. Fabrika İşçileri

Fabrika işçileri ister Türk olsun isterse Yunan, İspanyol ya da İtalyan olsun, orada bulunma nedenleri kendilerine ve ailelerine bir gelecek kazanmaktır. Kendi ülkelerinde karınlarını doyurup çalışacakları bir iş bulamamalarının psikolojik baskısı altında mutsuz olarak zaman doldururlar.

1.1.3.1.1. Türk İşçiler

"Taşımak istiyoruz."

Sahipsizler adlı öyküde yazar, Almanya'da ölen Ragıp baba adlı Türk işçisinin cenazesini ve cenazede yaşananları anlatır. Cenazeye katılan Türk işçiler Ragıp babanın Almanya'da yakılarak gömülmesine razı olmazlar. Ancak ellerinden de başka bir şey gelmediği için buna engel olamazlar:

"Türkler, ana kapının önünde direniyor, tabutu, cenaze arabasına koymak istemiyorlardı.'Ölümüzü mezarlığa değin taşımak istiyoruz.' diyorlardı. Sinirli ve kararlı sesle..." (SA:6) "İşçiler, yeniden dileklerini tekrarladılar:'Taşımak istiyoruz. Ölümümüzün, sessiz, sedasız gömülmesine gönlümüz razı değil...Lütfen." (SA:6)"Ragıp babayı son kez gören, onun gözlerindeki dileğini, hala yüreğinde taptaze duyan işçi, tercümanın konuşmasını böldü. 'Gücümüz yetse, ölümüzü doğup büyüdüğü topraklara gömerdik. Yüreğimiz, anavatana ulaştırılamayan yurttaşımızın acısıyla bölünmüşken, yakılmasını nasıl 'Peki' diyebiliriz?" (SA:10-11) Türk işçilerin özelde de Ragıp babanın sahipsizliği anlatılarak, devletin vatandaşlarının ne ölüsüne ne de dirisine sahip çıkamayışı işlenir.

Düdüklü Tencere öyküsünde Pehlivan Rüstem'in emeği ağa tarafından sömürülür. O da bir umut kapısı olan Almanya'ya ailesini geride bırakarak gitmek zorunda kalır. Almanya'da fabrikada çalışmak ona çok zor gelir ve her akşam köyünü ve geride bıraktığı ailesini düşünmeye fırsat bulamadan uykuya dalar:

"Akşamları fabrikadan lojmana kendini zor atıyordu. Yemek ve arkasından yatak... Düşünmeye, köyünde bıraktığı iki yavrusunu, karısını anasını gönlünde yaşatmaya zaman bulamadan, uykulara karışıp gidiyordu." (RA:32) Yaşadığı yorgunluk onun bedenini ve ruhunu elinden alır.

Hatice 1962 adlı öyküde, Ömer adında bir Türk işçinin ailesini yanına alması anlatılır. Ömer, borç para bulamadığından parmağındaki yüzüğü satılığa çıkartmak zorunda kalır:

"Küçük ama tez darbelerle telgrafi açtı Ömer.(Gönderdiğin son belge çocukların işini halletti. Ev ara Münih'te buluşmak üzere, karın...) Ömer birkaç kez daha okudu telgrafi. Sonunda inandı çoluk-çocuğunun da gelebileceğine. Sevinçle gidip yerine oturdu." (SA:31) "Bu sıra, Ömer'in bir eli öteki elindeki alyansa gitti. Çevirdi onu birkaç kez. Veremiyordu bir türlü. Yeniden boş ceplerini düşündü. Borç para bulabilecek soydaşlarını aklından geçirdi. Başını belli belirsiz salladı. Anavatandaki çocukları geldi gözlerinin önüne. Alman, alyansı, masanın üzerinde çevirdi bir süre. Sonra içindeki yazıyı okudu.'Ha-ti-ce, 1962...' (SA:31) Öykü başkışisi Ömer, maddi imkânsızlık ve aile özlemi arasında sıkışmıştır. Ömer'in bu çaresizliği ona parmağındaki yüzüğü sattırması, onu ailesine bağlayan, ailesine olan özleminde ona destek olan son maddi bağı koparıp almıştır.

Motorize Köleler adlı öyküde Bekir Yıldız, Türk işçilerin Almanya'da fabrikalarda çalışırken yaşadıklarını öykü başkışisinin bir günlük hayatından kesitler sunarak anlatır. İşçiler gün doğmadan işbaşı yapar:

"Odanın içinde, öteki karyolada, karım iliştiriyor gözlerime. Koynunda çocuğumuzla hala oluşmakta olan gündün habersiz yatıyor." (SA:75-76) Koşuşturma ile geçen işe gitme serüveni "Kafamın içinde bir yay kurulmuş sanki. Zaman azaldıkça, yayın bacaklarımı itiş gücü artıyor. Daha hızlı yürüyorum şimdi." (SA:81) "Rahatlıyorum. Bir sigara yakmalıyım. Yürümeye, soyunmaya, giyinmeye, işyerimin başına gelmeye ve elime tornavidamı almaya, daha on üç dakikam var. İçebilirim bir sigara." (SA:81)

İşçiler fabrikada zamanla yarış halindedirler:

"Tezgâhımın karşısındayım. Zil çalıyor. Bizleri gözleyen patron, ustabaşı yok çevremizde. Üç-beş saniye çalışmasak olmaz mı diyorum kendi kendime. Ama patron, karşımda duruyor sanki. Ustabaşı da yanıbaşında." (SA:85)

İnsani ilişkiler zamana yenik düşmüştür:

"Bu sıra bazı bağrıışmalar duyuyorum. Hey Hans diyor birisi. Willi'yi görürsen, annemin öldüğünü söyle. Willi, çoktan öldü diyor, Hans. Yürüyemiyorum. Yürümeliyim." (SA:99)

Maria Otuz İki Yaşında adlı öyküde, Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin bedenlerinin sadece fabrikalarda sömürülmediği, her türlü cinsel arzuya malzeme yapıldığı öykü başkışisi ve arkadaşı Kemal'in yaşadıkları üzerinden anlatılır:

"Sen diyor Direktör, beni göstererek. Karıma doğru git." (BT:54) Fabrika Direktörü, doğum gününde karısına iki erkek işçiyi hediye olarak sunar. Türk işçiler, direktöre karşı gelmenin işlerinin sonu olacağı korkusunu yaşar. Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin gurbette yaşadıkları aile dramı Celb, Duvardaki Güneş, Demir Bebek ve Kör adlı öykülerde tema olarak işlenir.

Celb adlı öyküde, Almanya'da cinayet işleyip hapis yatan Türk işçilerin varlığı, Almanya'ya işçi olarak giden Osman adlı bir Türk'ün babasının, kendi kız çocuğunu öldürüşü üzerinden anlatılır:

"Osman alıyor ekmekleri. Babasının, kocaman iki eli iliştiriyor gözüne. Duralıyor bir süre. Bacısını öldürmüştü bu eller. Küçükçük bir odada olmuştı bu katlediş. O yıllar on, on ikisindeydi Osman." (BT:13) "Osman'ın bakışları gene babasına takılıyor. Üç yıl, Berlin mapusunda almıştı, yerinde duramamaya, diye düşünüyor." (BT:14) Osman'ın babasının cinayet işleyen elleriyle çocuklarının karnını doyurmuş olması çelişki olarak işlenir. Osman, babasının ellerini gördükçe bu cinayeti yeniden ruhunda yaşar.

Duvardaki Güneş adlı öyküde, Türk işçilerin işten çıkarılma kaygısı ile en acılı günlerinde bile acılarını kalplerine gömmek zorunda kalmaları küçük Sıdika'nın ölümü üzerinden öyküleştirilir:

"Adam-Salih-dolanıyor odanın içinde. Gardroba bir yumruk vuruyor. Gözün kör olsun Almanya. Dönüyor. Gelip diz çöküyor. Alman ulusal giysileri içinde gülümsiyen Sıdika'ya bakıyor. Gözlerini kapatsak mı?" (DBAG:89) Karı koca işçi olarak çalışan aile, yurtdışı izinlerinin uzatılma aşamasında küçük kızlarının ölümü ile sarsılır. Kızlarının ölümünü yetkililere ancak çalışma izinlerinin uzatılması haberini aldıktan sonra verebilirler:

"Karısına doğru sürüyor. Yok, iş yerinde o. Şimdi, daha hızlı... Eve ulaşıyor. Kapı açık. İçeriye giriyor. Ne haber? Bir yıl daha uzatmışlar. Bana da böyle söylediler, diyor, kadın. Birbirlerine sarılıyorlar sevinçle. Sıdika ilişiyor gözlerine. Kopuyorlar utançla birbirlerinden. Sıdika'nın yüzü daha bir soğumuş. Hala gülümsüyor ama. Demek, geri göndermiyorlar, diyor kadın. Geri göndermiyorlar, diyor, adam. Burada kalabiliyoruz, öyle mi? Sağolsunlar, burada kalabiliyoruz. Almanlara haber verelim öyleyse, kokmadan gömülsün, Sıdika..."(DBAG:95)

Demir Bebek'te yine Duvardaki Güneş'te olduğu gibi bir çocuğun ölümü vardır. Seyyit ve eşi Almanya'da fabrikada çalışmaya başlamıştır:

"Bugün fabrikada çalışmasının ikinci günü... " (DB:6) Teslim edecekleri kimseleri olmadığı için Davut ve Narin adlı çocuklarını evde yalnız bırakmak zorunda kalırlar. Narin kardeşi Davut'u elbiselerine çikolata sürüldüğü için temizlemek ister. Bunun için onu çamaşır makinesinin içine koyarak makineyi çalıştırır. Makinenin çalışması ile Davut makinede sıkışarak can verir.

Kör adlı öyküde, Seyfettin'in, kör olan babasını Almanya'ya getirerek gözlerinden ameliyat ettirmek istediği görülür:

"Duruyor tren. İlerisi Almanya baba, diyor Seyfettin. Kaç gün oldu? diye soruyor Ömer Amca. Köyden çıkalı, bugün dördüncü gün. Dördüncü gün demek ha!" (DB:24) Seyfettin'in fabrikadaki işinden çıkarıldığını öğrenen babası ona daha fazla yük olmak istemez ve Türkiye'ye geri döner. Seyfettin, babasının gözlerini tedavi ettirememenin ıstırabını yaşar.

Bekir Yıldız, Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin gurbette yaşadıkları çıkmazları Tank ve Tanklar ve Mahşerin İnsanları adlı öykülerinde işler. Türk Yunan ilişkileri Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Harekâtını yapmasıyla bozulur. **Tank ve Tanklar**

adlı öyküde aynı fabrikada yıllarca birlikte çalışmış Kerem ile Yunan arkadaşı Andonis'in yaşadıkları üzerinden bu konuya yer verilir: *"Türkler Kıbrıs'a çıkarma yapmış...Otobüs kalkacağı sıra atlıyor hemen. Soluk soluğa. Bakıyorlar kendisine. Almanlarla birlikte Yunanlılar da bakıyor. Andonis başını ilk çevirenlerden. Oysa Andonis Kerem'in arkadaşıydı, Kerem de istemiyor Andonis'i görmek. Almanlara bakabiliyor. Başka Yunanlılara da bakabiliyor. Andonis'e!.." (DB:50)* Tank fabrikasında çalışan işçiler ürettikleri silahların insanları öldürecek olmasının bunalımını yaşıyorlar.

Mahşerin İnsanları'nda, öykü kahramanın ülke özlemi ve sevdiklerine duyduğu hasretin yanında yurtdışında maden ocaklarında yaşanmış maden kazalarına dikkat çekilir. Öykü başkışisi yaralı olarak kurtulduğu maden kazasının etkisinden uzun süre kurtulamaz:

"Yüzbinlerce ton demir ve beton karışımından oluşmuş bir kütlenin altında kıpırtısız duruyor, alından sızan korku terleri gözlerine sızdırıyordu. Kıpırtısız durmasının nedeni, bunca büyük, geniş ağırlığın altında, sağa-sola dönme şansının olmamasıydı. Ağırlığın toprak zeminden yüksekliği, ancak göğüs kafesi kadardı. Çırılçıplaktı. Kıpırdadıkça, meme uçlarına betonun sertliği, nemliliği değişiyordu. Kurtulabilecek miydi buradan? Ağlıyordu sessiz-sedasız." (Mİ:5) Bekir Yıldız, yurtdışında kaldığı süre içerisinde Türklerin yaşamış oldukları iş kazalarının onların psikolojilerini nasıl etkilediğini gözlemlemiş, onların ruh dünyalarını geniş bir yelpazede işleyerek onların sesi olmaya çalışmıştır.

1.1.3.1.2. Yabancı Uyruklu İşçiler

Sahipsizler adlı öyküde, Türk işçilerin yanında aynı fabrikada çalışan İtalyan ve İspanyolların varlığından bahsedilir:

"Günlerden pazar olmasaydı, ne İtalyanlar ne de İspanyollar görecekti bu işçinin taşınışını. Tabut, İspanyol barakasının önüne iyice yaklaşıncı pencerele yeni seyirciler koştu. Hepsinin yüzü, anavatanlarında, ölüm karşısında sararıp solmasından bir başkaydı şimdi. Onlar da kaybetmişlerdi birkaç işçi yoldaşlarını buralarda." (SA:5)"Tez canlıydı İspanyollar. Üstelik kanları sıcak, yürekleri yufkaydı. On, onbeş kişi toparlanıp yağmura karşın fırladılar dışarıya." (SA:6) Öyküde, Türk işçilerle kader arkadaşlıkları olduğu anlaşılan İspanyol işçiler, sıcakkanlı, yufka yürekli insanlar olarak tanıtılır. Bir Türk'ün cenaze törenine göstermiş oldukları alaka, onların millet olarak yapısını ortaya koyar.

Motorize Köleler'de Almanya'da, fabrikada Türk işçilerle birlikte çalışan Alman işçilerin vardır: *"Bu sıra bazı bağrıışmalar duyuyorum. Hey Hans diyor birisi. Willi'yi görürsen, annemin öldüğünü söyle. Willi, çoktan öldü diyor, Hans. Yürüyemiyorum. Yürümeliyim."* (SA:99) İşçiler arasında ölüm haberinin bile hayatın koşuşturması içerisinde yer bulamadığı görülür.

Tank ve Tanklar adlı öyküde, Almanya'da Türk işçilerle aynı fabrikada çalışan Yunan İşçiler vardır:

"Türkler Kıbrıs'a çıkarma yapmış...Otobüs kalkacağı sıra atlıyor hemen. Soluk soluğa. Bakıyorlar kendisine. Almanlarla birlikte Yunanlılar da bakıyor. Andonis başını ilk çevirenlerden. Oysa Andonis Kerem'in arkadaşıydı, Kerem de istemiyor Andonis'i görmek. Almanlara bakabiliyor. Başka Yunanlılara da bakabiliyor. Andonis'e!.." (DB:50) Türk işçilerle Yunan işçilerin ilişkilerinin Kıbrıs çıkarması ile bozulması iki yakın arkadaş olan Kerem ve Andonis'in yaşadıkları ile anlatılır.

1.1.3.2. Yabancı Uyruklu Erkekler

"Karıma doğru git."

Bekir Yıldız, fabrikalarda çalışan yabancı uyruklu işçilerin dışında bazı öykülerinde yabancı uyruklu insanlardan bahseder. Bu kişiler kimi zaman olumlu kimi zaman da olumsuz imaj çizer. **Düdüklü Tencere** adlı öyküde, Gestapo subayı olduğu düşünülen bir Almandan bahsedilir:

"Bu Alman belki de İkinci Dünya Savaşında bir gestapo subayı idi. Belki de binlerce Yahudiyi gaz fırınlarına götürmüş, yaktığı sigarasını Yahudilerin yanan bedenlerinde tellendirmişti. (RA:31)

Üç Bit adlı öyküde anlatılan, üç 'Beatnik'ten ikisi erkektir ve bu erkekler öyküde başkişiler olarak yer alır:

"İkisi erkekti bunların. Birisi uzun ve kıvrıkcık saçlıydı. Yazın sıcağında çizme giymişti ayaklarına. Sirtında deri bir ceket vardı. Rengi belki yeniyenken başkaydı ama, şimdi siyahtı. Bunun ismi Kent'ti. Öteki çok uzun boyluydu. Uzun, düz saçları omuzlarına yaslanıyordu. Saçlarının telleri ipinceikti. Sakalları boldu. Gözlüğü sarı çerçeveliydi. Ayaklarında eski bir pabuç sürüklüyordu. İsmi Corc'du. " (RA:63)

Sahipsizler öyküsünde Türk işçi Ragıp Baba'nın cenazesinde yaşlı bir adam ile bir papaz vardır:

"Yaşlı bir adam, az ötede duran papaza seslendi: 'Tabut süslenecek mi? 'Papaz başını sestten yana çevirmedi. Anlaşılan süslenmekte olan başka bir tabuttan ilgisini esirgemek istememişti.: 'Hayır,' dedi. 'O, tabut sahipsiz. "(SA:13-14) Papazın, Ragıp Baba'nın tabutu için 'O, tabut sahipsiz.' ifadesini kullanması, yazarın Ragıp Baba'nın şahsında tüm Türk işçilerinin gurbetteki durumunu ortaya koyar.

Hatice 1962 adlı öyküde, Ömer adlı Türk işçinin memleket özlemini paylaştan bir Alman vardır:

"Alman anımsamıştı onu. 'Omar' dedi. 'Was?' Ömer, Alman'ın yanına oturdu. Telgraflı çıkarıp verdi ona. Türkçeydi yazılar. Alman yeniden sordu, 'Was? "

Maria Otuz İki Yaşında öyküsünde bir fabrikanın müdürü vardır:

"Bakıyoruz sahile. Kadın uzanmış gölün kıyısına. Sen diyor Direktör, beni göstererek. Karıma doğru git." (BT:54) Direktör olarak öyküde yer alan Alman, karısına doğum gününde hediye olarak iki Türk erkek işçi getirir.

Nazi Almanyası'nda özgür düşünceye yapılan baskıyı konu olarak işleyen **Hayl Hitler!** adlı öyküde, yasaklı kitapları evlere baskın yaparak arayan kitap arayıcılarının, Haine adında bir Alman'ın evine yapmış oldukları baskından söz edilir:

"Koşuşmalar...İçerdekiler korkulu. Korku, merdivenlere değdi. Yürekler çırpındı. Odanın içinde koşuşmalar oldu. Genç bir kadın, çocuğunu kaçırmak istedi, odadan odaya. Haine, kitaplarına doğru... Kapılar sürgülendi içerden. Merdivendeki sesler, öteki yüze dayandı. İçeridekiler kıpırtısız. Şimdi, yüreklerindeki çırpınıştır izlerini belli eden. Kapı tekmelendi. Tekmeler, huysuz... Çocuk ağlamağa başladı. Kadın, göğsüne yapıştırdı yavrusunu. Çocuk, anasının yürek sesini, oyuncak sandı. Susması bundan... Haine, kitaplarını kucakladı. Çarmıha gerilmek üzere her biri. (BT:57) Bekir Yıldız, Avrupa'da da sisteme muhalif yazarların baskı altında tutulduğuna dikkatleri çekmek ister.

İKİNCİ BÖLÜM

2. BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHİS KADROSU: KADINLAR

Bekir Yıldız öykülerinde yer alan kadınlar yaşadıkları psikolojik çıkmazlarla dikkat çekerler. İnsanı işleyen, insan için ve insanı yazan edebiyat, bazen insanı metnin içerisindeki diğer unsurlardan daha belirgin kılabilir. Kurgunun, zamanın, olayın ötesine geçen insan figürü artık doğrudan öykünün konusu olabilir. (Arslan, 2013:91) Kadınlar yaşamış oldukları sosyo-ekonomik çevreden etkilenmiş olarak öykülerde doğrudan yer alırlar.

2.1. Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Çevreye Göre Kadınlar

Kadınlar yaradılışları gereği zayıf olduklarından yaşadıkları sosyo-ekonomik çevrenin doğrudan etkisi altında kalırlar. Çevrelerini etkileme kapasiteleri erkeklerin seviyesine ulaşmaz. Yaşanan tüm olumsuzluk onlarda yeni ruh hallerinin ortaya çıkmasına neden olur.

2.1.1. Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayan Kadınlar

Bekir Yıldız'ın köy ve kasaba çevresinde ele aldığı kadınların ortak özelliği eğitimsiz oluşlarıdır. Ayten Buket YÜKSEL, Kadına Yönelik Şiddet ve Töre Cinayetleri, adlı yüksek lisans çalışmasında çocukların ve özellikle kadınların eğitime önem verilmesinin şiddetin azalmasında etkili olduğunu, eğitim oranlarındaki artışın, haklarını korumaları bilincini kadınlara kazandırdığını söyler. (Yüksel,2016:129) Öykülerde kadınların eğitimsizliklerinin onları dezavantajlı bireyler haline getirdiği, kendilerini ve çocuklarını koruyamadıkları sıkça işlenir.

2.1.1.1. Köylü Kadınlar

"Demek hiçbir kötülük yok ha...Al, al...Akılsız köpek..."

Sekizinci Bebe adlı öyküde, köy yerinde küçük yaşta evlendirilen ve sürekli hamile bırakılan kadınlar konu olarak işlenir. Öyküde fon karakter olarak yer verilen Zemzem Bacı öykü başkışisi Atiye Bacı'ya çok çocuk doğurmaması gerektiğini söyleyerek akıl hocalığı yapar:

"Aklına Zemzem Bacı'nın dedikleri geldi: 'Uşakların ardını almazsan, bir orduya sahip olacağsan kız...' (KV:6)

Kuma öyküsünde kumalık işlenir. Gülbahar, kocasına çocuk veremeyince kendi kocasına uygun bir eş arar ve Feride'yi kocasının kaçırarak evlenmesine rıza gösterir:

"Gülbahar yirmi beş yılını yeni tüketmiş tombul neşeli bir kadındı. Akli pek sulak sayılmazdı. Fakat bu kent için yeter de artardı bile..." (KV:64), "Feride el değmemiş kelebek, koklanmamış güldü. Yaşı on sekizden iki yıl beride olmasına rağmen, alımlı ve satımlıydı. (KV:64) "Fakat yüreğini kavuran bu kıskanma ötelere gitmeden ufalanıyordu. Çünkü kendisi kocasına yıllardan beri bir çocuk verememişti. Bu eksikliği Feride'nin ortadan kaldıracağını aklına getirince yüreğine su serpiliyor, evin içinde dolaşacak bir çocuğun mutluluğundan kendisine de pay çıkarıyordu." (KV:65) Gülbahar öyküde, kocasına bir çocuk veremeyen kadınların yaşadıklarını temsil eder.

Oynaş Tutmak'da töre ve törelere bağlı işlenen namus cinayetleri konu olarak yer alır. Mehmet Faraç, Töre Kıskaçında Kadın, adlı kitabında Urfa valisi tarafından 1927 yılında yayınlanan Urfa Salnamesi(Yıllığı)'nde "Kocalı bir kadın bir erkekle kaçır ise her ikisi takipten uzak bölgelerde hayatlarını geçirmeye mecburdurlar. Kadını kaçıran, hem kadının akrabası, hem de kadının kocası tarafından takip olunur. Bu cinayette erkek ve kadına yönelik öldürme hakkı daima bakidir..." denildiğini aktarır. (Faraç, 2004:175) Bekir Yıldız, bölgede töreye dönüşmüş bu durumu Hamdo'nun öyküsü olarak işler. Öyküde Hamdo'nun bacısı, çocuğunu da yanına alarak, dostuyla Suriye'ye kaçırmıştır:

"Bacım dostuyla bir olup, Suriye'ye kaçtı. Hemin çocuğunu da aparmış kahpe. İşte ben, bu çocuğa çok yanıyam. Şimdi o, iki namussuzun arasında kaldı." (KV:122) Suriye'ye dostuyla kaçan Hamdo'nun bacısının bir anne olarak çocuğunu yanından ayırmadığı görülür. Bu kaçışın hangi etmenlere bağlı olduğu öyküde işlenmez. Dostu ile kaçması töre gereği, ölüm fermanının imzalanması demektir. Bu kaçış sınır bölgelerinde birbirini sevenlerin yeni bir hayat kurmak için başvurdukları bir yoldur.

Büyük Yas adlı öyküde, alkol kullanımına bağlı işlenen cinayetler/ bilinçsiz silah kullanımı birlikte işlenir. Gülsün, eşi Şehmuz'u, bir düğünde kaza kurşunu ile kaybeder:

"Gülsün, bir yıla yakın zamandan beri öpülmeye başlanan kırmızı dudaklarıyla güldü. Fakat karanlık gizledi bu tatlılığı. Sonra iç geçirdi belli belirsiz. Kışkırdı nedense yanındaki kızı: "Demek öyle bacım," dedi. "Nişanlımı gösterdiler sana. Ben hiç görmeden evlenmişem." (KŞ:48-49) Gülsün'ün yaşadıkları üzerinden genç yaşta dul kalan kadınların dramı ve töre gereği görücü usulü ile evliliklerin yaygınlığı işlenir.

Zırlı Şamı adlı öyküde, Vakkas Emmi adlı öykü başkışısının karısı yer alır: (Vakkas Emmi) "Avluya girdi. Karısı düvenden dönmüş, aş pişirmek için birbirine çattığı tezekleri tutuşturmaya çabalıyordu. Avlu duman içindeydi. Vakkas Emmi'nin aklı başından sıçradı. Kadının üzerine yürüdü:" (KŞ:62) Vakkas Emmi'nin karısı, kocasının hastalık düzeyine varan kuş besleme tutkusunu kabullenmiştir. Kızı kaçmış bir anne olarak başı önde ve utanç içerisindedir.

Güzel Parmaklar adlı öyküde, köy/kasaba yerinde kıskançlıktan beslenen cahillik tema olarak işlenir. Öyküde Elif adında yeni evli bir kadın ile Kuyumcu Osman'ın Ayşe Bacı adındaki karısı yer alır. Elif kocasının aldığı tütünü sarmayı beceremez, bu konuda komşusu Ayşe Bacı'dan yardım ister. Ayşe Bacı yardım sever ve temiz kalpli birisidir. Önce onu tütün sarmasını bilmediği için ayıplar, sonra da ona tütün sarmasını gösterir:

"Avluya girdiğinde nefes nefeseydi. Ayşe Bacı onu görünce şaşırdı: 'Hayrola kız Elif,' dedi. 'Nedir bu çalınman? 'Elif, elindeki tütün çıkını havaya kaldırdı. Hiç bir şey söylemedi. Ayşe Bacı daha çok meraklandı: 'Nedir içindeki? Konuşsana.' 'Tütün ha! Yere girsin, beceremiyem...' 'Viş bacım. Bu yaşa gelmişsen, tütün sarmasını nasıl öğrenmedin?' 'Babam içmezdi Ayşe Bacım. Anamın da gözü kör olsun, el kapısına gelmeden her bir şeyi öğretti emme, tütünü akıl etmemiş.' 'Desene kız Elif, anan devenin büyüğünü ahırdı unutmuş. Kulağına küpe olsun, kocanın gece koynunu, gündüz tabakasını boş bırakma.' Elif'in yüzü allandı. Onbeş yaşın utancıyla başını eğdi." (KŞ:70) Ayşe Bacı, iyi niyetle yapmış olduklarını akşam olunca kocasına anlatmaya kalkınca, kocasından beklemediği bir tepki ile karşılaşır:

"Adam, Ayşe Bacının saçlarına yapıştı. Her yanı titriyordu. 'Demek, başka heriflerin tabakasında senin sigaran var ha? Vay alçak, vay kahpe.' 'Bu işte bir kötülük mü vardır? Kurbanın olam vurma. Cahilliğime ver. Uy anam...' Adam hem vuruyor hem de bağıırıyordu: 'Ulan kırk yılın kahpesi... Demek hiçbir kötülük yok ha... Al, al... Akılsız köpek... Beni rezil rüsvay ettin.' (KŞ:74)

Tuğba CEREN, Türkiye'de Görülen Töre Cinayetlerinin Sosyolojik, Antropolojik ve Kültürel Kökenine Bakış, adlı yüksek lisans tezinde ataerkil sistem ve toplumda kadına atfedilen değerin töre cinayetlerini artıran veya eksiltten diğer çeşitli nedenleri teşvik ettiğini (Ceren, 2008: 20) söyler.

Bedrana adlı öyküde de Naif, namusu kirletilen karısı Bedrana'yı öldürme planları yapmanın cesaretini ataerkil sistemin ona tanıdığı bir hak ve ödev olarak görür. Bunun için aklına intihar oyununu oynamak gelir:

"Senden korkmaya başlamışam," dedi. "Gözlerin, benden bir şey alacakmış gibisine. " (SA:18) "Suç bende mi ağam? Zorla oldu. Obada bilmeyen var mı işin esasını... " (SA:19) "Bedrana'nın ellerine bir titreme doldu. Yüreği parpazlandı. O, bunun bir oyun olduğunu bildiği halde bedeninin böylesine süt gibi kesilmesine şaşıtı kaldı. 'Can şirinmiş.' dedi. 'Yalandan da olsa korkmuşam... Düşümü sen at. Çangala geçir. " (SA:25) Naif, törelere boyun eğerek karısının suçsuz olduğunu bile bile onu oyuna getirerek öldürür. Bedrana, namusu zorla kirletilen çaresiz kadınların, oyuna getirilerek intihara sürüklenişini temsil eder. Yazar öyküde yörede sıkça karşılaşılan kadınların intihar vakalarına şüpheli yaklaşılması gerektiği mesajını da verir.

Kara Çarşafı Gelin adlı öyküde, Genzua adlı kız, babasının döktüğü kana bedel olarak töre gereği kan davalı oldukları eve yollanır:

"Ah!" dedi Şara, yüreğine. 'Ah!'... Ansızın pencerenin az ötesindeki lekeyi gördü. Kocasının öldürdüğü adamın kanydı bu. Karanlığın süpürüldüğü gecede, sanki kanatılmış gibiydi toprak. ...Can almıştı kocası çünkü, canı yaradandan tez. ... Kocası belli belirsiz çıkageldi ardından. Eli tabancalı, akli kindar... Birşeyler konuştular komşusu adamla, tez ve ateşli. Ateş açtı kocası." (BT:7) "Şara, kızının elinden tuttu. Hafif beden, ağırdı şimdi. Bıçağı görünce meleyen, huysuzlaşan kurban gibi direndi Genzua." (BT:9) Genzua'nın annesi Şara, kızını kurbanlık koyun gibi kendi elleri ile kan davalılarına teslim etmek zorunda kalır. Bir anne olarak buna razı olmasa da törelere boyun eğmekten başka bir çıkar yolu olmadığını bilir.

2.1.1.2. Yaşlı Kadınlar

Güllüşan adlı öyküde, başkışı olarak ömrünün son günlerinde kimsesizliği yaşayan Güllüşan anlatılır:

"Kıpırdandı. Kavgaya tutuşmuş doğayı duymuyordu. Fırtına, önüne kattığı yağın, yağmış karı, tek göz damın duvarlarına vurdukça, ekmek ateşten çok aranır oluyordu. Sürünmeye başladı. Bastonu az ötesindeydi. Titreyen parmaklarının en uzununu uzattı. Uzattı ya, bir karışlık yol, dağlardan daha aşılması geldi, Güllüşan'a.Sırtüstü uzandı. 'Demek, böyle ölünmüş,' dedi, hazırların üzerindeki toprağı tutan merteklere bakarken." "Kurt ulumaları bir azaldı bir çoğaldı. Obada, kimi tandırın ateşi tazelendi. Ama Güllüşan'a ne gelen oldu, ne giden." (DBAG:117) Güllüşan, genç yaşta, çocuğu olmadan dul kalmıştır. Dul olarak yaşamış, geçimini ağıtçı olarak sürdürmüştür.

Sark Çıbanı adlı öyküde, hamamda karşılaşılın yaşlı bir kadın vardır. Yaşlı kadın, hasta çocuğunu hamama getiren genç anneye teselli vermek ister:

"İhtiyar kadın çocuğun saçlarını okşayarak konuşmasını sürdürdü:-Sen hiç bu çıbanların yakışmadığı yüz gördün mü bacım? Allah'ın hikmeti işte... Peygamber Efendimiz çıbanları sıvazlamış da: 'Güzellik çıbanı,' demiş. Ya... Hepimizin yüzü dolu ama, Peygamber eli değdiğinden ıslıl ıslıl yanar yüzlerimiz, Allah'ın nuru serpilmiş bir sefer..."(KV:24) Yaşlı kadın bu hastalığı hem çaresizce kabullenmiş, hem de hastalığa bir kutsiyet yüklemiştir.

Kara Vagon adlı öyküde, mevsimlik işçileri taşıyan vagonlarda hamile kadının doğumuna müdahil olan yaşlı bir kadın vardır:

"Yaşlı kadın:'Bağırma,' der. İkın..." (KV:33)"Yaşlı kadını korku sarar:'Avrat çatlıyacak..." "Yaşlı kadın bebeği evirip çevirmede...Bebenin yumuşak derisi, kadının ellerine yapışıp kopmada: 'Uşak oğlanmış..."(KV:34)

2.1.1.3. Ağa Karıları

Çok eşliliğin yaygın olduğu Güneydoğu Anadolu bölgesinde, ağaların genellikle birden çok karısı vardır. Bunun aksi ağalığa aykırı olarak değerlendirilir. Ağa karıları öykülerde ağalara sorgusuz boyun eğen, töreyi özümsemiş kişilikleri ile yer alırlar. **Reşo Ağa** adlı öyküde de Reşo Ağa'nın üç karısının olduğu özellikle vurgulanır. Ağa karısı Güllü *"Ancak o, (Reşo Ağa) yeşil gözlü, kara saçlı, ince belli, geniş kalçalı olan Güllü'ye çizmelerini uzattı."* (RA:5) cümlesi ile tasvir edilir. Yine öyküde Reşo Ağa'nın evden kaçan kızının annesi ve ilk karısı olan Zeyno vardır:

"İlk karısı Zeyno kapıyı gümbürdetti." (RA:6) Kızının, devecileri tarafından kaçırılması ile ailenin namusu lekelenir. Reşo Ağa, adamlarını peşlerine takar. Yapılan ısrarlı takip sonucu deveci ve ağanın kızını yakalanır. Kızının töre gereği öldürüleceğini bilen annesi Zeyno, onu son kez bağrına basar:

"Zeyno Ana gönlündeki evlat sevgisi ile sarsıldı. Okşamak için uzanan ellerinin ürkekliğinden kurtulup kızına yapıştı. Şimdi sesli ağlayabiliyordu. Odadan dışarıya taşan çığlıklar, mahalleyi yerinden oynattı." (RA:12) Reşo Ağa kızının kaçırılmasından doğrudan annesini sorumlu tutarak ona hakaretler eder. Töre gereği kızının öldürülmesinden sonra, namuslarının temizlenmesi için annesinin hamama giderek saçına kına yakması adettendir:

"Kızın anası Zeyno, yeni görevine hazırlanıyordu: Hamama gidip saçına kına yakacaktı. Namusları ak-pak oldu diye..."(RA:13)

Davut İle Sedef adlı öyküde ağa kızı olan Sedef, yine bir ağa olan Davut Ağa ile rızasız evlendirilir. Sedef, genç ve güzelken Davut Ağa, yaşlı ve çirkindir. Sedef, evliliklerinin üzerinden geçen bir yılın sonunda baba evine kendisini götürmesi için kocasına yalvarır:

"Sedef'in bakışları, önüne dikilen dağları aşıp ötelere ulaşamadı. Ama akli her şeyi silip ta baba ocağına vardı. Bu kez gönlü hasret daha çok çalkalandı. Dayanamayıp kocasına derdini açtı:-Ağam be, dedi. Beni gelin aldığın evime Apar sana. (KV:10) Bu yolculuk onun hayatına mal olacaktır.

İt Ağası adlı öyküde ağaların çok eşliliğe olan merakı Şakir Ağa'nın hayatından hareketle işlenir. Tüm kudretini kaybetmiş ve 'İt Ağası' olarak anılmaya başlayan Şakir Ağa, kızını bu isteğinde araç olarak kullanır. Eşi Kevser Bacı, onun bu isteğine karşı çıkar ancak başarılı olamayınca çaresizce kocasının isteğine boyun eğer:

"Kevser Bacı, sırtını dayadığı duvarın dibinde pörsümüştü. Onun gönlü şimdi, kızı Elif, altını ve üstüne gelecek kumayla üçe biçilmişti." (KV:76)"Kevser Bacı, altını saklı olduğu yerden aldı. Ve az sonra sokak kapısı açılıp kapandı..."(KV:77)

Kevser Bacı'nın hayatının maddi zorluklar içerisinde geçmesine karşın kocası olacak Şakir Ağa'nın, eve kuma getirmeyi aklına koyduğunu ve bundan vazgeçmeyeceğini bilir.

2.1.1.4. Kaçakçı Karıları

Kaçakçılığın Güneydoğu Anadolu bölgesinde, özellikle sınır köylerinde yaygın olarak yapıldığı bir gerçektir. Kaçakçı karıları, hayatlarını kaçakçıların işbirlikçileri/suç ortakları olarak sürdürmek durumunda kalırlar.

Kesik El adlı öyküde, Fadime adında yeni evli bir kaçakçı karısı vardır. Fadime, kocası Murtaza'nın kaçakçı olduğunu evlendikten sonra öğrenir:

"Bak avrat, Sana bir sır verecem. Benim ekmeğim Suriye'de. Yani ben kaçakçıyam. Ölüm böyle, gölgem gibi kovalar beni. Emme sen de bugüne bugün kaçakçı avradı sayılırsan.'" (RA:18) Fadime, Osman adında birini sevmektedir. Osman askerdeyken rızası olmadan Murtaza ile evlendirilir. Osman askerden gelince doğruca Fadime'nin evine gider. Daha konuşmadan Murtaza eve gelir. Murtaza, Fadime'nin Osman'ı eve aldığını anlayınca Osman'ı gizlendiği hasırın içinde ateş ederek öldürür. Fadime'nin sonu ise kendi abisinin elinden olur. Töre gereği, dostuna kapıyı açan eli kesilerek, evin önünde mızrağa asılır.

Kaçakçı Şahan adlı öyküde, Suriye sınırında mayın tarlalarından geçerek jandarma korkusu altında yapılan kaçakçılığın getirdiği dramatik son işlenir. Kadınlar, sınırda öldürülen kaçakçının kim olduğunu bildikleri halde söyleyemezler:

"Teğmen bağırdı: 'Avratlar gitsin!' Kadınlar, yavaş yavaş dağılmaya başladı. Tanrı bu kadınlardan ağlamayı bile esirgemişti. Ölenin kim olduğunu ele vermemek yasalarında vardı çünkü. Ölen kaçakçının evi aranmasın, soyu mimlenip iki de bir sorgu-sualin ağzına sürülmesin diye." (KŞ:85)"Şahan'ın karısı buruşuk bir suratla, kocasına son kez baktı. Üzerine atılmak. 'Heyvağ...' diye dövünebilmek için canını bile vermeye hazırды. Fakat aklına çocukları düşüyor, onların geleceği ve hısımlarının ekmek parasına kan doğramaya cesareti kıt geliyordu." (KŞ:85) Kaçakçı karıları mayın tarlalarında yitirdikleri eşlerine son bir kez olsun sarılıp ağıtlar yakamaz, acılarını içine gömmek zorunda kalırlar.

Birkaç Kaçakçı adlı öyküde, kaçakçı Hamdo'nun ömrünü kaçakçılıkta nasıl tükettiği, eskiden kaçak olarak yurda sokulan sigaraların yurda artık gümrüklerden sokulduğu anlatılır. Eski bir kaçakçı olarak Hamdo, karısı ile birlikte Urfa'nın unutulmuş bir mahallesinde yaşamaktadır:

"Kaçakçı Hamdo, bozkırdaki tüm sesleri tanır, yerde bir böceği ötüşünden, havada bir kuşun kanat çırpışından türlü anlamlar çıkarabilirdi. Ama, o yıllar geride kalmıştı. Şimdi, Urfa'nın unutulmuş bir mahallesinde, kalın, eskimiş taşların örttüğü iki göz damda yaşıyordu. Bozkır sesleri, mayınlı topraklar yoktu artık. Karısının ayak sesleri, aptes alırken çıkardığı tıkırtılar, şırıltılar, tahta bacağının dengesiz çarpışları, tanıştığı yeni seslerdi. Ama, birkaç haftadır yeni bir ses daha konuk gelmişti eve. Bu ses, yandaki küçücük odadan gelen oğlunun öksürükleriydi." (BG:27) Kaçakçı Hamdo'nun karısı yıllarca kocasının hayatından endişe etmiş, sınırdan gelecek ölüm haberini beklemişti. Şimdi ise oğlu Zülfikar'ın hayatından endişe etmektedir:

"Sabah namazına kalktı karısı. Kısık gaz lambasının ışığını birazcık canlandırdı. Aptes almak için odanın eşikliğine gideceği sıra, Kaçakçı Hamdo, yatağının içinde kıpırtısız dururken sordu: 'Bu öksürük de neyin nesi looo?' 'Bilmiyim,' dedi kadın. 'Hasta olmya?... 'Ben diyem, cıgaradandır. Eee, ya yaşı tütüne yatkındır hani.' 'Allahvere tütünden ola. Ciğerine bir leke düşmesin?' 'Tövbe de avrat. Ölümlere onun uğruna gitmemişem mi? Bu bacağı, onun uğruna kaybetmemişem mi? Zülfikar'ın anası, eşikliğe doğru yürüdü. Odanın içi hala öksürükliyordu." (BG:27-28) Kaçakçı karısı olarak hayatı, sevdiklerini kaybetme korkusu ile geçmiştir.

2.1.1.5. Anneler

Bekir Yıldız öykülerinde anneler yaşadıkları acılar, özlemler ve yalnızlıklarla önemli bir yere sahiptir. Anneler kimi zaman öyküde başkarakter, kimi zaman norm karakter, kimi zaman da kart karakter olarak yer alır.

Kesik El'de kaçakçılığın ve töre cinayetlerinin birlikte işlendiği görülür. Öykü başkışisi Fadime'yi, annesi tarlada doğurur:

"Kadın yere kıç üstü oturmuş, iki elini de arkaya dayak yapmıştı. İniltili bir sesle: - Çocuk donuma düştü herhal, diyebildi." (RA:14) Fadime'nin annesi, sürekli hamile bırakılan ve köy yerinde çocuklarını tarlalarda çalışırken doğuran anneleri temsil eder. Fadime'nin annesi, kızı Fadime'ye mutlu olacağı bir gelecek hazırlayamamış, kızını töreye kurban vermiş bir annedir.

Köy yerinde yaşanan sağlık sorunları **Şark Çıbanı** adlı öyküde tema olarak işlenir. Kadın olarak öyküde bahsedilen kişi bir annedir ve kız çocuğunun burnunda "Şark Çıbanı" vardır. Bir anne olarak çocuğunun burnundaki bu çıbana şifa arar:

*"Kadın, rafa uzanıp küçük bir kağıda sarılmış pudrayı aldı. Pudra Suriye'den Kaçak gelmişti, mahalle komşusuna. Şark çıbanlarını kurutan bir pudraydı bu. Bir çimdik alıp iki yıllık bebenin yüzüne serpti. Bebenin burnunu tümüyle kaplayan çıban irin içindeydi. Burun delikleri kan pıhtıları ile dolmuştu. Kahve kaşığından küçük ağzı açıktı ve ancak bu açıklıktan içeri hava çekebiliyordu." (KV:20-21)*Şifanın kocakarı ilaçlarında aranması sonucunda çocuğunun burnu kalıcı olarak hasar alır:

"Kadının her yanı titremeye başladı. Kesik burunlu bebesinin geleceğini, bir yıldırım hızıyla düşünebildi. Burnun sol kanadından bir parça kopmuş ve kirli suların içinde akıp gitmişti." (KV22-23)

Abdo ile Hakko adlı öyküde, Abdo ile Hakko'nun annesi Zemzem Bacı öyküde fon karakter olarak yer alır:

"Zemzem Bacı'yı sanki birisi dürttü. Yatağın içinde kıpırdanmaya başladı. Namaz vaktiydi." "Henüz kırkına bile ulaşamadığı halde, kıvrır kıvrır olmuş saçlarına bakımsızlıktan iyiden iyiye ak düşmüştü. Ömrü boyu, toprağın üzerinde bedenini dolaştıran ayakları, güneşten çatlayan dere kenarındaki çamurlara dönmüştü. Elleri sanki ayaklarına özenmiş onlardan geri kalmamıştı." (KV:35) Zemzem Bacı bir anne olarak çocukları için çalışmış, bedenini hoyratça tüketmiştir.

Sekizinci Bebe adlı öyküde, köy yerinde küçük yaşta evlendirilen ve sürekli hamile bırakılan kadınlar işlenir. Öykü başkışisi Atiye Bacı eşi tarafından sürekli hamile bırakılan

bir annedir. Ona bu kadar çok çocuk doğurmaması gerektiğini Zemzem Bacı *"Aklına Zemzem Bacı'nın dedikleri geldi: 'Uşakların ardını almazsan, bir orduya sahip olacağsan kız...' (KV:6)* cümleleri söyler.

Tozun Altı adlı öyküde, çocuğunun hastalığına çare arayan bir annenin cahillikle yaptıkları anlatılır:

"Vesselam, zehirlemiş anamın ak sütü beni. Bedenim olmuş lemun sarısı. Anam büyüklerine danışmış: 'Bu enik neden sarıya kesti?' diye akli erenler demiş ki: 'Bu eniğin illeti, kellesinde. Sen onu bir pınar başına aparmalısın. Kellesini çakmak taşıyla öfelemelisen. Sarı renk, ala döner.' Anam beni doğru pınar başına aparmış. Oturtmuş önüne...Sonra büyük büyük çakmak taşlarını başıma çalmış. Başından kanlar boşanmış. Pınar kırmızıya kesmiş...Ben gene sarıdan ala dönmemişem."(KV:57) Annelerin bu cahilliği çocuklarının hayatını doğrudan etkiler.

Bir Yeryüzü Parçası adlı öyküde, köylüler üzerinde terörün etkileri ve teröre kurban edilen anneler işlenir:

"Köy çevrildiğinde, güneş toprağın geceden kalma terini çoktan kurulmuştu. Erkekler anladı gelenlerin kimler olduklarını. Elllerinde tüfekler vardı. Çocuklar önce oyun sandı, olup biteni. Tüfeklilerin bacakları arasına girmek istediler. Kovuldular. Kadınlar, yaban çiçeklerini koparıp namluların ucuna takmak istediler. Takmak istediler ya, korkularından büzüşüp kaldılar oldukları yerde." (DBAG:112)

Şahinler Vadisi adlı öyküde, ağa zorbalığı altında, şahin avcılığı ile sürdürülen bir hayat işlenir. Zemzem, kocası Gafur'a yine erkek çocuk doğurmuş olmanın gururunu yaşar:

"İşte, sana gene oğlan doğurdum Gafur... Aferin mi bana?..'Gafur sesini çıkarmadı. Zemzem yeniden konuştu: 'İsmi de hazır, kısmeti de hazır... Allah yoksulluğumuza acıdı. " (Mİ:72) Bir anne olarak Zemzem, tüm saflığı ile hayata bakmakta, kocasını memnun etmekten başka bir şey düşünmemektedir.

Beyaz Türkü adlı öyküde, gebe bir kadının kocası ile özgürlüğe kaçışı vardır. Çocuğu için özgür bir hayat hayalleri kurar:

"Çukurun içine atıyorlar kendilerini. Adam daha az görünüyor. Kadın gebe. Karnındaki çocuk kadar yüksek duruyor kocasından. Geçiyor arabalar. Rahatlıyorlar. Adam sırtüstü şimdi. Kadın oturmuş. İkisinin de yüzü alacakaranlık. Oysa gün, en aydınlık, en sıcak zamanında." (BT:44) Öldürülen kocasının ardından ağlamak ister ancak bunu yeni doğan çocuğunun da öldürüleceği korkusuyla yapamaz.

Tahir Usta adlı öyküde, Tahir Usta'nın psikolojik sorunları olan annesinden söz edilir:

"Anaları sağdı o yıllar. Kara sevdaya tutulmuştu. Gecenin bir saatinde, sabahın alaca karanlığında gelirlerdi karı-koca. İşte o zaman fırlarlardı çardaktan. Atarlardı kendilerini aşağıya. Babaları eline zincirin ucunu dolamış olurdu. Zincirin öteki ucunda da anaları bulunurdu. Bilirdi bunu Tahir de kardeşi de. Atılıp analarına sarılırlardı. Dağ-bayır demeden, bir gün, iki gün karısını arayıp bulan, bulduğu yerde döven, zincire vuran adam, hırsından çekerek zincirleri." (BT:30) Yaşadığı psikolojik sorunlar nedeniyle kendi davranışlarını kontrol edemediğinden çocuklarına annelik yapamaz. Tahir Usta ve kardeşi anne sevgisi görmeden büyür.

Bir Nazlı Vardı adlı öyküde, törelere kurban edilen Nazlı'nın çaresizlik çıkmazındaki annesi vardır:

"Anası, elinin birisini uzattı. Nazlı'nın yaşmağından sızan saçları tuttu. Avucunun içinde gıcırdattı.'Anan sana hayran olurdu, namussuzluğun olmasaydı...'Nazlı, başını kaldırdı. Kollarını anasının boynuna doladı. Yanaklarından öptü." (DBAG:109) Nazlı'nın annesi kızının koca evinden gönderilmesi karşısında çaresizdir. Töre gereği kızının ödeyeceği bedeli bilir ve çaresizce buna boyun eğer.

Bozkır Gelini adlı öyküde törelere kurban edilen Atiye'nin annesine yer verilir. O da Nazlı'nın annesi gibi çaresizdir.

"Anan öldü,' diyor anası. Atiye gülüyor. Atiye bayıldı bayılacak gülmekten. Anası, Atiye'nin sırtına bir yumruk indiriyor.'Gülme, dinle,' diyor. 'Ben öldüm senin için. Bu bir... Baban da öldü. bu iki... Kardeşlerin Ali, Osman, Davut, Ayşe, Fatma, Elmas, Gülsün de öldüler. Bu üç... Neymiş kızım?..'Atiye'nin gülmesi kuruyor. Atiye, anasının yüzüne pel pel bakıyor." (BG:12) Atiye'nin annesi kızının on yaşında kendinden yaşça çok büyük olan bir adama başlık parası karşılığında satılmasına engel olamaz. Kızının hayatının töre tarafından yok edilişi karşısında bir tepki geliştiremeyip çaresizce kızına töreye boyun eğmesini öğütler.

2.1.1.5.1. Ağa Karısı Anneler

Bekir Yıldız'ın Reşo Ağa ve İt Ağası adlı öykülerindeki ağa karıları aynı zamanda bir annedir. Yazar, ağa karısı annelerin, anne olarak yaşadıklarına dikkatleri çeker.

Rešo Ağa adlı öyküde Rešo Ağa'nın ilk karısı Zeyno'dur. Rešo Ağa, kızının kaçırılmasından annesini sorumlu tutarak ona hakaretler eder. Kızının töre gereği öldürüleceğini bilen annesi Zeyno, onu son kez bağrına basar:

"Zeyno Ana gönlündeki evlat sevgisi ile sarsıldı. Okşamak için uzanan ellerinin ürkekliğinden kurtulup kızına yapıştı. Şimdi sesli ağlayabiliyordu. Odadan dışarıya taşan çığlıklar, mahalleyi yerinden oynattı." (RA:12)

Töre gereği kızının öldürülmesinden sonra, namuslarının temizlenmesi için annesinin hamama giderek saçına kına yakması gerekmektedir:

"Kızın anası Zeyno, yeni görevine hazırlanıyordu: Hamama gidip saçına kına yakacaktı. Namusları ak-pak oldu diye..." (RA:13) Töre karşısında ağa karısı olmasının ona kazandırdığı hiçbir ayrıcalık yoktur.

İt Ağası adlı öyküde Şakir Ağa'nın eşi Kevser Bacı bir anne olarak, kızı Elif'in babası tarafından başlık parası yerine sevmediği biriyle evlendirilmesine karşı çıkar:

"Kevser Bacı, sırtını dayadığı duvarın dibinde pörsümüştü. Onun gönlü şimdi, kızı Elif, altını ve üstüne gelecek kumayla üçe biçilmişti." (KV:76) Eski bir ağa karısı olmasına rağmen Kevser Bacı'nın hayatı maddi zorluklar içerisinde geçmektedir. Oğlu bu yokluğa dayanamamış askere gitmiş, kızı halasının evine istemeye istemeye yollanmıştır.

2.1.1.5.2. Kaçakçı Anneleri

Kaçakçılık ve töre cinayetlerinin birlikte işlendiği **Akyavuz** adlı öyküde, babası gibi kaçakçı olan Akyavuz'un annesi Mekke kadın, norm karakter yer alır. Oğlu Akyavuz'un kaçakçılıktaki hünerinin ve korkusuzluğunun rahmetli babasına çekmesiyle gurur duyar:

"Atlar gelip geçmişti bazı çalıların üzerinden. Seyrek geçen, ama korkulu insan yüreği taşıyan atlar...Akyavuz'du önde giden. Babasından yadigardı bu işin ona. O bilirdi, hem yolun kisasını hem hükümeteşiz olanını. Korku çoğaltmamış yürek, yalana dönmemiş dil ondaydı." (BT:22)

Mekke kadın, oğlunun kaçağı ihbar edeni bulup kafasını kesmesini töreye uygun bulur:

"Mekke kadın, oğlunun saçlarına el attı. Bir güzel okşadı onları."

'Oh yavrum,' dedi. 'Eline sağlık.' Desene obamızda hemin kara, hemin ak bayram var. Babana rahmet yağacak, sudan bol..." (BT:26) Mekke kadın'ın, eski bir kaçakçı karısı

olarak kaçakçılığın kurallarına sıkı sıkı bağlı olduğu, bunu bir anne olarak oğluna aktardığı görülür.

Bir geçim tarzı haline gelen kaçakçılığın neticesinde, mayın tarlalarında son bulan gencecik hayatların anlatıldığı **Çiçeksiz Mezarlar** adlı öyküde, on üç yaşında kaçakçılık yaparken sınıra döşenmiş mayın tarlasında can veren İdan'ın annesi Hamise Ana yer alır:

"Oğlunun mezarı başına çöktüğünde, ter içindeydi. Mayınlı tarlayı aşıp ölümün arasından, ömürü ayıklayabilmişti. Gücünü ana yüreğinin sevgisi ile kumandan öfkesinden almıştı. Elleri titriyordu. Güneşe rastlamadan Suriye'yi geçmesi gerekiyordu. Suriye ile Türkiye... Şu tel örgüler, şu tapular, tapular... Mezarı, üzerindeki taşlardan ayıklamaya başladı... Tazeydi mezar..." (DB:78) Bir anne olarak Hamise Ana, oğlunu kendinden ayıran sınırlardan ve sınırların bekçisi jandarmalardan nefret eder. Oğlu ile arasına giren her türlü engele düşman olması, genlerine işlenmiş annelik duygusundan kaynaklanır.

2.1.1.5.3. Maraba Anneleri

Obaların Yasası adlı öyküde, Zoro'nun yaşlı annesi Fenkli Sultan vardır:

"Fenkli Sultan'ın gözleri kapalıydı henüz. Ama kulakları, horozların sesiyle gagalanınca, gözleri yeni güne karşı daha fazla duramadı. Açıldı yavaş yavaş. Tek göz damda, oğluyla birlikti o. Az ötesine baş uzattı. Zaro uykudan sıyrılamamıştı daha. 'Kalk oğlum' dedi, Fenkli Sultan. 'Düven seni bekler.' (S:55)

"Töbe de yavrum' dedi. 'Ağaya küsmek olur mu? Neredeyse kapımıza dayanır. Şeytana uyma." (S:57) Fenkli Sultan, hayatı boyunca ağa emri altında çalışmış, ağayı veli nimeti olarak bilmiştir. Oğluna da bu yönde telkinlerde bulunur.

2.1.1.6. Yaşlı Anneler

Büyük Yas adlı öyküde Şehmuz'un annesi ismi söylenmeden yer alır:

"Gülsün, çevresine bakındı. Şehmuz'un anasıyla bakışları birleşti. İhtiyar kadının konuşacak dermanı yoktu. Ancak gözlerini kırıp başını hafifçe öne eğdi." (KŞ:52) Şehmuz, köyde yapılan bir düğünde arkadaşı tarafından öldürülür. Yaşlı kadın, oğlunun en yakın arkadaşı tarafından öldürülüşü karşısında büyük bir hüznün yaşar.

Bozkır Gelini adlı öyküde, Atiye başlık parasına Hamza adında kendinden yaşça büyük biri ile evlendirilir. Hamza'nın annesi hasta ve yatalaktır. Oğlunun kendinden yaşça çok küçük bir kızı alıp eve getirmesine ses çıkarmaz. Atiye'nin, oğlu Hamza'dan korkmaması için sözler sarfeder:

"Ben eve gideceğim,' diyor Atiye sonunda.'Evin burası oldu,' diyor koca adam. 'Sen karımsın. Ben kocanım. Ama söz olsun, büyüyünceye kadar sürmem elimi sana... Sürmem elimi... Bana karılık değil, anama hizmet için...'Yatalak kadın, yorganın bir ucunu titreyen elleriyle güçlükle açıyor.'Gel kızım,' diyor. 'Koynuma gel. Yat benimle birlikte. Ne zaman ki büyürsün, o zaman girersin Hamza oğlumun koynuna.'" (BG:14)

Ölü Bohçası adlı öyküde başkışı Atiye Ana'nın, oğlunun yolunu gözlerken yaşadıkları anlatılır:

"Atiye Ana gözlerini açtığında, oda ışıksızdı. Hayatı boyunca hiç saati olmamıştı onun. Zamanı ya ezan sesiyle, ya da ışıklarla ölçüp biçmişti hep. Gözlerini yumdu. Işıksız, ezan sessiz odası, dünyanın çok uzağındaydı sanki. Kapattığı gözleri, yüreğindeki sevinci, korkuyu dindiremedi ama. Bu sevinç, bu korku, yüreğini bir kabartıp bir söndürdükçe, yatağı dar geldi ona. (..) Bugün geliverir oğlum.' Gözleri sulandı. Ağlıyordu. 'Ya gelmezse? Ya, o gelmeden ölürsem ben? " (BG:97) "Ölü bohçasına doğru emekledi. Sıvası dökülmüş, yer yer çatlamış, dört duvarın örttüğü odasında, bohçasını aradı. Bu ölü bohçası, onun en değerli varlığıydı. Kendisinden, hayatından bile değerliydi. Ölüsünün kurtuluşu olacaktı bu bohça." (BG:98) Artık son günlerini yaşayan bir anne olarak en büyük arzusu öldükten sonra adetlere uygun olarak gömülmeğidir. Bunun için "Ölü Bohçası" denilen bohçayı hazırlamıştır.

2.1.1.7. Mevsimlik İşçiler

Kara Vagon adlı öyküde mevsimlik işçi olarak iç göçe mecbur kalan insanlar anlatılır. Bu insanların içerisinde kadınlar da bulunur:

"Kadınlar, kadının başına dikildi."... "Kadınlar meseleyi kavradı. Sıklaştılar." (KV:32)"Bir erkek bağırdı:'Sen misen avrat? Kız Ayşo!...Kadın sesi aldı, hemen cevapladı:'He...Doğuruyam!..." (KV:32-33) Hamile olan Ayşo, diğer kadınların yardımı ile çocuğunu doğurur.

2.1.1.8. Ebeler

Kuyu adlı öyküde, mesleği ebelik olan Rabia Bacı adında bir kadın vardır:

"Doğurmadı avrat. Sancılanmış...Daha bir kaç gün çeker."Ne biçim ebesen? Çek al... Bilmisen mi, biye para lazım..."(KV:109)"Yan odada su ısıtan kadının yumuşak sesi duyuldu:'Rabia Bacı, haberin olsun, oğlan doğarsa iki misli para alacağsan." (KV:112)

Öyküde norm karakter olarak yer alan Rabia Bacı, oğlunun kumar bağımlılığı karşısında çaresiz kalmış kendi oğlunun elinde can vermiştir.

2.1.1.9. Ölü Yıkayıcılar

Ölü Bohçası adlı öyküde ölüm döşegindeki Atiye Ana, ölü yıkayıcısı olarak Sultan kadından bahsettikten sonra, onun armağanının para olarak mutlaka verilmesi gerektiğini söyler:

"Kim kaldıracak bu ölüyü?...Konu komşu...Kim yıkayacak bu kadını?... Ölü yıkayıcısı... Sultan kadın, ölü yıkayıcısı...Hani onun armağanı? Para ister ölü yıkayıcı..." (BG:100) Fon karakter olarak öyküde yer alan ölü yıkayıcısı kadın konuşturulmayıp sadece isim olarak öyküde geçer.

2.1.2. Şehir/Kent Çevresinde Yaşayan Kadınlar

Şehir/kent çevresinde yaşayan kadınlar, köy/kasaba çevresinde yaşayan kadınlardan farklı sorunlar yaşarlar. Öykülerde ağırlıklı olarak işlenen insanın emeğinin sömürülmesi olduğundan olsa gerek, şehir/kent çevresinde yaşayan kadınların geçim sıkıntısı içindeki psikolojik durumları ön plana çıkar.

2.1.2.1. Şehirli Kadınlar

Evlilik Şirketi'nde, evlilik hayatlarını sorgulayan bir karı koca vardır. Evlilikleri üzerine yaptıkları tartışmada kadın, duygusal yönden yıpranır:

"Sus!" dedi adam. Tüylerimi diken diken eden şu iki sözcüğü duymak istemiyorum: Sen ve ben... Güzel her konuşmayı, sonunda tartışmaya dönüştüren iki sözcük. Birlikte bir ömrü paylaşıyoruz, bir türlü biz olamıyoruz nedense?"Olamayız.'dedi kadın sinirli sinirli. 'Kahveleri bile aynı cezveden içemiyoruz hala.'...." Anladım.' dedi, karısının elindeki şeyi görünce. 'Bugün evliliğimizin..."Dokuzuncu yılı... Kutlayalım mı? " (EŞ:7)" Çalışacağım,' diye bağırdı kadın. 'Lanet olsun parana..."...'Ortaçağ kadını değilim ben. Çalışacağım, bugünden tezi yok. Çalışacağım...' "(EŞ:84) Kocasının kazancı altında hayatını ona bağımlı olarak sürdürmeye isyan eder.

Sucukçu öyküsünde, sucuk fabrikasında çalışan adamın karısı fon karakter olarak, sadece fiziksel özellikleri ile öyküde yer alır:

"Adam karısını anımsadı. İnce bacaklı karısını, çarpık bacaklı karısını... Bacakları, sucuk yapılı karısını..." (RA:42) Kadının bacaklarının eğri oluşu kocasında psikolojik davranış bozukluklarına neden olur.

Yorulmayan Adam'da, norm karakter olarak yer alan isimsiz kadın kahraman tüm zamanını ev işleriyle geçirip yorgun düşmekte, kocasının cinsel isteklerine karşılık verememektedir:

"Akşama kadar oradan oraya koşuyorum. Bir gün evin derli toplu olduğuna dikkat ettin mi? Bugüne kadar, elini attığın bir şeyin eksik olduğunu gördün mü?" (RA:51) Kadın, koşuşturmayla geçen yaşamından kocasının haberdar olmamasına isyan eder.

2.1.2.2. Anneler

2.1.2.2.1. Yaşlı Anneler

"Ana, ana! Çeneni tutsan olmaz mı?"

Aile hayatında gelin-kaynana çatışmasının tema olarak işlendiği **Öl Ana** adlı öyküde, iki yıl önce kocası ölünce oğlunun evine sığınan bir anne anlatılır:

"Anasının saçları siyahmış, dalgalıymış... Şimdi una bölünmüş bu saçların dalgaları küçülmüş, kıvrır kıvrır olmuştu. Gençlik yıllarındaki alyanaklara yollar batmış, sürme çektiği kaşları hem beyazlaşmış hem de kalınlaşmıştı. Güneşin parlaklığına meydan okuyan gözlerine, şimdi mum ışığı fazla geliyordu. İğnelere iplik geçiren gözler, şimdi çuvaldızdan ürkiyordu... Gençlik yıllarının pamuk gibi elleri, şimdi kabaran damarlarının sert yatağı olmuştu. Altı çocuk büyütmüşlerdi bu eller... Bu altı çocuk, kadında güzel ne varsa alıp götürmüştü. Geriye eskitilmiş bir yumak kemik, et ve sinir bırakmışlardı. Ve iki yıl önce bu ana, ölen kocasıyla birlikte, ruhundaki gençlik yıllarının tatlı anlarını da toprağa gömmüştü." (RA:87) Yaşlı kadın gelini tarafından kabul görmez ve oğlunun evinde bir yabancı gibi yaşamaya mahkûm edilir.

Hacer Nine adlı öyküde de **Öl Ana** öyküsüne benzer bir gelin-kaynana çatışması tema olarak işlenir. Hacer Nine, gelini tarafından evde fazlalık olarak görülür:

"Her şey ananın yüzünden. Sanki yerimiz çok da. Ulan Ahmet, kız Fatma çekilin şöyle. Ben karı olamaz mıyım? Yeter be! Ya o, ya ben. Anlıyor musun herif, başımı alır giderim yoksa. Haddini bildirsene şunun. Gitsin evimden. Bir boğaz eksik olur." (S/DBAG:124) Hacer Nine, gelinine meydanı boş bırakmaz onunla tartışır:

"Susun be! Bıktım dırdırınızdan. Paylaşmadığınız ne sizin ha? Ana, ana! Çeneni tutsan olmaz mı? Gene ondan yana çıktın öyle mi oğlum? Konuşmak benim de hakkım. Biz

de gelin olduk vakti zamanında. Gelin olduk ya, dilimiz yoktu oğlum." (SA/DBAG:125) Bu tartışma sonunda oğlu tarafından sokaklara terk edilir.

İşçilerin yaşadığı yoksulluğun tema olarak işlendiği **Bir Günün Ölülere** adlı öyküde yaşlı bir işçi annesi vardır:

"Mutfağa koşuyor kadın. Su getiriyor. Alnını, sinisini islatıyor kocasının. Tüyleri dökülmüş sinesinde, çukurluklar, benekler var. Eski bir atletin askıları, lime lime olmuş. Kadın çırpınıyor. Kadın ölmek üzere olan adamdan daha çok çırpınıyor. Demek, böyle yoksul ölecek kocası. Hani, umutları? Hani, bir gün yoksulluğun belini kıracakları üzerine konuştukları tatlı sözler? Bu sözleri de alıp götürecek kocası. Kapıya çıkıp bağıyor. Doktor çağırın, ölüyor!" (SÖ:324) Yaşlı kadın, yıllarca işçilik yapmış olan kocasının, yoksulluk içinde ölecek olmasına isyan eder.

Yaşlılıkta, ölüm döşğinde yaşanan yalnızlığın, kimsesizliğin tema olarak işlendiği **Şair Ana** adlı öyküde başkışı olarak, evlenen oğlu tarafından dışlanan yaşlı bir anne-Şair Ana-vardır:

"Evladım Ali tahsilini ikmal ediyor. Eli ekmek tutuyor. Evlendiği gün de, o merhametli evladım ölüyor sanki. Onu şiirlerle okumuştum, şiirlerle büyüttüm. Şimdi bir lokma ekmeği başıma vura vura bana yediriyor. Kimsem olmadığı ve eskisi gibi çalışamadığım için bu tahammül edilmeyen cefalara katlanıyorum. Şiirlerimden dolayı atıldığım zindan, bundan daha az cefalıydı. İşte benim tercüme-i halim..." (BG: 23) Şair Ana, ölüm döşesindeki bu yalnızlığını geçmişte yazdığı şiirleri yüzünden yatmış olduğu hapis günleriyle karşılaştırır.

Canlı Tabanca adlı öyküde, toplumsal çatışmanın baskısı altında erken bunama hastalığına yakalanan çocuklar tema olarak işlenir. Bu çocuklardan biri olan dokuz yaşındaki Fadime'nin, yaşlı annesi çocuğunun yaşamış olduğu her an öldürülme korkusu karşısında çaresizdir:

"Kapı çalınıyor. İçeriye yaşlı bir kadın giriyor. Fadime'nin annesi bu. Ayakta duran doktora, yere oturmuş kızına bakıyor. Bu sıra bir gürültü kopuyor. Hastanenin az ötesindeki ana yoldan panzerler geçerken, havada da pek çok helikopter uçuyor. Fadime'nin annesi soruyor: "Bir şeyi yok, değil mi doktor bey?" (BG:94) Öyküde kart karakter olarak yer alan annenin, çocuğunun yaşadıklarından doğrudan etkilendiği görülür.

2.1.2.2.2. Genç Anneler

"Sen bana bakma... Anneler hem ağlar, hem güler..."

Yoksulluk ve geçim sıkıntısının tema olarak işlendiği **Ayağa Dayak** öyküsünde, sakat kocasının yükünü omuzlarında taşıyan bir anne vardır. Geçim sıkıntısı içerisindeki hayatlarından bunalmış, ödeyemedikleri ev kiralari yüzünden kapıya haciz ihbarnamesi gelmiştir:

"Kadın kağıdı imzaladı. Postacı gitti. Kadın kapı aralığında ihbarnameye okudu. Zavallının canı zaten burnunun ucundaydı. ihbarname, patlamaya hazır irine vurulan neşter gibi, kadını yüreğindeki dertleri değişti sanki." (RA:73)"Henüz otuzuna bile varmamış kadın, yaşından çok büyük gösteriyordu." (RA:74)"Kadın, başını kaldırdı. Kötü kaderlerine bulaşan çocuklarına baktı. Ağlamasını içine teperek sustu. Gözlerinin yaşını kutladı. Bir eliyle kızının kıvrıcık saçlarını okşadı, öteki eliyle oğlunu, bulunduğu yerden yanına çekti, göğsüne bastırdı. 'Hiç oğlum,' dedi. 'Sen bana bakma... Anneler hem ağlar, hem güler...' (RA:74) Öyküde norm karakter olarak yer alan genç annenin tüm gençliğini yaşadığı yoksulluğun alıp götürdüğü görülür.

Sabahın Kurtları adlı öyküde, mülakatla yapılan üniversiteye alım sınavında kızının başarılı olması için sarı saçlarını kesmek zorunda kalan bir anne anlatılır:

"Kesecek misin anne?' Nasıl bir anne o? Ya babası? Babası da mı engel olamaz kesilmesine? Kızları..." (DB:64)"Annenin elinde bir makas var. İnce, uzun, beyaz bir makas... Güneşten uzanan birkaç damla ışık parlatıyor beyazlığı. Anne, kızının yüzüne, aynada bakıyor. On sekiz yıl aynanın içine doluyor. Yelin önünde yuvarlandıkça büyüyen bir bozkır bitkisi, yüzlerce, binlerce insanın karıştırdığı misinalar gibi yıllar." (DB:64-65) Öyküde norm karakter olarak yer alan annenin çocuğunun geleceği için kaygı yaşadığı görülür.

İşsizliğin insanları yurtdışı gurbetine sürükleyişinin anlatıldığı **Üç Yoldaş** adlı öyküde, işsiz olan Feyzullah'ın gündelikçi olarak çalışan karısı, işsiz kocasını çocuklarının başında evde bırakarak işine koşturur:

"Kadın, küçük pencereden baktı dışarıya.'Otobüs gelmiş.' dedi. 'Kaçırmayayım. Haydi siz de kalkın artık." (SA:39) "Kadın hazırlanmıştı bu sıra.'Otobüs kaçacak, ben gidiyorum.' dedi. 'Çay kaynadı. Ekmek alırsınız.'(SA:41) Öyküde norm karakter olarak yer alan genç anne, çocukları için çalışıp çabalamakta yaşadıkları yoksullukla mücadele etmektedir.

Hacer Nine adlı öyküde de Öl Ana öyküsünde olduğu gibi gelin kaynana çatışması anlatılır. Fabrikada çalışıp eve ekmek getiren gelin, kaynanasını evde fazlalık olarak görerek, kocasını kaynanasına karşı kıskırtır:

"Her şey ananın yüzünden. Sanki yerimiz çok da. Ulan Ahmet, kız Fatma çekilin şöyle. Ben karı olamaz mıyım? Yeter be! Ya o, ya ben. Anlıyor musun herif, başımı alır giderim yoksa. Haddini bildirsene şunun. Gitsin evimden. Bir boğaz eksik olur. Fabrikalarda, didinip çalışmam yetmiyormuş gibi, bir de..."(DBAG:124) Öyküde kart karakter olarak yer alan anne, duygularını kontrol etmekte zorlanır. Mutsuzluğuna neden olarak kaynanasını görür.

2.1.2.3. Sevgililer

"Beklerim seni Bahri'm."

Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin gurbette yaşadıkları çıkmazların dramının anlatıldığı **Mahşerin İnsanları** adlı öyküde, yurt dışında çalışan Türk işçinin Türkiye'de kalan sevgilisi vardır. Birbirlerine kavuşmaları için iki yıl on sekiz gün daha beklemleri gerekir:

"Heyyy... Canım..."Heyyy...Şükür sağsın ya?...İyisin ya?..."Seni gördüm iyi oldum,' diyor kadın.Bakıyorlar birbirlerine. Sevginin özleminde, tüm sözcükler güçsüz, öksüz kalıyor.'Demek iki yıl on sekiz gün kaldı yurt dışına çıkabilmen için?...Mektubunda böyle yazmışsın...'Ah,' diyor kadın. 'Şükürler olsun ki, iki gün daha eksildi on sekiz günden..." (Mİ:49-50) Öyküde norm karakter olarak yer alan genç kadın, sevgilisine bir an önce kavuşmanın hayalini kurar.

Tohum adlı öyküde, başlık parası için gurbete çıkanların yaşadıkları sağlık sorunları işlenir. Cüzam hastalığına yakalanan Bahri'nin memleketi Muş'ta bir sevdiği vardır. Bahri sevdiğinin hastalığını bilmesini istemez:

"Bahri'nin de küçücük, yuvarlak, ortasında Türk bayrağı olan bir aynası vardı. Saçlarını bu aynanın içinde tarardı. Bu aynanın içinde gülümserdi Sedef'ine.'Bir evlenebilsek.'Beklerim seni Bahri'm.'Biriktiririm bu güz başlığını.'Biriktir Bahri'm.'Senin ismin Göktaş olsun Sedef'im.'" Sedef, sevgilisi Bahri'ye gönülden bağlıdır ve onu hasretle bekler.

Üç Bit adlı öyküde, kahramanın sevgilisi olduğu anlaşılan adı söylenmeyen bir kız vardır:

"Kız, adamın soğuk davranışından ürktü. Dişiliğine güvenerek elindeki avı sindirmek istedi. Adamın uzanmadığı dudaklarına tatlı bir gülüş katarak: 'Güzel günümüze ilk armağanım,' dedi ve adamın dudaklarına uzandı." (RA:61) Öyküde norm karakter olarak yer alan genç kız sevgilisine gönülden bağlıdır.

2.1.2.4. Devlet Memurları

2.1.2.4.1. Doktorlar

"İsmim Bahri'dir doktor hanım."

Tohum adlı öyküde cüzam hastanesinde çalışan bir bayan doktor vardır. Bir meslek mensubu olarak kart karakter özelliği gösterir. Öykü başkışısı Bahri, cüzamlı olduğunu bayan doktordan öğrenir:

"İsmim Bahri'dir doktor hanım. Köylü Muş'a bağlıdır ağalar, beyler. Viran oldu sevdam. Sevdama vurgunum ben. Cüzam yıktı beni. Olur muymuş böyle? Böyle de olur muymuş ya?... Çalışmaya alıp götürüldüğün dağ başında, insanın kendi eli, taş olup yüzüne düşer miymiş hiç? Sevdalıma söylemesin dost, düşman...Demek cüzamlıyım ben." (BG:43) Bahri, kendine yakın gördüğü doktora içini döker.

2.1.2.4.2. Polisler

"Karakol kokacak evliliğimiz...."

Bir Kadın Polis adlı öyküde evli kadınların çalışmasının evlilik hayatına getirdiği sorunlar işlenir. Rauf'un karısı Leman, kocası işsiz olduğu için polisliğe müracaat eder, müracaatı kabul edildikten sonra da görevine başlar. İşsiz olan kocası onun polis olmasını kabullenemez:

" Bana polis deme,' dedi Leman. 'Karım de, eşim de, canım de...'Polissin,' dedi Rauf. 'Polis!..'Karınım, eşinim, dedim ya...'Bağırma,' dedi. 'Polis gibisin işte!'Sen hastasın,' dedi Leman. 'Amma da taktın bu işe. Hem bağırın kim? 'Bağırmalısın ama. Korkutan olmalısın. Sert kadın. Kadın polis...' (BG:54-55) Öyküde norm karakter olarak yer alan Leman kocasının onu polis olarak kabullenmesini ister.

2.1.2.5. Fabrika İşçileri

"Fabrikalarda, didinip çalışmam yetmiyormuş gibi, bir de..."

Hacer Nine adlı öyküde gelin kaynana çekişmesi işlenir. Öyküde kart karakter olarak yer alan Hacer Nine'nin gelini fabrikalarda çalışır:

" Her şey ananın yüzünden. Sanki yerimiz çok da. Ulan Ahmet, kız Fatma çekilin şöyle. Ben karı olamaz mıyım? Yeter be! Ya o, ya ben. Anlıyor musun herif, başımı alır giderim yoksa. Haddini bildirsene şunun. Gitsin evimden. Bir boğaz eksik olur. Fabrikalarda, didinip çalışmam yetmiyormuş gibi, bir de..." (DBAG:124) Hem fabrikada gün boyu çalışması hem de evde onu ev işlerinin bekliyor olması onun sinirlerini bozar, onu kaynanasına tahammül edemez hale getirir.

2.1.2.6. Hamamda Çalışan Kadınlar

"El kadar çocuğun hamamda ne işi var bacım?"

Şark Çıbanı adlı öyküde kadınlar hamamında çalışan bir kadın vardır:

"Kadın bebesini kaptığı gibi dışarı koştu. Çocuğun burnundan akan kanlar ıslak zemin üzerinde kurutma kağıdına damlayan mürekkep gibi dağılıyordu. Hamamcı şaşkına dönmüş anayı, bebenin kanlı yüzünü görünce: 'El kadar çocuğun hamamda ne işi var bacım? dedi. Hem de yüzü yara bere içinde. İnsan böylesi zamanda hamama mı gelirmiş?" (KV:23) Öyküde kart karakter olarak yer alan kadın bilgi ve görgüsü ile hamama gelen kadına nasihatte bulunur.

2.1.2.7. Randevu Evinde / Genelevde Çalışan /Çalıştıran Kadınlar

"Genç kızın babasız bir çocuğu vardı."

Yorulmayan Adam adlı öyküde randevu evi çalıştıran bir kadın vardır:

"Az sonra altmışına varmış kısa boylu, kocaman ağızlı, kıvrıkcık saçlı bir kadın kapıyı araladı. Gelenleri süzdü. Sonra:

'Buyursunlar, dedi ve kapıyı iyice açtı. (RA:55)

Yine aynı öyküde randevu evinde çalışan genç bir kız (Bir yeni anne) *"Bu sıra, on beşine varmamış kız kapıyı tıkırdatmadan içeriye girdi. Dudaklarını biraz gerdi, biraz da açtı. Gülmüştü böylece...Adam yerinden kalktı. Genç kız adama sarıldı. Öptü onu. Genç kızdan güzel kokular gelmemişti. O henüz küf kokuyordu.", " Genç kızın babasız bir çocuğu vardı. Henüz on üçünde iken karnını doldurmuşlardı."* cümleleri ile tanıtılır. Öyküde yer alan her iki kadın da kart karakter özelliği gösterir.

Sucukçu adlı öyküde ise genelevde çalışan bir kadın yer alır:

"Az sonra kadın içeriye girdi. Kendisini yatağın üzerine sırtüstü bıraktı." (RA:40)

"Kadın odanın kapısını hırslı açtı ve yatakta üzgün duran Sucukçu ya bakmadan, aşağıya indi." (RA:41) Öyküde kart karakter olarak yer alan kadının, ruhsal durumunun bozuk olduğu tavırlarından anlaşılır.

2.1.2.8. Yaşlı Hükümlü Kadınlar

"Gel kendine, dön kendine,"

Bozkır Gelini adlı öyküde, kocası Hamza'yı öldürmekten yargılanan on bir yaşında bir çocuk olan Atiye'ye, mahkemeye çıkmadan önce yaşlı bir kadın hükümlü nasihatler eder:

"Yaşlı hükümlü bir iyice sokuldu Atiye'ye. 'Gel kendine, dön kendine,' dedi, taze tutuklunun saçlarını okşarken. 'Yeşil yakalının karşısına çıkacaksın bugün...'Atiye, az ötedeki Koğuş duvarlarına çarpan, dökülen bakışlarını, bu kez yaşlı hükümlüye çevirdi.'Yeşil yakalı,' dedi. 'Nedir, ne değildir o?..'Davaya bakacak adam,' dedi yaşlı hükümlü. 'Aptes aldın mı? Namaz kıldın mı? " (BG:8) Öyküde kart karakter olarak yer alan yaşlı kadının inançlı biri olduğu cümlelerinden anlaşılır.

2.1.3. Yurtdışı Çevresinde Yaşayan Kadınlar

2.1.3.1. Türk Uyruklu Kadınlar

"Anam, hep böyle geç mi gelecek baba?"

Celb öyküsünde Almanya'da fabrikalarda çalışan bir anne vardır. Kadın sekiz aylık bebeğini işsiz kocasına bırakarak çalışmaya gider:

"Bebenin ıslattığı yere, bir minder koydu adam. Üzerini yorganladı sonra.Babasının yanına geldi çocuk.'Anam, hep böyle geç mi gelecek baba?'"Noelmiş. İşler arttı diyordu anan. Belki bu yüzden gecikmiştir. " (BT:15) Döndüğünde kocasının bebeği besleyeyim derken boğarak öldürdüğünü görür.

Duvardaki Güneş adlı öyküde, Almanya'da kocası ile birlikte çalışan bir anne vardır:

"Dayanamaz Sıdika iki gün. Kokar ya... Doktora, polise haber versek de kötü. Ya gömerlerse buraya. Ya salacaklarsa bizi. Salacaklarsa... Ağlama böylesi sesli. Duyarlarsa duysunlar, olmaz değil mi? Olur mu hiç. Haber ver doktora. Esirgetme ağlamayı benden. Ya, yarın belli olmazsa?" (DBAG:91) Öyküde norm karakter olarak yer alır. Anne, Sıdika

adındaki kız çocuğunun öldüğünü Alman yetkililere vizelerinin uzatılmayacağı endişesi ile söyleyemez.

Demir Bebek adlı öyküde, fabrikada çalışan bir Türk anne vardır:

"Narin'in anası, evde bıraktığı iki çocuğunun, az önce başlarına gelenleri bilmeden eğildi. Yandaki istiften parlak, yassı bir demir parçası aldı. Önünden akıp giden suyun içine daldırıp çıkardı. Narin'in anası, türlü alaşımlarla oluşturulmuş bu madene, nasıl demir diyorsa, önünden akan, gene pek çok kimyevi maddelerden oluşmuş sıvıya da, su diyordu. Ne Bilsin Narin'in anası?.." (DB:6) Öyküde norm karakter olarak yer alır. Anne, iki küçük çocuğunu evde yalnız başına bırakarak çalışmak zorunda kalır.

2.1.3.2. Yabancı Uyruklu Kadınlar

"Çocuk görmesin artık, babasının dövüldüğünü..."

Üç Bit adlı öyküde Lala adlı sarışın kız öykü başkişilerinden biri olarak yer alır:

"Sarı, uzun saçları taranmış, serbestçe sırtına bırakılmıştı. Bu kızın yüzünü seyretmek, insanı dinlendiriyordu doğrusu. İsmi Lala idi." (RA:63) Lala'nın ağzından hayatın ve toplum yaşamının sorgulaması yapılır.

Maria Otuz İki Yaşında adlı öyküde, Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin bedenlerinin sömürülüşü anlatılır. Fabrika müdürü/direktör, karısı Maria'ya doğum gününde erkek hediye eder:

"Bakıyoruz sahile. Kadın uzanmış gölün kıyısına. Sen diyor Direktör, beni göstererek. Karıma doğru git." (BT:54) Öyküde kart karakter olarak yer alan Maria bu hediyeyi tereddüt göstermeden kabul eder.

Nazi Almanya'sında özgür düşünceye yapılan baskıyı anlatan **Hayl Hitler!** adlı öyküde, kitapları Naziler tarafından yasaklanmış Haine adlı Alman'ın genç karısı vardır:

"Koşuşmalar...İçerdekiler korkulu. Korku, merdivenlere değdi. Yürekler çırpındı. Odanın içinde koşuşmalar oldu. Genç bir kadın, çocuğunu kaçırmak istedi, odadan odaya. Haine, kitaplarına doğru... Kapılar sürgülendi içerden. Merdivendeki sesler, öteki yüze dayandı. İçeridekiler kıpırtısız. Şimdi, yüreklerindeki çırpınıştır izlerini belli eden. Kapı tekmelendi. Tekmeler, huysuz... Çocuk ağlamağa başladı. Kadın, göğsüne yapıştırdı yavrusunu. Çocuk, anasının yürek sesini, oyuncak sandı. Susması bundan... Haine, kitaplarını kucakladı. Çarmıha gerilmek üzere her biri. (BT:57)

" *Yapmayın,' dedi kadın. 'Çocuk görmesin artık, babasının dövüldüğünü...* "(BT:62)

Kadın, kocasının çocuğunun gözü önünde dövülmesine engel olmak ister fakat başaramaz. Öyküde norm karakter olarak yer alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜLERİNDE ŞAHIS KADROSU: ÇOCUKLAR

Bekir Yıldız, çocuklara sahip çıkmanın yolunun toplumda kadına sahip çıkmaktan geçtiğinin altını her fırsatta çizer. Bu nedenle çocuklar ve kadınlar öykülerde bir arada sıklıkla işlenir.

3.1. Yaşadıkları Sosyo-Ekonomik Çevreye Göre Çocuklar

Çocuklar aileleri ile birlikte yaşamış oldukları sosyo-ekonomik çevreye göre bir kültür ve eğitim alırlar. Aldıkları bu kültür ve eğitim neticesinde birtakım hassasiyetler geliştirirler. Geliştirdikleri bu hassasiyetler üzerine de kişiliklerini inşa ederler. Kişiliklerinin inşa edilmesindeki temel, yaşadığı sosyo- ekonomik çevresinin ona sunduğu imkânlar ve bu çevredeki yaşanmışlıklarıdır.

3.1.1. Köy/Kasaba Çevresinde Yaşayan Çocuklar

3.1.1.1. Ağa Çocukları

Ağa çocukları, doğdukları gün ağa çocuğu olmanın yükünü omuzlarına yüklenirler. İster kız, ister erkek olsun belli bir kalıbın dışına çıkamaz, yaşadıkları hayatı töre üzere sürdürmek zorunda kalırlar. Yeri ve zamanı geldiğinde de hayatlarıyla bedel ödemekten kurtulamazlar. Ağa çocuklarının töre karşısındaki bu teslimiyetleri, törenin toplum tarafından kabullenilmesinde rol oynar.

3.1.1.1.1. Ağaların Erkek Çocukları

Bekir Yıldız, İt Ağası ve Dünyadan Bir Atlı Geçti öykülerinde ağaların erkek çocuklarına yer verir. İt Ağası'nda sefalet içerisinde yaşayan bir ağa çocuğu anlatılırken, Dünyadan Bir Atlı Geçti adlı öyküde ise babasının emri altında, onun her emrini yerine getiren, sorgulamadan yoksun, aklını kullanamayan bir ağa çocuğuna yer verilir.

İt Ağası'nda Şakir Ağa, ailesini geçindirmekte zorluk yaşar. Oğlu, askere giderek evdeki sefaletten kurtulmak ister:

"Kevser Bacı'nın karnı açtı. Boş söz dinlemeye niyeti yoktu. Günlerden beri kazan kaynatmamış sofra yayamamıştı. Asker ocağına kendisini dar atan oğulları, karavanaya

dalıyor, geriye kalan kızları Elif ise, gırtlığının uğruna sevmediği halasının evinde yüzünü hep güleç tutuyordu." (KV:72) Öyküde fon karakter olarak yer alır.

Dünyadan Bir Atlı Geçti adlı öyküde ağa, oğluna hükümetle aralarını düzeltmek için sütkardeşini öldürmesini söyler. Ağanın oğlu, babasının bu emrini sorgulamadan yerine getirir:

"Kapı açıldı. Odadan gaz lambasının bulutlu ışığı vurunca, tanıdı onu, ağanın oğlu. 'Sen misin?' 'He,' dedi yeşil gözlü delikanlı, sarılırken. 'Benim.' 'Gel içeri. Öteki odadan ağa geldi bu sıra. Üç erkek baktı birbirine. 'Şöyle otur,' diye divanda yer gösterdi ağa. Oturdular. 'Kusura bakmayı,' dedi. 'Başım darda kaldı da. 'Hele,' dedi ağa, oğluna. 'Söyle de sofraya hazırlasınlar konuğumuza. 'Çıktı odadan. Ağa sokuldu biraz. 'Başını dolaştıran ne?' 'Suyu geçmek isterim; öbür yüze. 'Birini mi vurdun?' 'Başını salladı, evet'leri yok edencesine. 'Kaçak işi mi?' 'Anladım,' dedi ağa, bağdaşını tazelerken. 'Hükümetle karşı karşıya gelmişsin sen.' (DBAG:99) 'Bak,' dedi ağa, oğluna iyice sokulunca. 'Tüm köylerimiz, tüm topraklarımızın dışında olmalı bu iş. Hükümete göz kırparken, töremizi bozup Tanrı misafirini ele verdi dedirtmemeli dosta, düşmana. Anladın mı ağalığın ustalığını oğul?' (DBAG:99) Öyküde norm karakter olarak yer alır. Yetiştirilme şekliyle bu davranışları sergilemesi ondan beklenir.

3.1.1.1.2. Ağaların Kız Çocukları

Bekir Yıldız, öykülerinde sıkça ağalara yer vermekle birlikte, ağaların aile fertleri üzerinde fazlaca durmaz. Ağa kızları da öykülerde pek yer bulmaz. Sadece İt Ağası, Reşo Ağa ve Davut İle Sedef adlı öykülerinde ağaların kızlarına yer verir. Ağa kızları öykülerde ağaların hayata yaklaşımlarını ve törelere bağlılıklarını anlatmada bir araç olarak yer alırlar.

İt Ağası adlı öyküde Şakir Ağa'nın kızı Elif vardır. Elif, yaşadıkları yoksulluk yüzünden halasının evine gönderilir:

"Kevser Bacı'nın karnı açtı. Boş söz dinlemeye niyeti yoktu. Günlerden beri kazan kaynatmamış sofraya yayamamıştı. Asker ocağına kendisini dar atan oğulları, karavanaya dalıyor, geriye kalan kızları Elif ise, gırtlığının uğruna sevmediği halasının evinde yüzünü hep güleç tutuyordu." (KV:72) Öyküde fon karakter olarak yer alan Elif, babasının kuma getirme sevdasına, sevmediği ve yaşça da kendisinden büyük biriyle başlık parası yerine evlendirilmekten kurtulamaz.

Reşo Ağa adlı öyküde Reşo Ağa'nın acımasızlığı ve törelere olan bağlılığı kızını kendi elleriyle öldürüşü ile anlatılır. Reşo Ağa'nın devecisi tarafından bir gece zorla kaçırlır:

"Reşo Ağa'nın kızı uyumamıştı. Odasındaki cılız ışık gecenin zifiri karanlığında dehşetli parlıyordu." (RA:5) Öyküde norm karakter olarak yer alan Reşo Ağa'nın kızı, zorla kaçırılmasına ve namusuna el sürülmemiş olmasına rağmen töre gereği babası tarafından öldürülmekten kurtulamaz.

Davut İle Sedef adlı öyküde Sedef adında bir ağa kızı, kendisinden yaşça büyük ve çirkin olan Davut ağa ile evlendirilir:

"Demek bunca özledin kız? Vay canına... De bakarak anayı mı yoksa babayı mı çok özlemişsen? " (KV:10) *"Davud kısa boyluydu. Davud yüzüne bakılmayacak kadar çirkindi. Fakat Sedef, kocasının arkasına bindiğinde güzelliği Davud'un üzerine bulaştı sanki."* (KV:11) Sedef'in bir ağa kızı olmasına karşın, töre gereği bedel ödemek zorunda kaldığı görülür.

3.1.1.2. Maraba Çocukları

Maraba çocukları, maraba olmaya mahkûm olarak büyürler. Yaşadıkları hayata babalarının hayatının gölgesi düşer. Yoksulluk ve acılarla dolu bir hayat yaşayan maraba çocukları bedel ödemedi var olamazlar.

3.1.1.2.1. Marabaların Erkek Çocukları

"Ben köpeğim... Köpek, kööpek!..."

Gençlerin başarılı olmalarında doğayla ve ata ruhlarıyla barışık samimi bir aile ortamında büyümelerinin büyük payı vardır. (Korkmaz, 2004:171) Marabaların çocukları öykülerde bazen küçük çocuk, bazen de genç delikanlı olarak yer alırlar. Çocuklar babalarına yapılan baskıdan doğrudan etkilendiklerinden aile ortamının sıcaklığını yeterince duyamaz bunun neticesinde de başarmanın tadını alamazlar. Aşağılanarak, sömürülerek, kimi zaman da öldürülerek bir bedel ödemek zorunda bırakılırlar.

Gaffar ile Zara adlı öyküde ağanın baskı ve zulmünden bıkip, gurbete çıkmanın/Almanya'ya işçi olarak gitmenin yollarını arayan Gaffar evli ve çocuk sahibi bir babadır. Hamdo Ağa'nın karşısına dikilerek emeğinin sömürülmesine başkaldırır:

"Gaffar, yere serili hasırın bir ucuna oturmuş çocuklarını seviyordu. Büyük oğlu Zülküf, altı yaşında, sıska, karar sarıydı. Babasının sağ yamacına sokulmuştu. Küçük

çocuk da yere upuzun yatmış, önü ardı açıktı. Gaffar, önce küçük oğlunun karnını tıptışlıyor, sonra gıdıklayıp güldürüyordu. Bazen de, diğerinin saçlarına, ekine tırnak geçirir gibi parmaklarını geçiriyor, arada bir konuşuyordu onlarla." (KŞ:31) Gaffar'ın obadan ayrılıp Almanya'ya gitmesine annesi, babası ve eşi karşı çıkar. Bu niyetini haber alan Hamdo Ağa, ona hakaretler ederek onu obadan kovar. Gaffar, ailesinin yükünü, yaşlı anne ve babasının omuzlarına bırakarak gurbete çıkarmak zorunda kalır. Öyküde başkişi olarak yer alır.

Dünyadan Bir Atlı Geçti adlı öyküde, "Ağalık"ın yaşatılması uğruna hayatıyla bedel ödemek zorunda bırakılan bir maraba çocuğu vardır. Öyküde kart karakter olarak yer alır. Ağanın oğluna sütannelik yapmış bir maraba karısının oğlu olan yeşil gözlü delikanlı, sütkardeşi tarafından kallesçe sırtından vurularak öldürülür:

"Kısmet ayağımıza gelmiştir gene. Anasının sütü kurtarmıştı seni, şimdi de oğlunun başı, şanımıza şan katacak. " (DBAG:98) "Hükümetle aramız açıktır," dedi ağa, durduğu bir sıra. 'Bunu düzeltmek gerek."Süt kardeşimin başıyla mı?"He...Söyle bakalım şimdi, vurulacak en uygun yer neresidir?"Evimizin içi mi?"Dedim ya, sen ağa olamazsın ulan. Emdiğin süt haram olsun. Süt yere girsin hem. Emzikçinin sütüydü alt tarafı. Ya bunca emeklerim. " (DBAG:99) Marabalar ve çocukları öldürülerek bedel ödemek için bu dünyaya gelmişlerdir. Öldürülmeleri dahi ağalık düzenine hizmet etmelidir.

Köpek adlı öyküde, aşağılanan bir maraba çocuğu vardır. Yeni ağalarının ona "Köpek" diye seslenmesinden gocunmaz aksine mutlu olur:

"Harun Ağa, köy meydanından geçerken, birden bire atını durdurttu. Duvarın dibinde oturan çocuğa seslendi:'Köpek, senin işin yok mudur?..' Çocuk ayağa kalktı. Şaşırmıştı.'Bostandan yeni dönmüşem. Biye essahtan köpek mi deyisen?....'Çocuk bostana doğru koşmaya başladı. Ardına bakmıyor, sevincini bağırarak boşaltıyordu.'Yeni ağam, biye köpek demiştir. Ben köpeğem... Köpeek, kööpeek!..." (KV:56) Onun için hayatlarının sahibi tarafından lütfedilip muhatap alınmak büyük bir şereftir. Öyküde fon karakter olarak yer alır.

3.1.1.2.2. Marabaların Kız Çocukları

"Hasso'nun, Hüsso'nun, Abo'nun karnını doyurmuşam, meydana salmışam."

Marabaların kız çocukları, öykülerde tıpkı anneleri gibi hayatın yükü altında ezilirken yer alırlar.

Sekizinci Bebe adlı öyküde küçük yaşına rağmen kardeşlerinin bakımını üstlenen bir maraba kızı vardır:

"Aney... Kız Aney..." Atiye Bacı'nın kızıydı bu. Toparlanıp çardağa yöneldi. Kızcağız elindeki azık torbasını yere yaydı. Ekmek, peynir ve domates... Atiye Bacı yiyeceklerle el atmadan, kızına sordu: "Uşaklar nasıl?" Eyi aney. Hasso'nun, Hüsso'nun, Abo'nun karnını doyurmuşam, meydana salmışam." (KV:6) Öyküde fon karakter olarak yer alır.

3.1.1.3. Köylü Çocukları

Bekir Yıldız, yazmış olduğu köy öykülerinde çocuklara anne ve babalarının yanında sıklıkla yer vererek, ailelerinin yaşadıklarından çocuklarına düşen payı göstermek ister.

3.1.1.3.1. Köylülerin Erkek Çocukları

"Bilmeniz vardır, ablanız kahpe olmuştur. "

Öykülerde erkek çocuklar her yaşta ve farklı farklı yönleriyle anlatılır. **Abdo ile Hakko** öyküsünde on dört yaşını doldurmuş bir ergen olan Abdo ile altı yaşındaki kardeşi Hakko vardır. Abdo'nun yaşadıklarından hareketle köy yerinde ergenlikte yaşanan sorunlar anlatılır:

"Abdo, ondört yaşını bu güz tamamlamıştı. Ergen olalı iki yıl oluyordu." (KV:37)
"Köy yerinde başını sağa, sola çevirmiş, fakat çokluk kerpiç duvarlar, hayvanlar ve ağaçlar görmüştü. Yaşına uygun kızlar ya çarşafın içinde ya da gözleri yerdeydi. Köyün kuyusuna birkaç kez sokulacak olmuş, kadınlar hamamına girmiş gibi, taşlamışlardı Abdo'yu..." (KV:37-38) Abdo, öyküde başkişi olarak yer alır.

Tozun Altı'nda toz ve topraktan başka oyuncakı olmayan, büyüklerinin başı boş bıraktığı köy çocuklarının toz yüzünden gözlerini kaybedişi anlatılır. Tüm gününü tozun içinde geçiren çocuklar, tozun içinde gözlerini açmayı bir marifet belleyip oyuna dönüştürürler:

"Bedenimin rengi hep sarı durdu emme, böyümüşem işte... Dört yaşına eriştim. Her yönümde olup bitenleri bellemeğe aklım yattı. İşte ben o yıllar toprağı tozu eyiden eyi tanıdım." (KV: 58)"Göz kapaklarım kilitlenmiş... Gerdim gözlerimi yırtamadım. Anama bağırılmışam:'Uy aney, gözlerim düğümlendi, koş yanıma." (KV:60) Öyküde başkişi olarak yer alır.

Oynaş Tutmak'da annesi ve dostu tarafından Suriye'ye kaçırılan bir küçük çocuk vardır. Hamdo, kız kardeşinin dost tutarak Suriye'ye kaçmasını cezasız bırakmak istemez. Sınırı ağadan yardım alarak geçip, kız kardeşini ve dostunu öldürür. Hamdo, yeğenini sınırdan geçirirken mayına basarak ölür. Çocuk bir başına mayın tarlasının ortasında kalır:

"Çocuk, her yanı mayın döşenmiş tarlanın içinde, bağırdı, durdu:Emmiii, emmmiii!..." (KV:128) Öyküde fon karakter olarak yer alır.

Zırhlı Şamı öyküsünde Kuşçu Mansur'un oğlu Taşo'ya yer verilir. Taşo, babasının kuş tutkusunun yanında kin dolu ihtirasına da alet edilir:

"Bu sıra Kuşçu Mansur'un oğlu Taşo avluya girdi. Nefes nefeseydi:"Babam zeytinlikte," dedi. "Tez gelmeliymişsin emmi. Güneş elden kaçmadan bu iş bitmeliymiş. Ve de babamın rengi mavi. O anlar dedi.""Babam demiştir ki ...Kuşçuluk zanaat işidir, düven fırlatmaya benzemez. Kuşunu geri salıyam, ismimi unutmasın!" (KŞ:64)"Taşo, sözünü tamamlar tamamlamaz, arkasına gizlediği ellerini öne aldı. Sağ elindeki kuşu Vakkas Emmi'nin önüne fırlatıp kaçtı." (KŞ:65) Öyküde fon karakter olarak yer alır.

Hamuş öyküsünde altı yaşında bir köylü çocuğı olan Hamuş vardır. Hamuş'un babasıyla hastanede yatan annesini görmek için köyden şehre gidişi anlatılır. Hamuş'un annesinin namusuna göz dikilmiş, tecavüze uğramaktan ağır yaralı olarak kurtulmuştur. Babası, tecavüze niyetlenen annesini töre gereğı öldürmek zorunda olduğunu oğlu Hamuş'a anlatmakta zorlanır:

"Babo,' dedi Hamuş. 'Daraldım ben.'Durdu Şahap. Kollarını çözdü. Yüksekliğini azalttı biraz."Haydi,'dedi sonra. 'Gör işini'Sözü, aralarına aldıklarında gün, güneşe mayalanmamıştı henüz. Hamuş, babasının sırtından iner inmez seyirtip toprağı çışledi." (BT:35)"Hamuş, altı yıllık bedenini babasının kucağında büzdü. Yalnız yüzü ve kolları kalmıştı dışarıda. Az sonra küçük ağzını, babası lokmaladı." (BT:36) Hamuş, öyküde başkişi olarak yer alır.

Bir Nazlı Vardı öyküsünde sekiz ve on üç yaşlarında iki erkek kardeş vardır. Ablalarının kahpe olduğunu babalarından öğrenirler. Küçük yaşlarına rağmen töre

omuzlarına ablalarını öldürerek namuslarını temizlemeleri görevini yükler. Aksi takdirde toplum içine çıkamayacak, evlenemeyecek ve iş bulamayacaklardır:

"Uyanın uşaklar, babanız sizi çağırır.'Nazlı'nın kardeşleri gözlerindeki uykuyu sildiler.'Buyur baba.'Sokulun yanıma.'Küçüğü sekiz yaşındaydı. Büyüğü bu güz on üçüne ulaşmıştı.'Bilmeniz vardır, ablanız kahpe olmuştur. "(DBAG:105-106) Öyküde fon karakter olarak yer alırlar.

Bir Yeryüzü Parçası öyküsünde eşkıyalara katılmamak için köyü terk eden bir köylü çocuğu isimsiz olarak yer alır. Eşkıyalar, çocuğun yerini söylemeleri için köylüyü ve çocuğun anne ve babasını tehdit ederler. Köylünün eşkıyalar tarafından köy meydanına toplanarak tehdit edilmesine hiçbir şeyden habersiz ortalıkta dolaşan küçük köylü çocukları da şahit olur:

"Köy çevrildiğinde, güneş toprağın geceden kalma terini çoktan kurutmuştu. Erkekler anladı gelenlerin kimler olduklarını. Elllerinde tüfekler vardı. Çocuklar önce oyun sandı, olup biteni. Tüfeklilerin bacakları arasına girmek istediler. Kovuldular. Kadınlar, yaban çiçeklerini koparıp namluların ucuna takmak istediler. Takmak istediler ya, korkularından büzüşüp kaldılar oldukları yerde." (DBAG:112) Köylü çocukları öyküde fon karakter olarak yer alırlar.

Bozkır Gelini öyküsünde, küçük yaşta zorla evlendirilen Atiye'nin töreler karşısında yaşadıkları anlatılır. Atiye'nin kendinden küçük erkek kardeşleri Ali, Davut ve Osman öyküde sadece ismen zikredilirler:

"Anan öldü,' diyor anası. Atiye gülüyor. Atiye bayıldı bayılacak gülmekten. Anası, Atiye'nin sırtına bir yumruk indiriyor.'Gülme, dinle,' diyor. 'Ben öldüm senin için. Bu bir... Baban da öldü. bu iki... Kardeşlerin Ali, Osman, Davut, Ayşe, Fatma, Elmas, Gülsün de öldüler. Bu üç... Neymiş kızım?..'Atiye'nin gülmesi kuruyor. Atiye, anasının yüzüne pel pel bakıyor." (BG:12) Öyküde fon karakter olarak yer alırlar.

Son Kuş öyküsünde, köyden kente okumaya amcasının yanına gönderilen Zülküf'e yer verilir. Fakirlikle boğuşan amcası Zülküf'ün karnını doyurabilmek için çok sevdiği kuşlarını teker teker kesip ona yedirir. Zülküf'ün gönlü buna razı olmaz, fakat on beş yaşın vermiş olduğu gururu ile duygularını ifade edemez:

"Zülküf, okumaya gelmişti buraya. Bulunduğu şu ev amcasınındı. Zülküf ağlıyordu. Fakat gözyaşlarına ses bulaşmıyordu. Çünkü az ötesindeki tahtta amcası, karısı ve amca çocukları yatıyordu. O, bu evi bırakıp kaçmak, okumaya kocaman bir çizgi çekip köyüne dönmek istiyordu. Fakat amcasının ettikleri..."(KV:101) "On beş yaşın eşiğinde olan

Zülküfün bıyıkları terlemiş, tavırlarına yiğitliğin her çeşidi bulaşmıştı." (KV:104) Öyküde Zülküf başkişi olarak yer alır.

Şahinler Vadisi öyküsünde, şahin avcısı Gafur'un Zeynel adında on iki yaşında bir oğlu vardır. Şahin avcılığına merakı vardır:

"Sen de baban gibi dillere destan bir şahin avcısı olmak ister misin?' 'İsterim baba... Hem de çok isterim." (Mİ:56) Zeynel, öyküde norm karakter olarak yer alır. Sergilemiş olduğu davranışları yetiştirilme ortamı ile örtüşür.

3.1.1.3.2. Köylülerin Kız Çocukları

"Aldık işte başımıza püsküllü belayı."

Yazar öykülerinde, köylülerin çocuklarına bazen töre karşısında ezilirken, bazen aile içinde hakarete uğrarken bazen de yaşadıkları sağlık sorunları ile yer verir.

Evlilik iki karşı cinsin ben'den biz'e dönüşerek aynı çatı altında tinsel ve tensel birliktelikteki mutluluğa ulaştıkları sosyal bir olgudur. (Deveci, 2014:152) Bekir Yıldız, **Bozkır Gelini** öyküsünde, küçük yaşta zorla evlendirilen Atiye'nin töre karşısında tükenişini, ben'den biz'e dönüşmeden yok oluşunu anlatılır. Olayın vahametini kavrayamayacak kadar küçük yaşta olan Atiye'ye annesi olayı anlatmakta zorlanır:

"Anan öldü,' diyor anası. Atiye gülüyor. Atiye bayıldı bayılacak gülmekten. Anası, Atiye'nin sırtına bir yumruk indiriyor.'Gülme, dinle,' diyor. 'Ben öldüm senin için. Bu bir... Baban da öldü. bu iki... Kardeşlerin Ali, Osman, Davut, Ayşe, Fatma, Elmas, Gülsün de öldüler. Bu üç... Neymiş kızım?..'Atiye'nin gülmesi kuruyor. Atiye, anasının yüzüne pel pel bakıyor." (BG:12) Öyküde Atiye başkişi olarak yer alır.

Kesik El adlı öyküde, yeni doğan bebekten söz edilir. Bu bebeğin kız olması, babasını memnun etmez ve kızı için püsküllü bela ifadesini kullanır:

"Adam koşup geldi karısının yanına ve bağırdı:'Neden köpek gibi ulumadasan avrat?" (RA:14) "Adam çocuğu dondan dışarı aldı. Çocuğun önünde bir şey göremeyince: 'Çüş ulan avrat kız kuzladın.' dedi ve karısının yüzüne düşman düşman baktı.", "Oğlan olsa canın mı çıkar? Köy yerinde başımı önüme yıktın. Döl dediğin oğlan olmalı. Kızı netmeli. Aldık işte başımıza püsküllü belayı." (RA:14) Fadime'nin öyküde fon karakter olarak başlayan macerasını başkişi olarak son bulur.

Şark Çıbanı ve **Taş Leyla** adlı öykülerde yer alan Ayşo ve Leyla adlı köylü kızları, olumsuz yaşam koşulları altında sağlık sorunları yaşar. **Şark Çıbanı**'nda Ayşo'nun yüzünde çıkan şark çıbanına annesinin nasıl çare aradığı görülür:

"Kadın, rafa uzanıp küçük bir kâğıda sarılmış pudrayı aldı. Pudra Suriye'den Kaçak gelmişti, mahalle komşusuna. Şark çibanlarını kurutan bir pudraydı bu. Bir çimdik alıp iki yıllık bebenin yüzüne serpti. Bebenin burnunu tümüyle kaplayan çiban irin içindeydi. Burun delikleri kan pıhtıları ile dolmuştu. Kahve kaşığından küçük ağzı açıktı ve ancak bu açıklıktan içeri hava çekebiliyordu." (KV:20-21) "Büyük kız birdenbire bağırdı.- Uy aney... Ayşo'nun burnu tirnik oldu." (KV:22) Ayşe ve ablası öyküde fon karakter olarak yer alır.

Taş Leyla adlı öyküde ise, vitamin eksikliğinden dolayı sürekli taş toprak yiyen Leyla'nın ölümle son bulan hayatı anlatılır:

"Sen öleli, yüzlerce ay, senelere düğümlendi. Leyla... Evcilik oynadığın çocuklar evlendi, büyüklerin birkaç kez savaş etti. Ve senin üzerine üç beş çocuk daha gömüldü. Kemikleriniz birbirine geçmiştir şimdi, Leyla..." (KV:88) "Bu ara çekirgeler üşüşmüş başına. Başlamışlar yüzünü gözünü dişlemeye." (KV:91) Leyla savunmasız ve hasta haliyle öyküde başkışı olarak yer alır.

3.1.1.4. Kaçakçı Çocukları

3.1.1.4.1. Kaçakçıların Erkek Çocukları

"Bu eniği kaçakçı etmiyecağam,"

Yazarın kitabına adını verdiği **Kaçakçı Şahan** adlı öyküde kaçakçılık yapmak istemeyen, bu işi zorunluluktan yapan ve çocuklarının kaçakçı olmasını istemeyen Kaçakçı Şahan, en son işinden dönerken sınırda jandarma kurşunu ile can verir. Kaçakçı Şahan'ın küçük oğlu öyküde babasının ona olan sevgisiyle yer bulur:

"Biricik amacı, az ötedeki huduttan geçip köyüne girivermekti. Çömeldi. Bir cıgara sarıp ateşi, avuçları arasında körleterek yaktı. Yoğun bir kaç nefes çekti. Akli bir solukta ocağına sıçradı. Karısı, çocukları uyuyordu şimdi. Nedense küçük olduğuna gönlü aktı. Onu çok seviyordu. Kıvırcık saçlarını mı, kara gözlerini mi, yoksa çükünü sallıya sallıya koşusunu mu ötekilerden ayırdığını pek bilmiyordu Şahan. Ama sevginin sıcağı, bolu onundu işte. Şahan başını öne düşürdü. 'Bu eniği kaçakçı etmiyecağam, ona böylesi korkulara bulaştırmayacağam,' diye geçirdi içinden." (KS:80) Kaçakçı Şahan'ın küçük oğlu öyküde fon karakter olarak yer alır.

Beyaz Baba adlı öyküde yazar, kaçakçıların mayın tarlalarında can vermeleri halinde bir mezarlarının bile olmadığı anlatılır. Hoşan adlı kaçakçı çocuğu, kaçakçılık yaparken mayın tarlasında ölen babasını bir bayram günü ziyarete gider:

"Dokuz yaşındaki Hoşan'ın sıksa bedeni durduğu için daha çok karlanıyordu sanki. Otururken eti, kucağına bıraktı. Şalvarının cebindeki bayram paralarını avuçları içine aldı. Kirvesinin verdiği son iki buçukla birlikte, yirmi sekiz lirası olmuştu." (DB:15) "Çok uzaktaki trenin düdüklarını duydu. Bu sesi, Hoşan'dan başka hiç kimse duymadı belki de. Hoşan'dı aylardan beri trenin gelip gidişini izleyen. Bu trendi çünkü; Hoşan'ı babasına götürecek olan."(DB:15) Bu ziyaret bir tren yolculuğu ile mezarın yanından geçip gitmek şeklinde gerçekleşir. Hoşan öyküde başkişi olarak yer alır.

Çiçeksiz Mezarlar adlı öyküde, Hamise Ana'nın kaçakçılık yaparken sınıra döşenmiş mayın tarlasında on üç yaşında can veren İdan adındaki oğlu anlatılır:

"İdan iş arıyan kentlerde... Verilmek istenilen iş kanlı... İdan silah almıyor onlardan. İdan, kaçakçılık yapacak... Kazandığı parayla silah alacak...Ağasını vuranları bulacak..."(DB:81)

"Çileli başımız,' dedi. 'Ağanı vurdular okulda. Senin işin neydi mayının içinde? Yaşın ne ki İdan?... On üç... He...Bu güz on üçün bittiydi!'" (DB:85) İdan, okul okurken vurulan abisinin intikamını almak için kaçakçılık işine bulaşmıştır. İdan, öyküde fon karakter olarak yer alır.

Birkaç Kaçakçı adlı öyküde eski bir kaçakçı olan Hamdo'nun oğlu Zülfikar yer alır. Zülfikar, kaçakçılık işine bulaşmamıştır fakat ithal sigaraların reklamını bol bol sigara içerek yapmakta, bunun karşılığında sigara firmalarından para almaktadır:

"Kaçakçı Hamdo, yatağının içinde kıpırtısız dururken sordu:'Bu öksürük de neyin nesi looo?'Bilmiyem,' dedi kadın. 'Hasta olmya?...''Ben diyem, cıgaradandır. Eee, yaşı tütüne yatkındır hani.'Allah vere tütünden ola. Ciğerine bir leke düşmesin?'Tövbe de avrat. Ölümlere onun uğruna gitmemişem mi? Bu bacağı, onun uğruna kaybetmemişem mi?'..... Zülfikar'ın anası, eşikliğe doğru yürüdü. Odanın içi hala öksürüklüyordu." (BG:27-28) Zülfikar, öyküde norm karakter olarak yer alır. Bedenini ölüme sürüklediğinin farkında değildir.

3.1.2. Şehir/Kent Çevresinde Yaşayan Çocuklar

Şehir/kent çevresinde yaşayan çocukların yaşadığı sorunlar, ailelerinin sosyo-ekonomik durumuna göre farklılık gösterir. Çocuklar, ailelerinin yaşadıkları hayatın izinden giderler.

3.1.2.1. İşsiz Çocukları

Kefene Sarılı Mavzer adlı öyküde, Almanya'ya işçi olarak gitme hayalleri kuran işsiz Ragıp'ın beş yaşındaki oğlu, tüm masumiyetiyle sokakta onu bekleyen oyuna koştururken, anne ve babasının çektiği yoksulluktan habersizdir:

"Çocuk beş yıllık bedenini, koştura koştura sokağa götürdüğünde, karı-koca duruyorlardı öylece.Beşikteki ağladı bu sıra. Ragıp, göz kapaklarını buruşturdu.'Heder olduk,' dedi. 'Hepbirlik...'Kadın Hiçbir şey diyemedi. Çocuğuna gitti. (BT:82) Çocuk öyküde fon karakter olarak yer alır.

Üç Yoldaş adlı öyküde, Almanya'ya işçi olarak gitme hayali kuran işsiz Feyzullah'ın gitmeden yaşadıkları anlatılır. Kendisinin ve çocuklarının hayallerinin gerçekleşebilmesi için Almanya'ya işçi olarak gitmeyi başarmak zorundadır. Çocuklar, çocukça duygularla isteklerini babalarına sıralarlar:

"...Bu sıra Feyzullah sordu çocuğa.'Bana söyle oğlum. Ne istiyorsun?'Kızmayacaksın ama, söz mü?'Kadın girdi aralarına, odanın içinde dolanırken. 'Densiz bir söz' dedi. Karınları doydu da, mondolinleri eksikmiş... "(SA:39)"Dedim ya baba. Bir mandolinim olsun başka bir şey istemem.'Feyzullah şakadan, kulağını çekti oğlunun.'Akılsız.' dedi ardından. 'Hele Alamanya işi bir olsun...Tren bir düd desin... Tren bir gavur toprağına varsın...Bak, çalışmak nasıl olurmuş görsünler. "(SA:40)

"Çocuk, kollarını babasının boynuna doladı.'Babam benim' dedi. 'Demek bisiklet de..., ' Bu sıra, konuşmaları dinleyen öteki çocuklardan birisi, aralarına girdi.'Beni unutma babacığım' dedi, ilkokul çağına hazır bir sesle...Feyzullah, boynuna dolanan kolları çözdü.'Hepinize alacağım' dedi. 'Her bir isteğinizi. " (SA:41) Öyküde norm karakter olarak yer alan çocukların bu istekleri onların tüm masumiyetini ortaya koyar.

3.1.2.2. İşçi Çocukları

"Dışarıda kar yağıyormuş."

İşçi çocukları, babalarının düşük geliri ile zor bir çocukluk dönemi geçirirler. Saf duygularla her şeyi ister ancak çok az şeye ulaşabilirler. **Ayağa Dayak** adlı öyküde, toplumda sosyal güvenceye sahip olmayan insanların çekmiş oldukları sıkıntılar işlenir. Hastalanıp çalışamaz hale gelen işçi babanın iki çocuğundan küçüğü kızdır:

"Küçük çocukları kızdı ve dört yaşındaydı. Annesinin hıçkırıklarından bazı şeyler sezinlemişti. Ama yaşının küçüklüğünden ötürü, bir şey sormayı beceremeden annesinin

bacakları üzerine başını bıraktı." (RA:73) İşçi babanın diğer çocuğu hayatı yeni tanımaya başlayan altı yaşındaki oğludur:

"Öteki çocukları erkekti ve altı yaşındaydı. O bir şeyler sormayı becerebildi: 'Anne gene niçin ağlıyorsun?" (RA:74) İki çocuk da babalarının artık çalışamayacak olmasından doğrudan etkileneceklerdir. Öyküde fon karakter olarak yer alırlar.

Tahir Usta öyküsünde de Ayağa Dayak öyküsünde olduğu gibi işçilikle geçen hayatların/geçim sıkıntısının tema olarak işlendiği görülür. Öyküde, Tahir Ustanın oğlu babası ile birlikte amcasının matbaasında çalışır. Yaşıtları dışarıda koşup oynarken o matbaada çocukluğunu çalışarak geçirmek zorunda kalır. Arkadaşlarıyla oyun oynamak için işin bitmesini beklemek zorundadır:

"Atölyeye girdiğinde herkes ona baktı. Kar tutmuştu üstü-başı.'Baba,' dedi çocuk. 'Kar yağıyor.'Tahir Usta, dışarıya baktı. Alışkanlıktı bu. Dışarı, birkaç duvarın ötesindeydi oysa.'Bugün cumartesi evladım.'dedi, Rapidi çalıştıracağı sıra. 'İş, yarım gün. Karı, sen de görürsün nasıl olsa. " "Çocuk, karton kutuların kenarına, cicili-bicili kağıtları yapıştırırmaya koyuldu, dışarıyı yüreğinde güzelleştirerek. Kardeşinin, yazdan kalma gıslaved lastikleri geldi sonra güzelliğin üstüne. Siyahlandı kar." (BT:27) Öyküde norm karakter olarak yer alır.

3.1.2.3. Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocuklar

"Bu çocuk kimin nesi?"

Bekir Yıldız'ın yazmış olduğu öykülerde realist ve natüralistlerde görülen kabalık ve tasvirilere rastlamak da mümkündür. (Özer, 2007:219), **Güzel Çocuk** adlı öyküde yazar, kimsesiz çocukların istismarına işaret ederken realistiğin sınırlarını zorlar. Babası kaçakçılar tarafından öldürülen on iki yaşındaki çocuk, babaannesi ile kalır. Babasız çocuğa zorla esrar içirilip, cinsel olarak istismara maruz bırakılır:

"Üç bekarla on iki yaşlarında bir çocuk, kentin dışına alem yapmaya gelmişlerdi." (KV:92)"Konuk aklına takılır soruyu tekrar ortaya attı:'Bu çocuk kimin nesi?' Şakir, pis pis güldü:'Siye, enine boyuna bir ziyafet çekek dedik. Bu oğlanın hüneri sonra başlar. Hele kafalar tütsülensin..."(KV:93) Öyküde norm karakter olarak yer alan çocuk, yaşadıklarıyla kimsesizliğin dramına sürüklenir.

3.1.2.4. Sembol Değer Çocuklar

Bekir Yıldız, bazı öykülerinde insanın kendisine ve çevresine yaşatmış olduklarını çocukların gözünden sergilemek ister. **Kör Güvercin** adlı öyküde, tüm kahramanların hayvanlar âleminde seçildiği görülür. Sadece adı ve özellikleri belirtilmeyen bir çocuk öyküde sembol değer olarak ortaya konulur:

"Tam bu sıra umulmadık bir olay daha oldu: Bir çocuk fırladı önlerine. Ateşten kızgın, civadan akıcı, şahin tutkulu, fırtına adımlı bir çocuk... O dönmemeye kararlı, ana-baba dışarı çıkamamaya tutsak... Haykırış...'Dön, dön, dööönnnn!' (Mİ:131) Çocuk öyküde başkişi olarak yer alır.

Beyaz Türkü'de yazar, anne ve babanın yeni doğan çocuklarının geleceği için yaptıkları fedakarlığı anlatır. Çocuklarının beyaz ve özgür türküler söyleyebilmesi için babası ölüme koşar.

"Çukurun içine atıyorlar kendilerini. Adam daha az görünüyor. Kadın gebe. Karnındaki çocuk kadar yüksek duruyor kocasından. Geçiyor arabalar. Rahatlıyorlar. Adam sırtüstü şimdi. Kadın oturmuş. İkisinin de yüzü alacakaranlık. Oysa gün, en aydınlık, en sıcak zamanında." (BT:44) "...Çocuk çıktı bile. Hem de anasını, sancılar içinde yere düşürerek. Yarım can çocuk...Ama türkü de söyleyecek, büyüyebilirse. Beyaz ve özgür türküler..."(BT:48) Öyküde çocuk fon karakter olarak yer alır.

3.1.2.5. Hasta Çocuklar

"Ama polislere söyleme, olur mu doktor amca?"

Canlı Tabanca adlı öyküde toplumsal çatışmanın, kutuplaşmanın sonucunda yaşanan cinayetlerin çocukların ruh dünyasına yapmış olduğu tahribat dokuz yaşındaki Fadime'nin yaşadıkları olarak anlatılır:

"Benim saçlarım neden, neden beyaz?'Doktor, Fadime'yi kucağına alıyor. Kocaman olmuş gözlerinin içine bakıyor.'Saçların beyaz değil,' diyor. 'Anlat, her şeyi doktor amcana anlat. Bir bir anlat...Aklına geldiği gibi, her şeyi... Göreceksin, anlattıkça saçları nasıl da siyahlaşacak. " (BG:79) Öyküde başkişi olarak yer alan Fadime yaşının kaldıramayacağı bir travmayla boğuşmak zorunda kalır.

3.1.2.6. Öldürülen Çocuklar

Canlı Tabanca adlı öyküde Fadime'nin abisi sokak çatışmalarında kurşunlanarak öldürülür. Bu onda baş edilemeyecek korkuların yerleşmesine neden olur:

"Titriyor Fadime. Elleriyle kulaklarını kapatıyor.'Panzerler geçiyor!...Panzerler!...' ...'Öldürmeye gidiyorlar,' diye haykırıyor Fadime. 'Gene ölüm...Öyleyse saçlarım daha çok beyaz, bembeyaz olacak!...' (BG:79)"Fadime ansızın bağılıyor.'Kuzumu kestiler benim. Hem başkaldıracıda değildi o. Ağabeyimi kurşunladılar benim... "(BG:83) Öyküde Fadime'nin abisi fon karakter olarak yer alır.

3.1.3. Yurtdışı Çevresinde Yaşayan Çocuklar

3.1.3.1. Yurt Dışındaki İşçilerin Çocukları

"Sus bacım, babamız geldi."

Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin gurbette yaşadıkları aile dramının konu olarak işlendiği **Demir Bebek** öyküsünde, işçi çocukları Narin ve kardeşi Davut vardır. Anne ve babası çalışmaya gittiği için Narin ve kardeşi Davut evde yalnız kalırlar. Narin kardeşinin karnını çikolata ile doyurur. Elbiseleri kirlenen kardeşini temizlensin diye çamaşır makinesine koyup yıkamak ister:

"Çikolata yanaklı Davud'um... Gel, gel kucagiıma...Bak, yan odada bir makina var. Ev sahibi vermiş babama. Anam içine attıydı öteberimizi. Nasıl yıkayıp ak pak ettiydi bir solukta. Babamız da amma akıllı ha Davud... Ev sahibi ona anlatmış, o da anama anlattıydı. (DB:13) "Sıçradı Narin. Motor uğultuyla yavaşladı. Akıl edip düğmeye dokunacağına, biraz geriye çekildi. Sırtı duvara değince, irkildi. Çömeldiğinde, başını öne eğip avuçları içine aldı. Dağınık saçları, elleriyle yüzü arasına sıkıştı. Bacaklarını iki yana ayırdığında, beton zemini gördü. Korkudan hep beton zemine baktı." (DB:5) Bilmeden kardeşinin ölümüne sebep olan Narin şoka girer. Öyküde Narin ve Davut başkişi olarak yer alır.

Celb öyküsünde yazar, Almanya'ya işçi olarak giden Muşlu bir ailenin, Alman kültür ve çalışma hayatına uyum sağlayamaması neticesinde işlediği aile cinayetini konu edinir. On iki yaşındaki Osman, babasının cinnet geçirip sekiz aylık kız kardeşi Ayşe'yi biberon ile boğarak öldürmesine şahit olur:

"Osman alıyor ekmekleri. Babasının, kocaman iki eli ilişıyor gözüne. Duralıyor bir süre.Bacısını öldürmüştü bu eller. Küçücük bir odada olmuştı bu katlediş. O yıllar on, on ikisindeydi Osman." (BT:13) Yaşanan aile dramında babası, üç yıl hapis yatıp çıkar ancak Osman babasının kız kardeşini öldürüşünü unutamaz. Öyküde Osman başkişi olarak yer alır.

Duvardaki Güneş adlı öyküde, Almanya'da ölen küçük kızlarını çalışma izinlerinin uzatılıp uzatılmayacağı belli olmadığı için Alman yetkililerine söyleyemeyen işçi ailesinin dramı işlenir. Sıdika ölmüş bedeniyle iki gün evde bekletildikten sonra anne ve babasının çalışma izinlerinin uzatılması ile komşulara haber verilerek Almanya'ya gömülür:

"Demek, geri göndermiyorlar, diyor kadın. Geri göndermiyorlar, diyor, adam. Burada kalabiliyoruz, öyle mi? Sağolsunlar, burada kalabiliyoruz. Almanlara haber verelim öyleyse, kokmadan gömülsün, Sıdika..." (DBAG:95) Öyküde, Sıdika fon karakter olarak yer alır.

3.1.3.2. Yabancı Uyraklı Çocuklar

"Yıllarca 'baba' diyemedi."

Nazi Almanya'sında özgür düşünceye yapılan baskıyı konu olarak işleyen **Hayl Hitler!** adlı öyküde, Haine adlı yazarın küçük çocuğu vardır. Küçük çocuk, Nazi subaylarının evlerine baskın yapıp babasını dövmelerine şahit olunca şok geçirir ve konuşma yetisini kaybeder:

"Yapmayın,'dedi kadın. 'Çocuk görmesin artık, babasının dövüldüğünü..." (BT:62)"Adam, sesi çıkmıyan çocuğuna bakındı. Odanın kapısını araladı. Kitap arayıcılarından birisi, Haine'yi itekledi gene. 'Ba..., ' dedi, çocuk arkasından. Yıllarca 'baba' diyemedi. Bu olaya bağladı çoğu, çocuğun dil tutulmasını..." (BT:63) Öyküde çocuk fon karakter olarak yer alır.

SONUÇ

"İnsanı doğru dürüst tanımlayabilen alsın sözü..."

Bekir Yıldız yazmış olduğu öykülerinde ilhamını sıradan insanın hayatından alır. Hayatı boyunca yapmış olduğu gözlemlerde genellikle acıya şahit olduğundan olsa gerek, mesut insanlara öykülerinde yer verme imkânı bulamaz.

Bekir Yıldız, eserlerinde yurt içinde ve yurt dışında yapmış olduğu gözlemlerinde, hayatı tüm yalınlığıyla gözler önüne serebilmek için hayatın içinde olmak ve hayatı tüm duyguları tadararak yaşamak gerektiğini, tecrübe edilmeyen bir duygunun tam anlamıyla anlatılmasının mümkün olamayacağını, insanın insana yapıp ettiklerinin sonunun olmadığını, insanın her yaşta ve dönemde nerede ve kiminle birlikte bir yaşam sürerse sürsün mutlaka bir etkileşim içinde olduğunu, eğitimsizliğin ve ekonomik yoksunluğun insanı kişiliksizlik çıkmazına mahkum ettiğini, insanın anne karnından itibaren toplumsal baskının kısılcına alındığını, insanın kuşatılmış bir hayat yaşadığını, bu kuşatılmışlığın köyde, kasabada ve kentte de devam ettiğini, hayatın sade ve güzel olduğunu, insanın hayatı kendisinin çekilmez yaptığını ve sonra da hayattan şikayetçi olduğunu, hayatın doğasında mücadelenin olduğunu, fakat bu mücadelenin insanın insana işkencesine dönüşmemesi gerektiğini anlatmaya çalışır.

Öykülerinde insan üzerinde kaygı uyandıran tüm etkenlerin birer baskı ve şiddet unsuru olduğuna işaret eden Bekir Yıldız, baskı ve şiddetin kısır döngü oluşturarak tekrar baskı ve şiddete dönüşmemesi için bu baskı ve şiddetin varlığının tüm çıplaklığıyla gösterilmesi gerektiğini, hayatın olağan akışında var olan ve insana huzur veren düzenin yapılan dış müdahaleler ile insan hayatını baskı altına alındığını, bu baskı ve otoritenin insanların ruh dünyalarını olumsuz etkilediğini anlatmaya çalışır. Bu baskının kimi zaman ağalar ve töreler eliyle köylerde, bazen devlet eliyle sınıra döşenmiş mayın tarlalarında bazen de kapitalizmin etkisi ile sınırları aşarak yurtdışındaki fabrikaların ürün bantlarında ortaya çıktığını gösterir.

Bekir Yıldız yazar olarak göstermiş olduğu bu gayretini, gazetecilik ve sendikacılık yönü ile de destekler. Öykülerinin konularını toplumun sorunlu yönlerinden seçerek toplumsal bir duyarlılık oluşturmak ister. Yalnızca öykülerinde yer verdiği şahıslar üzerinden değil, yazmış olduğu tüm eserleriyle bu amacına ulaşmaya çalışır.

KAYNAKLAR

I-BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜ KİTAPLARI:

- YILDIZ, Bekir; Reşo Ağa, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1997
- YILDIZ, Bekir; Kara Vagon, İnkılap Kitabevi, 1. Basım, İstanbul, 1986
- YILDIZ, Bekir; Kaçakçı Şahan, Cem Yayınevi, 5. Basım, İstanbul, 1972
- YILDIZ, Bekir; Sahipsizler, Cem Yayınevi, 1. Basım, İstanbul, 1995
- YILDIZ, Bekir; Evlilik Şirketi, Cem Yayınevi, 12. Basım, İstanbul, 1989
- YILDIZ, Bekir; Beyaz Türkü, Cem Yayınevi, 1. Basım, İstanbul, 1973
- YILDIZ, Bekir; Dünyadan Bir Atlı Geçti/Sahipsizler, Yazko, 1. Basım, İstanbul, 1981
- YILDIZ, Bekir; Demir Bebek, Cem Yayınevi, 13. Basım, İstanbul, 2000
- YILDIZ, Bekir; Mahşerin İnsanları, İnkılap Kitabevi, 1. Basım, İstanbul, 1986
- YILDIZ, Bekir; Bozkır Gelini, İskele yayıncılık, 1. Basım, İstanbul, 2006
- YILDIZ, Bekir; Seçilmiş Öyküler, Cem Yayınevi, 2. Basım, İstanbul, 1988

II- BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜ/RÖPORTAJ KİTAPLARI:

- YILDIZ, Bekir; Harran, Cem Yayınevi, 6. Basım, İstanbul, 1989
- YILDIZ, Bekir; Alman Ekmeği, Cem Yayınevi, 4. Basım, İstanbul, 1975
- YILDIZ, Bekir; İnsan Posası, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1976
- YILDIZ, Bekir; Yaman Göç, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1984

III- BEKİR YILDIZ'IN ROMANLARI:

- YILDIZ, Bekir; Türkler Almanyada, Cem Yayınevi, 1. Basım, İstanbul, 1966
- YILDIZ, Bekir; Halkalı Köle, Cem Yayınevi, 3. Basım, İstanbul, 1980
- YILDIZ, Bekir; Aile Savaşları, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1984
- YILDIZ, Bekir; Ve Zalim Ve İnanmış Ve Kerbela, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1997
- YILDIZ, Bekir; Darbe, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1997

IV- BEKİR YILDIZ'IN RÖPORTAJ KİTAPLARI:

YILDIZ, Bekir; Röportajlar-1, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1997

YILDIZ, Bekir; Röportajlar-2, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1997

V- BEKİR YILDIZ'IN ÇEŞİTLİ YAZILARI:

YILDIZ, Bekir; Yargılayan Zaman İçinden, DD Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 1997

VI- BEKİR YILDIZ HAKKINDA YAPILAN TEZ ÇALIŞMALARI:

AYDIN, Muhammet M.; Bekir Yıldız'ın Alman Ekmeği Adlı Eserinde, Almanya'da Yaşayan Türk Vatandaşlarının Yaşadıkları Sosyal ve Siyasal Sorunlar, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2013

BASKAK, Sevgil; Bekir Yıldız'ın Öykücülüğü Adana: Çukurova Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008

CIHANGİROĞLU, Vildan; Bekir Yıldız'ın Romanlarının Tematik ve Yapı Bakımından İncelenmesi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003

DURUKOĞLU, Salim; Bekir Yıldız'ın Eserlerinde İzlek ve Yapı, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Basılmamış Doktora Tezi, 2012

ÖZER, Abdulvahap; Bekir Yıldız'ın Hikâye ve Romanlarında Sosyal Meseleler, Konya: Selçuk Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007

SONBAHAR, Gözde; Bekir Yıldız'ın Harran Adlı Öykü Kitabında Eylemler ve Eyleyenleri, Adana: Çukurova Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2013

YAKUT ÜRKEK, Gülizar; Bekir Yıldız'ın Hayatı ve Romanları, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006

VII-GENEL KAYNAKÇA

ADLER, Alfred; İnsanı Tanıma Sanatı, (Çev. Kamuran Şipal) İst., Say., 1998

ACAROĞLU, Okan; Türkiye'de Sigara Kaçakçılığı, Karakteristikler, Kullanılan Yöntemler ve Kaçakçı Profili, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, (Doktora Tezi), Ank., 2013

AKTAŞ, Şerif; Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş, Birlik Yay., Ank., 1984

ALANGU, Tahir; Cumhuriyetten Sonra Hikaye ve Roman, 3 Cilt, Varlık Yaya. İst. 1968

- ARSLAN, Fatih; Değişim ve Dönüşüm Sarmalında Muhalif Bir Söylem Şinasi İlhan Tarus, MEB. Yay. Ank., 2011
- ARSLAN, Fatih; Hayat Arası Öyküler Ya da Umran Nazif Yiğiter, Salkımsöğüt Yay. Erz., 2013
- AYTAÇ, Gürsel; Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler, Gündoğan Yay., Ank., 1990
- BALCI, Yunus; Türk Romanında Aydın Problemi, Kült. Bak. Yay., Ank., 2002
- BAYADAR, Mustafa; Yeni Türk Hikayecileri Antolojisi, Varlık Yay., İst., 1956
- BELGE, Murat; "Çeşitli Açılardan Roman Kişisi", Yeni Dergi S-50, 1968
- CEREN, Tuğba; Türkiye'de Görülen Töre Cinayetlerinin Sosyolojik, Antropolojik ve Kültürel Kökenine Bakış, İstanbul Üniv. Sosyal Bil. Ens., (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2008
- CÜCELOĞLU, Doğan; İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi Yay., İst., 1993
- ÇAKIR, Hasan; Öykü Sanatı, Çizgi Kitabevi, Konya, 2002
- ÇELİK, Necim; Gap ve Toprak Reformu, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi) Diyarbakır, 1996
- ÇELİK Yakup; Sait Faik ve İnsan, Akçağ Yay., Ank., 2002
- ÇETİŞLİ, İsmail; Metin Tahlillerine Giriş Roman-Hikaye, Isparta Kardelen Yay., 2000
- DEVECİ, Mutlu; Varoluş ve Bireyleşme Açısından Ferit Edgü Anlatılarında Yapı ve İzlek, Akçağ Yay., Ank., 2012
- DEVECİ, Mutlu; Ferit Edgü ile Sanat, Edebiyat ve Dil Üzerine Bir Söyleşi, Ada Dergisi, 2008
- DEVECİ, Mutlu; Ferit Edgü'nün Beklenmeyen Konuk Adlı Öyküsü Üzerine Bir İnceleme, Türkoloji Dergisi, 2003
- DEVECİ, Mutlu; Halit Ziya Uşaklıgil'in Öykülerinde Yapı ve İzlek, Akçağ Yay., Ank., 2014
- DİNO, Güzin; Türk Romanının Doğuşu, Cem Yay., İst., 1978
- DÖKMEN, Üstün; İletişim Çatışmaları ve Empati, Sitem Yay., İst., 2002
- ERGÜN, Mehmet; Hikayemizde Bekir Yıldız Gerçeği, A Yay., İst., 1975
- FARAÇ, Mehmet; Töre Kıskaçında Kadın, 3. b, İstanbul, Günizi Yayıncılık, 2004,
- FORSTER, Edward Morgan; Roman Sanatı, (Çev: Ünal Aytür) Adam Yay., İst., 2001
- FREUD, Sigmund; Endişe, (Çev: Leyla Özcengiz) Dergah Yay., İst., 1977

- FROMM, Erich; Kendini Savunan İnsan, Ahlak Felsefesinin Psikolojisine İlişkin Bir Araştırma, (Çev: Necla Arat) Say Yay., İst., 2000
- FROMM, Erich; Sevgi ve Şiddetin Kaynağı, (Çev: Selçuk Budak) Öteki Yay., Ank., 2000
- GEÇTAN, Engin; Psikodinamik ve Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar, Remzi Kitabevi Yay., İst.,2000
- GÖÇKÜN, Önder; Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıs Kadrosu, Kültür Bak. Yay., İst., 1988
- GÖKA, Şenol; İnsan ve Mekan, Pınar Yay., İst., 2001
- Hece Dergisi Öykü Özel Sayısı, İst.,2002
- HUME, David; İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme, (Çev: Aziz Yardımlı), İdea Yay., İst., 1997
- KAPLAN, Mehmet; Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar, Dergah Yay., İst., 1981
- KAPLAN, Mehmet; Hikaye Tahlilleri, Degah Yay.,İst., 1985
- KAPLAN, Ramazan; Cumhuriyet Dönemi Türk Romanında Köy, Kült. Bak. , Ank., 1978
- KAVAZ, İbrahim; Sait Faik Abasıyanık, Şule yay., İst., 1999
- KAVAZ, İbrahim; Sait Faik Abasıyanık Yazar ve Eser, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi) Elazığ, 1990
- KAYA, Reyhan; Aşiret ve Ağalık Düzeninde Dinin Sosyal Hayat Üzerindeki Etkisi(Van-İğdır-Ağrı), İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), İğdır, 2015
- KORKMAZ, Ramazan; Sabahattin Ali İnsan-Eser, YKY., İst., 1997
- KORKMAZ, Ramazan; Aytmatov Anlatılarına Göre Ötekileşme Sorunu ve Dönüş İzlekleri, Türksoy Yay., Ank.,2004
- KORKMAZ, Ramazan- DEVECİ, Mutlu;Türk Edebiyatında Yeni Bir Tür: Küçürek Öykü, Grafiker Yay., Ank.,2011
- KUDRET, Cevdet; Edebiyatımızda Hikaye ve Roman, 3 Cilt, Varlık Yay., İst., 1977
- LEKESİZ, Ömer; Yeni Türk Edebiyatında Öykü, Kaktüs Yay., İst. 2001
- MORAN, Berna; Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, Cem Yay., İst., 1981
- NECATİGİL, Behçet; Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü, Varlık Yay., İst., 1989
- OKAY, Orhan; Sanat ve Edebiyat Yazıları, Dergah Yay., İst., 1990
- ÖNERTOY, Olcay; Cumhuriyetin 60 Yılına Armağan Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ank., 1984

- ÖZCAN, Tarık; Romanda Sosyal Ortam, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.10, 2:99-109, 2000
- ÖZCAN, Tarık; Şair ve Sözün Mahşeri Oktay Rifat, Akçağ Yay., Ank. 2005
- SUNAT, Haluk; Birey Sorunsalı Psikanaliz ve Eleştirel Bir Bakışla Marksizm, Papirus Yay., İst., 1999
- ŞAHİN, Veysel; Tahsin Yücel'in Öyküleri Üzerine Bir İnceleme, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2006
- ŞAHİN, Veysel; Bilge Kadının Aynadaki Yüzü Halide Edip Adıvar'ın Romanlarında Yapı ve İzlek, Akçağ Yay., Ank. 2014
- TEKİN, Mehmet, Roman Sanatı ve Romanın Unsurları, Selçuk Üniv. Eğt. Fak. Yay., Konya, 1989
- TOSUN, Necip; Hayat ve Öykü Hece Yay., Ank., 1999
- YILMAZ, Durali; Roman Kavramı ve Türk Romanın Doğuşu, Kült. Bak. Yay., Ank., 1990
- YAVUZ, Hilmi; Roman Kavramı ve Türk Romanı, Bilgi Yay., Ank., 1990
- YÜKSEL, Ayten Buket; Kadına Yönelik Şiddet ve Töre Cinayetleri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, 2016
- ZAFER, Zeynep; Anton Çehov'un Öykü Sanatı, Cem Yay., İst., 2002

EKLER

Ek 1. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLIK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Sinan DURAN
Öğrenci Numarası	098116103
Enstitü Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	Yeni Türk Edebiyatı
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Mutlu DEVECİ
Tez Başlığı (Türkçe)	Bekir Yıldız'ın Öykülerinde Şahıs Kadrosu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 134 sayfalık kısmına ilişkin, 04.07.2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 13 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Mutlu DEVECİ
Danışmanın Adı-Soyadı

PROF. DR. AHMET BURAN
Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

Intihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Trabzon'da doğdu. İlköğrenimini Trabzon'da, orta ve lise öğrenimini Elazığ, Tokat ve Samsun'da tamamladı. 1994 yılında girmiş olduğu Fırat Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden 1998 yılında mezun oldu. 1998 yılında Bingöl ilinde öğretmenliğe başladı. On yıl kadar çeşitli ortaokul ve liselerde öğretmenlik yaptı. 2009 yılında Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu müfettişlik sınavında başarılı olarak Bingöl'e atandı. Halen bu görevini sürdüren Sinan Duran evli ve üç kız babasıdır.

